

Мирослав Лукић

**ЈУСТИНИЈАНОВ
РИБЊАК**

Одабране песме
(1968 - 1998) |

I
Дубоке песме
немогуће љубави

ЗАШТИТНА ПОВЕЉА (Уместо Предговора)

Јарославу Сајферту и Леониду Шејки

МОЖДА сам могао да ову књигу назовем и **КУЋА СНА?** Мада би јој више одговарао поднаслов

Шаманске песме?

Првобитну силну енергију ових покушаја зауставила је енергија снаге или заблуда једне друге књиге.

Ова књига је грађена на привидним одустајањима једног сликара, на привидним одустајањима других песника, и – на мојим привидним одустајањима.

Ако је уопште могућ **Програм једне књиге песама**, он је почео оног јутра када сам се пробудио и прионуо да забележим снове, невероватне ствари које сам сањао.

ЈЕСУ ЛИ СНОВИ ПОДИГЛИ РАМПУ

(већ годинама спуштену), или заслуга за то припада покушају тумачења?

Најлепше песме, или стихови, јављају се кроз сан. Плеће Зулу о песнику и стварању песама, изгледа, знају више од чувених књижевних ауторитета. ПЕСНИК (сматра ово племе) САЊА МНОГЕ СТВАРИ, тело му је помућено, оно постаје КУЋА СНА.

(Сам чин стварања песама у много чему је налик на сан, на чудесну кућу сна, која у себи садржи многе друге куће ; може ли се до краја протумачити сан или песма? Песник Орпингалик вели:

Песме су мисли које извиру с дахом када људе обузму велике силе и када обичан говор више није довољан. Човек је уздрман попут комадића леда који плутају тамо – амо ношени струјом. Моћна сила покреће његове мисли док осећа радост, док осећа страх, док осећа тугу. Мисли прелазе преко њега попут поплаве и он губи дах и срце му снажно удара. Нешто налик на смиривање времена потпуно ће га раскривити – и тада ће се десити да се ми, који смо стално свесни колико смо мали, осетимо још мањима. Страх нас је да се служимо речима. Али, десиће се да се речи које тражимо појаве саме од себе. Кад речи које желимо употребити настану саме од себе (тада имамо нову песму. (**Антологија првобитне поезије**, Београд, 1988, стр. 25–28)

Ко ти је утудио ту бајку о срећном исходу?
Јарослав Сајферт? Леонид Шејка?

Или Новица Петковић?
Или можда Анђео?
Ако је Анђео, како га још неко не чу и не виде?
Не знам.
Био је сумрак када ме је Неко повео у сусрет
дебелим трбушастим врбама.
Невидљив неко. Неко ко је ишао за сенкама Растка Петровића, Момчила
Настасијевића, Васка Попе.
Иза врба је било тамно као у мрачним коморама за развијање филмова. И
ја сам ишао кроз мрак, као фотограф (привлачио ме је занат фотографа,
иако га не савладах), јер ме је Неко (можда баш Анђео (одвраћао од
технике и вируса цивилизације.
Рекао сам: **МРАК**, и понављам: **МРАК**. **Није ли читав живот, људски
век, као фантазмагорија?**

Не подсећа ли све на **НЕШТО ДРУГО?** Нису ли спуштене тамне завесе
преко свега? Више нисам сигуран на шта све могу набасати у том мраку,
мраку Тамног вилајета, који као да је саграђен од цигала којима су
покојни Деда (1892 (1955) и Отац (1925) на крају Другог светског рата
сазидали **НОВУ МАГАЗУ**.

Понекад миш искочи из рупе у зиду и претрчава, као клизач на леду,
преко сређених за корицење (листова и часописа. Или измили крупна
бубашваба испод несређене администрације **АРХИВА У ОСНИВАЊУ**.
Бојазни упредају патњу као срму, патња је као рђа начела нижи део
личности. Виши, горњи део, смирио се. Није реч о лажном смирењу и
изгубљеним годинама, ни о патњи која ме је приморала да очврснем и
напрегнем се. Ни о надама, варљивим. Досада је освојила широко поље,
досада се згушњавала и претварала у идеје. Судбина је имала извесне
намере са мнош (?), излажући ме увредама живота и истовремено (
књижевности?
Све ове године које су прошле, и ћутање у којем сам се скупио као пред
залет, друга су одбрана против увреда живота. **НЕСРЕЋА** ме је
пронашла на време и ја сам је прихватио,
јер је то био једини начин одбране против ње...

Је ли иза врба оно што призивам?
Иза мрака, дубље?
Јесам ли се приближио т о м е,
доспевши на **Крај света?**

Шушти вода, дубока. Јесам ли открио тајну воде, њену снагу и моћ?
Вода је добродошла и на оном и на овом свету.
Воднице, побогу сестрице, однеси све наше грознице!

Када је Бог стварао свет, пре видљивог и невидљивог, створио је духовни круг (**ДУХОВЕ. Духова има много и они служе у пуковима Небеске Силе. Први међу анђелима збацио је са неба првог злог духа Деницу, и од тада се непрестано бори за Славу Божју.**

У близини сам мрака и вода, које повезују светове, живих вода и вода заборава, вода чудотворних и вода застава, вода омаја, мутних вода. Неко ме води према воденици у Шљивици, преселила се на кров (та митска воденица), не отвара врата људима (воденичару и помељарима), већ голубовима лепезанима,

Сунцу које излази, а ко би неко баш и хтео да уђе, морао би да нађе неопогане расковник који је сачувао моћ отварања.

(Воденица се попела на кров Нове Грађевине, као лабуд на брдо које прозваше Лабудово,

да тамо отпева своју последњу песму.)

Не може је спазити обично око, не може свако унутра. А ако неко и уђе, нека погледа кроз прозорче и откриће му се краљевски поглед (краљев бели двор). Та воденица је, као и свака друга – прва и последња – у вези са ђаволом.

Јер од њега зависи да ли ће да промеље. Пчела је открила Богу ђаволово чекетало које одскаче од камена што се окреће и истреса зрна из коша под горњи камен. Свака воденица је у вези са ђаволом, она коју је саградио Бог, и она коју је по узору на Божју подигао Свети Сава, и све друге што су остале из турских времена, па и она коју сам започео пре тридесетак година, **ПУСТА ВОДЕНИЦА.**

Синоћ сам (самлевен ситно на сопственој митској воденици) схватио оно о главно, али шта фина мељава може да каже?

Није ли то – брашно – тек предоблик, нешто што треба замесити, испећи, појести. СИНОЋ: беше ли то пре двадесетак часова или пре двадесетак година?

Чему све ово? Ако нисам целовит, онда сам под влашћу раздвојености душе? (То разара, јер је женска одлика.)

Са чиме сам уопште доспео доде? Са воденицом и тешким воденичним каменовима који мељу све – оно што сам заиста ја и оно што нисам и никада нећу бити?

Иза мене остају трагови fine мељаве – не репови који се вуку невидљиви за око, већ брда бела (сметови) (сметови који су ме затрпавали – лавина година испод које се не чује мој глас).

Ако је тако, ако ме нико никада није могао чути, онда нико није крив, и нико није изневерио. Шта о томе још да се каже? Исто што и о срамоти (нешто што бих прецртао и у шта бих беспомоћно зурео...)

Неко ме води према недоумицама дубље у мрак: крикови злослутница?
Не цвркулт чешљугара, зеба, славуја, већ зов умрле мале некрштене деце
претворене у птице? Зов гараве три чупаве месечарке што силазе у кућу
кроз димњак?

Или **Одустајање? Губљење?**

Или оно што су некад називали Љубав и Истина (можда су заједно
могле да уједине најразличитије људе и ствари)?

**Нису то књиге које сам написао и објавио – много је више оних које
чекају у фијокама.**

Пред очима ми лебди, као облачић дима дуванског, **фасада ДОМА
КУЛТУРЕ** у Кучеву – онаква какву сам је упамтио (мада та зграда сада
нечему другом служи). Уосталом ја сам проредио своје одласке у
завичај, а када бих покушао да утврдим **з а ш т о** стигао бих – по ко зна
који пут – до неког камена спотицања, или до нечег болног као отворена
рана. Поново пожелех да отпутујем на исток, да лутам бесциљно
улицама вароши и обиђем шездесетогодишњу **Багерску пустињу**
и језера настала радом највећих багера на свету, који су преоравали
ливале и баште, плодне њиве и врбаке и испирали из земље и шљунка
самородно злато за краља (кога су мучки убили у Марсељу 1934).
Тамо, усред те **ПУСТИЊЕ**, осећао сам се сасвим добро, можда и стога
што сам могао да уроним у оне најинтимније ствари, које су с годинама
толико потиснуте да су одавно добиле патину златног заборавља.
Човек треба да има такво једно место где се прожимају илузије и
стварност,
фатаморгане и химере, шљунак и небо, величина и ништавност, живот и
смрт.

Један је живот – кажу (при том мислећи: Узми све што ти живот пружа!
иако се то коси са добрим укусом. Ко је први пут изрекао нешто слично
у мом присуству? Лепотица? Она која ми је припадала кратко – ни две
ноћи – и коју никада више не видех, а од онда је прошло скоро три
деценије). Сувише је ствари на мом радном столу и у кући, које су се
ИСПРЕЧИЛЕ ИЗМЕЂУ МЕНЕ И – МЕНЕ.

Недавно сањах како допутовах у завичајну варош, кренуо сам према
дому моје тетке и стигао на пола пута.

Желео сам да дођем (у сну) до неких својих личних папира, и ишао сам,
ишао. Прилазили су ми стари познаници и руковали смо се, успут,
без речи уз осмех.

Требало је да студирам права, што ме је и у сну чудило.

Нисам рекао да су ти моји папири били у теткинм дому и да је тетка
умрла пре неколико година. Њена је кућа убрзо припала неком другом,
и ја више никада на јави не могу да прекорачим праг те куће у којој сам
провео младост.

Па, зашто кренух тим путем у сну?

Је ли то смрт удесила да се нашали са мном, или зато што треба учинити нешто? Створити други дом, ИМАГИНАРНИ МУЗЕЈ –
уточиште макар у песми?

(У почетку беше песма, биће, вероватно, и на крају?)

Песма, фијук кошаве, ковитлац снега –
силазак са воза, у зору. Срљање низ пругу, према провалији зиме,
арлаукању вукова. Додуше, беше и силазака са воза у зору пролетњу и
летњу, када је опијала свитајна свежина помешана са маглом, мирисом
јоргована и лавежом паса на бреговима на оној другој обали реке.
Кукурикање петлова. Колико сам пут, удишући пуним плућима мирис
пружних прагова, мирис катрана и кантариона, мирис врба и сена,
п р е с т а ј а о да дишем, да се гушим од нечег огромног, неизрецивог
скоро? Убрзавање хода није смиривало.

Лепоту свитања и виђења није гушила ни раствараала педантерија
бележница, дневника. Нити је мирис кухиње родног дома помагао.

Више је з а

п а м ћ е њ е чинило од опорих речи, грубости и несхватања околине и
најближих нешто друго: ЗАБОРАВ.

У забораву су тонуле у дубљу таму бескрајне траке призора, као рибице
у бетонском базену крај железничког моста (Кисона), малом базену,
димензија 1 x 1 x 1 м.

Тај базен су пунили обилни плускови,

а рибице су у њега доносили дечаци хватајући их по барама крај реке,
сањајући да имају свој кућни акваријум.

Вода је од устајалости на површини била жута као пиво, а дубље црна
као муљ. Рибице нису, зачудо, цркавале!

Одржавале су се, као у барама, покрај реке, месецима.

Тако је и заборав, тај неисцрпни извор памћења, чувао читава богатства
емоција, слика и ситница.

Те слике и звуци испливавају, на трен,

као рибице или пуноглавци са дна на површину.

Те слике, или звуци, подижу тамне завесе – ко зна када спуштене преко
позорнице зване Живот.

Те слике, или Анђео?

(У Београду, 28. јуна 1995. године)

*

ЕЛЕЧКИЊЕ Барјачкиње!

Елечкиње Барјачкиње!

Кога ћете? Кога ћете?

Тако вичу у заранке
бујна папрат, младе букве,
дивље перунике, брезе:
Елечкиње Барјачкиње!
Елечкиње Барјачкиње!
Кога ћете? Кога ћете?

Глициније врх веранде,
прозоре Дане Банкерске!
Шимшир, шебој и калопер,
златан, дивљи љиљан,
звездан, шумски граор,
граор ливадски жути!
Жалосна се врба нагла
изнад јаза, изнад вира,
као јутром летња магла.
Уплив слива мешавине
јоргована, жалузина,
блескова спрудова,
скакаваца боје шљунка,
музике и игре Влаха,
Цигана и Срба, песме,
заранака, божурова,
павинца и белог слеза,
сазревања у тишини
целине и оскоруша,
убрзава узбуђење:
Елечкиње Барјачкиње!
Кога ћете? Кога ћете?

Двор лепо саграђен
од цигле црвене, а
покривен шиндром -
шиндром тропориндом!
Дајте нам још прибој,
прутић од прибоја,
и облак од птица,
дим од јоргована,
брегове у сутон
и мирис јасмина,
саксије с мушкатлом,
руже месечарке,
и струк босиока:
с кореном од злата,
с лишћем од бисера.

Метлице од вреса,
не јаз на речици -
јаз душе највећи...

Елечкиње Барјачкиње!
Елечкиње Барјачкиње!
Кога ћете? Кога ћете?
Брестове и бршљан
и голубе лепезане
како слећу на веранду,
Лепоту и Вечност,
слап потока, Саставака,
лет пастрмки и свитаца...

(1971 - 1991 - 1995)

Свеска ХОМОЉСКИ МОТИВИ

ЈЕДНЕ НОЋИ, пре неколико година, т р е с л а ме је права грозница – грозница какву не памтим. Такву дрхтавицу нисам доживео ни као дечак, када сам почетком пролећа – током краткотрајних сунчаних поподнева – скакао у ледени вир реке крај које сам одрастао.

Било је то о н е н о ћ и када сам открио (тражећи нешто друго), свој заборављени рукопис **Свеска ХОМОЉСКИ МОТИВИ**. Николаје Лабиш (1935 – 1956) написао је песму

Биографија, која почиње стиховима:

”Знам ја, мајка је рекла себи да се рађам под добром звездом...”

Мој отац је о мени – о мом рођењу – рекао нешто супротно.

Рекао је то наизглед лежерно, али са гласом у коме не беше пригушена сасвим извесна горчина, можда зато што ме је често затицао у библиотеци над књигама и белешкама.

Рекао је то, уочи оне ноћи, када ме је тресла грозница. Јесам ли заиста рођен (како мој отац мисли) у неповољном часу, под злом звездом? (Не воља ли то помало на биографију?) (Али, зар се од ње може побећи? Није ли она, на известан начин, уткана у опус сваког песника, као срма?) Лабиш дефинише поезију на свој начин: ”Иако се састоји из чистих заплета и грања / Или из бистрих кристала који се ломе уз

искре, / Док улазиш у њу, да дрхтиш као зими у шуми, / Јер у тебе
ватрено, кроз лед, циљају курјачке очи? ”

Можда је поезија моја неухватљива биографија?

*

Свеска ХОМОЉСКИ МОТИВИ настајала је после моје прве објављене књиге. Годинама сам писао неке стихове који су ме приближавали нечем скоро неизрецивом: **Одјецима детињства и плачу, народним песмама лаутара Звижда и Хомоља, једном циганском каравану и једној готово немогућој љубави.** Тај караван Цигана из Бродице и Комше, враћао се (у успоменама) из далека. Пролазио је крај Мишљеновца (мог родног места) обалом Пека и нестајао у летњој измаглици.

ш У седамнаестом веку, привучени богатством самородног злата на потоцима који се уливају у Пек, Цигани су се населили у Бродици и Комши и бавили се, поред осталог, испирањем злата. Циганке су обилазиле села низ Пек спралећа и крајем лета, продајући вретена, коританца, сита, дрвене кашике, колевке. Бајући сељанкама. Моју су мајку удале прерано – у петнаестој – и три године није могла да затрудни.

Једна од Циганки из Комше – знајући за њену муку – поклонила јој је траву

р а с к о в н и к (мушки, да роди мушко дете), коју је попила лежећи на кућном прагу. И моја је мајка веровала (и данас верује) да ме је родила захваљујући расковнику и Циганки.

”Пази да те не украду Цигани!” Тим речима су ме плашили читавог детињства. Али, ја сам се Цигана бојао и без тога, због њиховог дивљег изгледа, сабљорогих волова који су вукли кола са арњевима пуна циганчића и рутавих паса.

Видео сам их, први пут, седећи на колима пуним сена, у крилу мог покојног деде СТАНКА ЛУКИЋА, можда баш у лето 1955. године, када смо се враћали са нашег имања и салаша ПРЕКО ПЕКА?

Виђао сам их и касније, на вашарима источне Србије, и другде, слушао њихове свираче и певаче, посебно плех – оркестар, покојног, Милета Матушића. Ђ

Можда ће, евентуални читаоци, читати ову **СВЕСКУ** као неку врсту мога **аутопортрета са велом?** Зар је иначе и нисам започео како се не започињу књиге?

Прве песме из ове **СВЕСКЕ** настале су **крајем шесдесетих**, али је, највећи број, почео добијати **ЗАВРШНИ ОБЛИК** тек после смрти моје прве жене.

Живео сам дословно читаву једну годину у Звижду и Хомољу, као Милена Павловић Барили – са мртвима. Чинило се (после 1987 – 1989): Стигао је час / Пролаз је завршен.

Веровао сам да ћу коначно заокружити оно што је записано у **СВЕСЦИ**.

Остао сам у мом родном крају, јер је требало остати, тамо где су била
**Два клина у зеницама: Да се више никад не затворе очи,
Да се никад више не осети умор.**

*

Сачувао сам једну фотографију влашких лаутара Звижда и Хомоља, чувара влашког језика и музике. Слушао сам их у селима Звижда (Мусталић, Љешница, Српце, Сена, Турија, Ракова Бара...), на заветинама и на поманама, али и на вашарима, као и на великој смотри народног стваралаштва **Хомољски мотиви**, у Кучеву. Упознавање з а в и ч а ј а **ДУБОКЕ ПЕСМЕ** почело је слушањем српских, влашких и циганских народних песама. Као студент, бележио сам и преводио влашке народне песме Звижда и Хомоља заједно са Ратомиром Марковићем (превод је објављен 1972. године у часопису **СТИГ**, под насловом **ИЗВОРЧИЋ СА ВОДОМ ЗЕЛЕНОМ**), и то је било нешто повољно.

Јер ми се пружила прилика да упознам, осетим (у неким песмама које сам бележио и преводио) осећање које можда најгачније изражава реч СОЛЕА која потиче од гаљешке речи САУДАДЕ и кастиљанске СОЛЕДАД (осећање чаме и самоће; звучна тугованка несрећне љубави, оплакивање умрлих или израз носталгије).

Оно што је написао Гете поводом српских лирских народних песама ('Овде пада у очи да се један полусиров народ додирује са најкултивисанијим баш на ступњу најраскалашније лирике, што нас опет уверава да постоји општа светска поезија и да се она према приликама испољава ; ни садржина ни обли не морају се предањем наследити: свуда где сунце греје она ће се сигурно развијати'), важи и за песме лаутара Звижда и Хомоља.

Постоји једна фотографија **Милене Павловић Барили** (снимљена марта месеца 1930. године – пред њен одлазак са мајком преко Италије и Француске за Шпанију): на тој фотографији, Милена, у црној хаљини, витка, личи на расну циганску лепотицу.

Милена је боравила 1930. године у Шпанији, у Барселони, Валенсији, Гранади, Малаги, Севиљи, Кордоби (поднебљу Лоркине поезије), Мадриду, обилазећи музеје, студирајући старе мајсторе. Милена је писала и стихове

на српском, италијанском, француском, али – најрадије – на шпанском. Могла је читати шпанску поезију у оригиналу.

ГИТАРА је предмет – инструмент који Милена радо слика (слике **Ујка Божа са гитаром, 1929 ; Девојка са писмом и гитаром, 1936 ; и Девојка са гитаром, 1939**).

Гитара је, дакле, в е з а са Шпанијом, **КАНТЕ ХОНДОМ** и Лорком.

Зашто гитара? Није ли то претерано?

Гитара је – како пише Лорка – "сазидала **КАНТЕ ХОНДО** или **ДУБОКУ ПЕСМУ**. 'Обрадила је, продубила тамну, прадревну источњачку јеврејску и арапску музу, али због тога муцаву. Гитара је позападњачила **Дубоку песму** и од ње начинила неупоредиву лепоту, стварну лепоту андалуске драме, борбу Истока и Запада, који од Андалузије стварају острво културе'. Типска песма **КАНТЕ ХОНДА – циганска сигирија** – 'започиње језивим повиком који цела предео на две једнаке полулопте',

како пише Лорка. 'Затим се глас зауставља да би дао места упечатљивом и одмереном ћутању у којем блиста лице врелог љиљана који је небом оставио глас. Онда почиње бескрајно таласава мелодија, друкчија но Бахова. Бескрајна Бахова мелодија је обла, фраза би вечно могла да се понавља у круг, док мелодија **сигирије** настаје водоравно, бежи нам из руку, и видимо је како се удаљава ка тачки заједничке тежње и савршене страсти где душа не успева да се искрца.'

Мануел де Фаља проучавао је типску песму **КАНТЕ ХОНДА**.

Позивајући се на де Фаљу, Лорка каже да је **ДУБОКА ПЕСМА** 'једина на нашем континенту сачувала у својој чистоти, како саставом, тако и стилем, својства примитивних песама источњачких народа'. Тај веома редак пример 'примитивног певања, најстарији у читавој Европи, певањем у којем историјска рушевина и лирски одломак затрпани песком искрсавају живи као у првом јутру свога битисања', успева да остави утисак 'певане прозе, уништавајући свако осећање метричког ритма иако су, у ствари, асонантни терцети или квартети текстови'. Три историјске чињенице, веома несразмерне, утицале су на ове песме – каже Лорка. 'Прихватање литургијског певања од стране шпанске цркве, арапска најезда, која је по трећи пут Иберијско полуострво запљуснула бујицом афричке крви, и долазак многобројних циганских племена. Управо те загонетне луталице дадоше крајни облик **КАНТЕ ХОНДА**. То доказује и придев **циганска** који још дандањи носи **сигирија**, и велика употреба речи **кало** у текстовима песама. То наравно не значи да је ова песма само њихова, јер иако је Цигана било у читавој Европи, и чак, у другим покрајинама Иберијског полуострва, те мелодијске облике су неговали само Цигани са југа. У питању је изразито андалуска песма, која је у клици постојала пре него што су га употребили Арапи као својствени облик своје архитектуре. Та песма се појавила већ у Андалузији од Тартесија, помешана са северноафричком крвљу и вероватно са жилама јеврејских немирних ритмова, из којих се развила читава велика словенска музика. Ово су подударности које је маестро де Фаља запазио између суштинских елемената **КАНТЕ ХОНДА** и оних који и данас показују неки ритмови Индије: Несклад као средство модулације; употреба мелодијског простора који ретко кад прелази границе сексте, понављање и готово опседнутост једном те истом нотом, поступак својствен неким изрекама басне и чак оних

рецитала које бисмо могли назвати преисторијским, што је навело многе да претпоставе да песма претходи језику’.

*

ПРАВО упознавање завичаја није почело јуче, ни лекцијама учитеља. Али је било више него добро што су ме баш учитељи (а касније и гимназијски професори) водили у **ГАЛЕРИЈУ МИЛЕНЕ ПАВЛОВИЋ БАРИЛИ**.

Било је више тих посета, баш зато што сам рођен у округу пожаревачком. Чудно, али те посете су се у мени временом и змешале и од њих је остало нешто

друго, мислио сам споредно: **бокори хризантема у дворишту сликаркине мајке Данице, и нека чудна клима**.

Та клима је (за деџака и младића који је рођен и одрастао на тридесетак километара даље од те **Галерије**) била **благотворна**, као клима Италије: **Фиренце, Венеције, или шпанских вртова**. Имала је чудесну арому (као и песме и свирка влашких лаутара, или циганских плех-оркестара **Звизда и Хомоља**); и требало је да прођу године, чак деценије, да осетим јасније да су **и клима и поднебље Милениних слика и стихова –**

ИСТО.

Та благост и тескоба пред нечим претећим и можда **уклетим**, смењују се у стиховима и на сликарским платнима. Та клима је повезана невидљивим нитима и са поднебљем Лоркине поезије, али и са неисцрпним богатством фолора **Звизда и Хомоља** и североисточне Србије.

Та клима је имала више него благотворни утицај и на оно што беше у
повоју (Свеска ХОМОЉСКИ МОТИВИ)...

(Август 1994 - 1995. Мишљеновац)

1

– Изгреј, месече, пун, пун!

– Чег се бојиш, лепојко?
Јеси ли се можда најела
отровних печурака?
Или си овце погубила?
Или си штап поломила?

– Нисам се најела отровних печурака,
ни овце погубила,
ни штап поломила, месече.
Шумска ме мори **морија**.
Кад се пружи,
она ме хвата,
кад се згрчи –
она ми стеже груди –
она ме гуши, као тама.

Изгреј, месече, пун, пун!

2

Ох, Мајко Божја, шта сам видела:
у градини усред врежа пасуља –
дирао је момак бабу:
завукао јој у недра руке
и играо се са свелим дојкама

као мачак с мишевима!

3
(Басма)

Пошли, пошли два пастира црвени
у шуму црвену
да одсеку соје црвене.
Одсекли су соје црвене
и донели у обор црвен.
Ставили су крупнице соли црвене
у соје црвене.

Лизале овце со црвену.

Потерали пастири овце на изворе црвене,
на пашњаке црвене.

Пасле, пасле овце траву црвену,
напиле се воде црвене.

На бачији црвеној
помузли су бачи овце црвене
у ведрице црвене
и подлили млеко црвено
са желуцом од змије црвене.

Сирили су млад сир црвени.

Изнели су млад сир црвени
на раскршће црвено
и повикали: – Дођите сви уроци и урочице,
наједите се свежег сира црвеног!

Долетеле птичице црвене
и покљуцале кљунићима црвеним
свеж сир црвени...

5
(Балада о Јани)

– Ткај, Јано, ткај
бело платно:

теби за кошуљу,
мени за пешкир –
нама за венчање!

– Ћути, брате, ћути!
Могу да те чују
комшије, анђели!
Него узми овце,
потерај на вашар.
Продај их и купи
свеће и намени
нашем оцу, мајци.
Срешћеш у вароши
лепше паунице.
Изабери ону
која је најлепша!

– Хајде, Јано, да идемо
низ реку у друго село,
где недељом звоне звона,
попу: да нас венча!

Кроз **Клисуру јоргована**
испод врба које
плачу као Јана,
црн фијакер занесе се
у кривини: Јана скочи
са обале високе и стрме
у вир дубок.

Јој!
Марама зелена реком плови,
као лист од ораха...

6
(Недотерани фрагменти песама
о љубави и смрти Стоће Циганина)

Превила се купина
преко врха планине,
где ће да се развије?
Није била купина,
већ је била Живана,
није била планина,
већ је био каурин,

украо је Живану
од Стоће из кревета.
И она с њим говори:
"Каурине, мајсторе,
ков'o ли си прстене? "
"Ковао сам, ковао,
ал још нисам златан,
све златаре обиђох,
чисто злато не нађох! "

*

Паун пева на прагу,
буди Стоћу сананог.
Устај, Стоћо, санани!
Жена ти је устала
и уз поток кренула
све до Саставака.
Ту је она нестала
у густој шуми храстовој
где виле вино пију...

– Где је, рече, нестала?

– То ни Месец што залази
сада не зна, Стоћо...
Пробуди се, пробуди,
заљуљај детенце.
Ти имаш босиљак,
повијај га, развијај,
у свилене пелене,
у свилене колевке...

*

Реже Стоћа пауново перје,
посече се по десници руци.
Гледао га сусед преко плота.
– Комшо Стоћо, боли ли те рука?
– Куме, не боли ме рука,
но ме боли срце за Живаном...

– Отрезни се, комшо, умиј
и очешљај на изворчићу
са водом зеленом.
Да идемо на работу,
да копамо црн' босиљак,

да миришу пустахије,
нек' миришу, нек' уздишу...

– Куме, у тикви још вина има.
Дођи и засвирај нешто сетно
о месецу што залази
и врбама према Сени.
Нож је бржи од копита
вранца, лопова и сенке копча.
Стићићу их, куме,
макар на облацима летели!

– Ћорава је то работа, комшо!
Мисли на своју децу.
Дубоке се чувај љубави
као вирова зелених, дубоких!

*

Ући у траг кобили
(украденој кобили),
не може свет, ни власт.
Није дато гомили
да знају оно што знају
врбе поред реке
и заспало сугаре
(залутало сугаре),
вреже купина,
вреже павити,
овчар, бугарин.
Патроле у плавом,
Стоћу Циганина
и Живану траже,
као иглу за шивење
девојка у пласту сена.
Њима се не жури,
као мужу љубоморном.
Троугао циганске љубави
њима је већ додијао
и на нос изишао
као капи јутарње росе.

Прошли су крај снених
врбака крај реке,
где падају пред ноћ
јата врана, најезени,
од ракије, ноћне таме.

Попели се на брежуљак
зевајући, меркајући
међу пластовима
неки начет – топло сено.
Руб врбака пушио се
као тек скувани качамак.
И лежећи видели су,
у долини река сјајти
као срма – од Љешнице
све до Сене,
где је куће и ћуприја
– чинка црна – од сомота –
од велура –
заклањају, к'о завесе.

*

Ући у траг сугару
(залуталом сугару),
није дато патроли,
већ овчару, бугару.

Замршена је циганска
љубавна драма,
као павит, као геометрија.

Ој овчаре, бугаре,
заспало ти сугаре
у дубини мочваре.

Мамите га, мамите,
беле роде, раките,
црне јове гранате
са гнездима, вранама.

*

Сву ноћ је мајстор каурин
падао ка небу, звездама,
па се удавио.
Каурин је говорио:
”Живана, лепотице,
ти не казуј мојој мајци
да сам јој се удавио!
Кажи јој, мила,
да сам јој се удомио ;
хладан камен – невеста,

ситан песак – сви сватови,
а рибице – свастике,
а врбице – шурњаје,
црна вода – пуница”.

Већ два дана, ноћи
Стоћа плази трагом
змијског свлака.
А кад дође близу бара
и врбака сенских,
к’о на поље јадиково,
и угледа празне очи
Живанине, нож је био бржи
од поскока.
Хитрији је од патрола
Стоћин нож,
лета птица, крупних суза
и свитајне измаглице.
И рибица у огледалу
тамних и дубоких бара.
Живана је с криком заронила
с ружом испод дојки.
”Умро мајстор каурин
и ја ћу умрети,
па ћемо се под водом узети”,
Живана је говорила.
”Залутало сугаре,
ти не казуј ником
да сам се ја удавила.
Кажи свима, сугаре,
да сам се удомила ;
хладан камен – Ђувегија,
ситан песак – сви сватови,
а рибице – заовице,
а врбице – јетрвице,
црна вода свекрвица... ”

*

Белу лозу на обали
Стоћа је ножем одсекао
и пребацио је преко гране
црне јове,
као уже,
и затегао снажно.
Пре него што је омчу
навукао преко главе

и заљуљао се преко баре,
поплашивши сугаре...

Поврати се, поврати,
ој овчаре, бугаре,
из средишта мочваре.
Пусти нека мрави пију
већ скорелу крв са ножа.
Нек' се Стоћа љуља
очију избечених.
Ти подбери сугаре,
истерај га пред овце,
ко мамурна патрола
црну свадбу пред село...

(1966 – 1970) (1995)

7
(Дубока песма немогуће љубави
или Скривање босиока)

Николи Караклајићу

(Скривање босиока уочи нове године)

Чек', почекај, месече,
да идемо заједно,
да идемо у поље,
да идемо крај реке,
да гледамо девојке,
девојке и удате,
како крију босиок.
Свака крије своју киту
босиока ближе води,
у шипражју, ил' ракити,
као сврчак, ил' чешљугар,

или славуј, гнездо своје.
Стражари ноћи
круг скривања
надзирући, назиру силуете
врба, јова, лепотица.
Али Месећ лепо види
и изблиза
игру лепотица, скривања.
Гледају се нетремице
зауостављена даха,
слеђени тишином
врбака и векова.

”Немој рећи, Месече,
оно што си видео!”

Путањом, лепотице,
утабаном, тихо журе
према селу опасаном
кукурикањем других петлова.
Момче лепо, лепше
од прерушеног ђавола
на улазу их села чека:
”Свој струк босиока,
где ти сакри, Бранка?”
”Не смем да ти кажем,
драги! Иди покрај реке, као други, тражи!”

(Тражење босиока скривенога)

Ко машице с’ жаром, топал,
дуноу је ветар–горњак,
паперјасте јастучиће,
као веверице с црних јова,
грана
топола и врба,
ораха и јоргована,
рушећ’ нежно, повремено.

И ђувегије и ожењени
траже ките босиока
скривенога, у врбаку
тамо где обично не залазе
ни сеоске сковлије лети.
Траже и – не налазе.

Одуставши – утабаном путањицом –
испод врба журе –
у крчму, где вино од купина,
крчмарице радо нуде,
и услуге по укусу
раскаланих распусника.

Упорно кроз таму лута
момче лепше од прерушеног ђавола.
И тамо где повремено одјекује
преплашене птице крик –
после трећих петлова –
нађе струк босиока скривенога.
Чији? Оне коју воли?
Или неке друге?

(Прво јутро нове године ;
налажење босиока)

Покрај реке, у цик зоре,
лепотице, ките босиока траже.
Како која нађе, босиоком лице мије.
Неке друге, не нашавши,
враћају се с реке тужне,
празних руку, н е у м и в е н е.

Са свога доксата,
момче виде Бранку,
умивена лица,
с' китом босиока.
"Кома ће га дати,
кад заигра коло
увече крај реке -
Коло без зазора? "

(Коло без зазора)

Игра Коло и у колу
девојке до ожењених,
а удате до момака.
Свака ће струк босиока свога
дати оном кога жели,
а онда о - хо - хо,
под врбама у сумраку
враг је смислио игру

иди-ми-дођи-ми,
она не шкоди свету
једном годишње,
напротив!

"Где је Бранка, где је? "
брине момче лепо,
играјући између оних
што уче да играју, тек.
"Где је кита босиока
миришљавог,
одгајаног у саксији са мушкатлом? "

Знају ли гугутке,
ил' славуји што решише
на тавану да презиме,
дрхтећи од помрчине,
студени и носталгије?

Нико, нико не зна (изгледа)
коме даде
свој босиок миришљави Бранка.
Распусна ноћ лучи тугу
неизрециву, лепљиву и пријемчиву,
као што се кожа руке
о гвозђе на мразу залени,
па не може, не може да се одлепи!

(Крај)

Чек', почекај, месече,
да идемо заједно,
да идемо одавде,
да тражимо Одговор.

Одговора ако има,
познат је Анђелу са лампом,
или детелини шумској,
црвеној, полеглој...

"О љубави немогућа",
мисли момче даноноћно,
"шта те сакри на дно тужног срца мога,
као киту босиока скривенога,
да те нико никад више не пронађе?"

Волео сам те, бре, Бранка,
оне зиме, волео сам те више
него Стоћа Циганин своју Живану,
више него отац моју покојну матер.

Волео сам те, бре, Бранка, немогуће!
За ту љубав речи нема.

Уочи нове године је било ;
волео сам те детиње,
грудвао те снегом,
а нисам знао,
нисам знао,
бре, Бранка,
да ће ми те украсти пролеће.

А када те је украдо пролеће -
пролеће или Коло без зазора -
ја нисам имао снаге,
бре, Бранка,
да ти забодем нож у срце,
ко Стоћа Циганин својој Живани... ”

(Епилог)

Ни шебој, ни ноћне фрајле,
ни козја крв, ни зановет,
ни црвени багрем, звездан,
ни златне рибизле, јоргован,
нису прави мелем,
в е ћ с е ћ а њ е –
сећање до усијања!

Чек', почекај, месече,
да идемо заједно,
до локвања белих
барских и мириса дивље
перунике,
до гробова и градина

Звижда и Хомоља,
до флаута неухватљивих анђела
Целине,
жуна у врбаку,
полегле и ћутљиве црвене шумске
детелине.
До неизрециве носталгије
и сласти и горчине потпунога заборав!...

(1969 – 1989) (1995)

8

(Понор)

Ту је знак једнакости између ТУ и ТАМО,
ту где потомак поглед окреће унутра,
тамо – где поток понире у дну буквака.
Ту су спојени ноћ и дан, јуче и сутра,
бакар, волфрам, злато и дивља перуника.
Цвркут звонки у грмљу чешљугара,
блистав сребрни млаз, папрат и пара
што навире из гротла, као из сулундара
доњих котлова. Ко упорно ствара
од метала злато?
Дух изумрлих медведа, лопатара,
или предака?
Или дубина мрака
без краја, неизвесност, сумња и јара,
што цере се као мошње уштројених јунака?...

(1976 – 1995)

*

Овде се пут завршава
шибовима и границом,
урвином и провалијом.
Шта нас чека п р е к о
осим заводничког сјаја видокруга?

9

(Поново пронађен, извор)

Димитрију Лукићу

Како прећи с ону страну?
Како – кад је зин'о Понор
као шумска змијурин
гутајући крај потока
пегаву пастрмку с' главе?
Шта нас чека тамо, сине?
Псине, салаш, забран? Рушевине?
Није ли боље да се вратимо
тамо одакле смо и пошли?

– Оче, мора да смо Богу пошли,
или нас је Бог послао
да утолимо велику жеђ
духова: онога и овог света.

Ако смо Богу пошли,
пази да ноге не поломимо!

Пођимо брвном –
брвном изнад Понора –
мора да постоји такво брвно –
брвно за Прелазак.

До Другог се света стиже

преко брвна од длаке.
Не пречицом амбиције
којој је Бог поставио
препреке, псе и амбисе.

Кукурек у заветрини,
ко одојче зева у сну,
не бојећи се ветра
са маказама ; ветра са истока,
са запада, са севера: укрштеног.
Трули шумадијски плот
заштитни знак је Круне
Шумске краљевине.
Њега чувају псине
заборављеног шумског
краља, духови, опсене.
Не бој се, сине, псина:
баци им камење да се
наједу и скамене!

Док нам је Жеђ путовођа
не бој се висине, псина.
Преслан је сир овчји
и качамак овог века
(историје). Иако је брвно
танко, као влас косе,
пођимо преко, храбро,
као арлекини.
Кроз шибове
и бујни калабук у дну
доље, где расковник
окове са ногу скида.
Кроз шумарак од бадњака
и густиш црвених врба
до извора, Букових ливада.

Зденче заборава, непресушни,
зденче! Жедан сам, тако жедан!

Напиј се, жедниче, колико волиш!
Сви путеви воде о в д е,
где су једном започели.

Пијем, пијем и опет пијем
и никако да исцрпем

извор шумски, неисцрпни.

Поточић из мене пије,
златан Пек из поточића.

Дунав широк из срца Пека,
из Дунава Црно море.

Из Црнога мора – дивна дуга.

На небу је дивна
половина Круга,
у дну Букових ливада,
у шумарку од бадњака
и сјају црвених врба – друга,
још дивнија половина...

Стихови о БЕЛОЈ ДЕВИ

Пролог

Бела, волим те, Бела!
Бела грана од љиљана.
Бели облак. Бели ветар.
Све је бело. Шума. Честар.
Јасмин. Нарцис. Шестар
који око белог центра
описује концентричне
кругове, беле кругове.
Све је бело, и ливаде,
и падине златносмеђе,
и пространи спрудови.
Месец, мој побратим,
не оклева и не штеди:
са балкона сјај се слева,
светлост која тихо пева,
неком кога с десна, с лева,
судбина ко жандар гура.
Бело, цури као плусак
кроз олукe са небеса,
из вртова месечевих,
и слива се у постељу
бело, бело, белина.

Набујаће преко ноћи,
ко у башти леје цвећа,
ђурђевак ила перуника,
зумбул, шебој, бела рада.
Набујаће -осамљеност - Целина.
Бела, волим те, Бела!

*

Отвори ми двор, Бела,
јер је коса моја пуна капи ноћних.
Пусти ме да уђем јер сам уморан
од чекања и трзавица даноноћних.
Поткрепи ме водом из жбанова
јасенових.Пусти ме да берем љиљане!
Да не лутам по горама раздљеним.
Да међу дојкама твојим почивам.

Ја жудим мирисе древне,
нард, шафран, иђирот и смирну:
миришу из твог врта. Отвори железне
капије. Нека ме твоји прсти додирну.
Лепа је бела хаљина твоја,
али је твоја лепота изнад тога.
Ти си саздана од снегова и звезда,
од смоле бора и цвећа горскога.

Лепа си, прелепа, мила моја!
Очи су ти од мрезга ораха и сенке дуба.
Образи су ти као румене трешње дивље.
Ко стадо оваца, бели се низ твојих зуба.
Грло је твоје окићено талирима сребрним.
Руке гривнама златним са шарама.
Ти си јабука у цвату међу дрветима
шумским. Бело чудо међу утварама.

Лепа си, прелепа, учинитељко моја!
Усне су твоје као пупови дивљих ружа.
Дојке су твоје -два дрхтава јагњешцета.
Води ме, за тобом ћу поћи и слеп.
Води ме из света у свет, учинитељко!
Спомињаћу твоју милост као видике
горске. Као накит пећински, леп.
Као газ на реци. Као каменчиће у потоку.

Чувај ме од безумља у овом часу.
Не дај да ме уста твоја, макар и нехотице,
раздери као време које размеће камење.

Води ме из света у свет, лепотице.
Осећам: угибље се кров и прокапљује
шумска кућа. Нелагодно је и хладно.
Успавај ме усаванком борова и липа.
И топлином птића у гнезду гладних.

Пробуди ме из дубоког сна,
Ружо Саронска, љиљане у долу.
Сачувај буђење у сутон. Душе запале
у кому. Мирис дивљих јагода, воћну смолу.
Београд: кавез је челични, чак и ноћу,
кад у њему блиста милион свећа,
зар из њега бега нема, у нешто друго,
осим у тескобу и још већу самоћу?

*

Ти спаваш лако као јагње,
ја немам, немам сна.
На окно куца бабље лето.
За наш сусрет само Бог зна.

Он ће нам у свитање донети
у зачарану собу млеко, погачу.
Апетит ће, кроз дан-два Ђаво,
удавити ко копиле, у плачу.

Будиш се, умиљаваш као мачка.
"Јеси ли", зовеш ме, "будан?"
Гледаш ме тужно у полутами
и шапућеш: "Баш је живот чудан..."

Дубоко је, после, твоје кајање -
дубоко као страст, подавање.
Урва се као у морске дубине -
талас велики будуће тишине.

О, слатка језо!
Твоја ме сила ко дробилица мрви.
Нисам, осећам, последњи
и нисам био први.

Лези ми сестро у крв, још трен.
Ко цвет планински, или неба део.
Шта ће бити сутра? И кад бих
могао знати, ја то не бих хтео!

Не плаши се, умем да чувам тајну.
Опака је свака предрасуда!
Сећаћу те се дуго свуда.
Заоравши те у бразду бескрајну.

Заборавићу те тако, сигурна буди.
Заборав ме у своју запрегу преже.
Боље је да отпутујеш одмах,
по месечини, ујутру би било - теже !

Један детаљ записујем,
други нестрпљиво чека у глави.
Ја њено лако дисање још чујем,
још назирем њен овал лица плави.

Кроз облаке се, ево, проби
месечев зрак титрав, мали
и **Шпанска игра** Мануела де Фаље.
- Овде још само басма фали.

Хтео бих - осећам - да ме нема,
да ишчезнем без трага.
Да шетам испод јабланова
вођен уларом од Врага.

Да сагорим би, помишљам,
као пласт сена у пепео, у прах.
Не бојим се више ишчезавања
и ничега ме, зар, није страх?

Спава ми се, али бадава.
Склопљених очију будан дишем.
Устајем, палим свећу и
- пишем: шта пишем?

Сећам се расуте косе на јастуку
и мириса јоргована и баршуна.
Тако брже заборављам. То је моја
успаванка. (Жута влашка Луна!)

(...)

Моје је срце као ватра,
гле, букти сред мрачне пећине.
Моје се мисли боре, боре се
против предрасуда - већине.

Осећање, као пламен, ипак,
све друго полако надјачава.
Ја можда још увек волим?
Ко ветар, хуји ноћна страва.

Дреће олиста у пролеће,
а чежња кад снег падне:
волим да дирам на окнима цвеће
и дијамантске гране, хладне.

Чини ми се, све сам ближе небу.
Утапам се у белину облака, ко сликар.
Пијем из пехара са анђелима.
Полећем с врхова брегова, ко Икар.

Док летим, чини ми се,
неко тужан на докату пева.
Ветрови јужни суву траву мрсе.
Сећа ли ме се Бела Дева?

Са расплетеним сплетовима
да ли о нашем сусрету снева?
Ила су је туђина и даљина, брак
из рачуна, усисали, као левак ?

Тесно је одасвуда, у Кучеву, Београду,
и испод белог кубета чела.
Туга је срце засенила, и сећање
је мрачно као капела

у којој преко ноћи чувају покојне.
Понекад ми се чини, и кад небо блиста:
све су бивше љубави одбојне,
свака је бивша љубав иста (?).

*

Враћали су се галебови из Баната,
враћали се анђели по своје:
чинио се да ћу пресвиснути,
да ћу нестати - ја и речи моје.

Могу ли рећи - волео сам ?
И ако заиста јесам - кога?
Иза нас, огледани у води,
иђаху анђели - весници далекога.

На незгодном месту
и у погрешно доба рођени,
ми смо, изгледа, догде стигли
Чудом, Случајем Комедијантом вођени?

И сновима нејасним, непротумаченим.
И златоруним оновима на чијим
роговима је сва прошлост стала.
И концертима шумским, птичијим.

Надолази зора као поплава светлости.
Слива се у ову собу сјај са криковима птица.
Анђели се скута Господњег држе,
ја - поднебља Горњег Звижда, твога лица.

Доиста, ти си предивна, учинитељко,
чак и кад си од снова и ноћи уморна.
Надолази зора, октобарска зора -
магла и растанак, судбина покорна.

Док се облачила и паковала нешто је
недостајало. Самозабрав снени?
Не, то се не може спаковати и
понети - то нека остане мени.

Чезња и многа питања горела су
ко у црквици мноштво запаљених свећа:
чим се угаси једна,
упали се друга, следећа.

*

Дођох до оне странице
која се бели кобно:

пређох преко границе
иза које је ћутање гробно.

Видео сам страшно оно
како се лелуја, њише.
Лупио сам о зид главом:
Никад више! Никад више!

Језиве су ноћи усамљеника!
Судбина ко страшило главом клима.
Ветар дува кроз ограде гробљанске
гвоздене. Горчина се раствара у мислима.

Зашто тако млад и зелен, у сиво и сиње,
зађох? У поднебље тишине и сени?
Не ствара у нама Бог и Дјева Марија
пустиње, већ бол непреобразени...

Брод који се насукао
на оштру Јаву -сињи хрид,
нека не криви буру, подводне стене.
Већ двојство, незнање, стид.

Искуство пушта жиле овде (у време),
као на брегу бреза бела, танка.
Растанак је мудрији од илузија.
И важнији од новог састанка.

Бела лоза обгрлила багрем, крај реке.
Власи уз помоћ сеђе у сутон рибу лове.
Као кишобране изнад њих, рашириле се
крошње врба. Јове - црне јове.

Трепери мноштво звезда на модром
цицу ноћи и неба, као брошеви, дуго.
Љубави, ти си тако превртљива!
Добро вече, тиха луко: Туго!

*

Епилог

Усред читавог овог среза
да ла иког другог прожима језа.

ко оног кога учинитељка свеза
бесконачном чежњом , дрхтањем?
Тело је шумска црквица мрачна
(знам такву једну, коју нагриза шалитра).
Олакшај ми, учинитељко, муке,
упали свећу једну, да затитра.
Има једна дивна, заборављена,
неизрецива, прадревна веза
између тебе, неба, пролећа и мене,
између звезда, брегова и брега.
Ја више нисам себи газда,
кроз мене се тишина слева,
као са балкона месечевих
плима белих покроба и одсева.

Бела, нема те више, Бела.
Бели облак, Бели ветар.
Бела грана јоргована.
Беле ноћи - ноћи беле.
Друкчије су нешто хтеле
суђенице, лета, тела.
Видик блиски дивни плав,
шума, време, река, честар...

Бршљан око гимназије

Рене Шар има песму у прози "Спруд окера,
читао сам је 1966. године, у преводу, у
децембарском броју **Књижевности**.
У којој је добар наслов, а све остало?
Више ми се допадао један други спруд,
неописан, златан, видљив кроз прозор
гимназијске библиотеке... Околина Кучева,
губљење часова, бршљан око школе,
школски парк, шетња пругом до њеног
краја, или излет на врх Јелењске стене,
или до шума платана иза Кучајне,
или чак до пећине Церемошња...

Више ми се допадала околина Кучева
од обавезне школске лектире, па и часописа.

Објављивали су заразно зевање.
И зато сам престао да читам све то смеће
и гледао како напредује бршљан око школе.
Бршљан око једне старе крушке на улазу
у село. Бршљан око стараца и старица,
и ученика и ученица гимназије, око професора:
књижевности, историје, војне
обуке, око Дома културе и осушених брестова...
Крај оног дугог Златног спруда
преко Пека...Околина је била саткана
од хиљаде хиљада необјављених и оригиналних
слика и призора: тако ми се чинило поподне,
кад смо право са завршених часова одлазили,
не на ручак, него на једну
од дивљих плажа на златним спрудовима.
Околина је имала много вештију руку од
свих уметника и њихових рукотворина.
Нарочито огледала оних језера према
Нересници. Од блескова и од спрудова
могло се научити више него од писаца,
уметника и професора. Коприве иза кучевске воденице,
зове крај Бањске реке,
или јорговани по градинама, или по падинама брегова,
трешње и кајсије, раките
крај реке, маслачак и кисељак, знали су да
преко ноћи, неколико ноћи, савладају
мртво годишње доба, спорост времена,
спорост будућности. Привлачио ме је
тај бујни раст који нико није могао
да увреба. Не књиге, које беху пуне
невештина и полуистина, заобилажења око
ствари. Чак и оне најбоље, ако је таквих
уопште било, биле су као осушена стабла
брестова, која је до врха прекрило лишће
бршљана. Неке су куће биле напуштене
и тамо је било бршљана. Нико није знао
како су и где завршили власници, ни откуда
бршљан. Неко је тај бршљан расађивао,
јер се није могао створити сам.
Уз помоћ неких непознатих угурсуза
бршљан је ваљда гајен у једном расаднику,
одакле се транспортовао у све крајеве, па и наш.
Самоникли бршљани су били реткост.
Школа је била обрасла бршљаном, Суд,
зграда Комитета. Капеле на гробљу.
Месна канцеларија. Јабланови око стадиона.

На оном (мом) Златном спруду није било
тих бршљенова, нити су се ту икада
сунчали они који су продавали рог за свећу.

Светлост је расла и помагала
мрешћење риба у плићацима
и укрштање златног и црног...

(Крајем 1970.)

Змија

Јосифу Бродском

Земља земљу љуби,
немој да је љуби!
Ја знам добро шта
пољубац гујин значи.

Гуја вреба из прикрајка.

Одатле се боље види
Христова вечера,
Христова постеља,
Христов подглавач,
Христов покривач.

Скакавци и многе бубе,
таштина таштих, лица
заражена надама, које ће
већ прва бразда да
затрпа и сједини
са сламкама и опалим
лишћем, границама,
подмуклом тишином земље,

воденицом која меље
ситније и финије
од свих других воденица.
Од овог ће неко време,
као коса у мртваца
која расте, да претекне,
можда, само оно што је
зрело, труло. Оно што умире,
или што је већ умрло.
Диван шљам се заварава
(академици, еминенције,
кротки, крпки, фини,
лукави, задригли, чили):
Земља земљу љуби,
земља земљу љуби.

Барака у сутон
скида стари свлак.
Новопечени молер жури
да престигне магду.
Он ће свој труд ноћу
да наплати у натури
од још држеће
(змијолике) газдарице.
Отровница више има
у квартовима него у
шумама. Сок им прија
с алкохолом, и смрт
слатка. (Кад се гује
паре, смрт режира,
ко редитељ, настран,
стрпљив, представу
фантастичну, постмортемну.)
Земља земљи,
тело телу отров и јед.
Мрак, мрак:
рогом бode. Нико и не сања
да умире. Враг репом управља
љубљење земље и земље.

– Шта ти је? Што говориш
тако? Ко ме?
– Змија ме ујела.
Пишем писмо упућено
преко девет гора,
мора, магли, можда
немогућем и далеком читаоцу?

Оном коме пуно значе
пастрмке у потоцима
што искачу да поздраве
– не шљам књижевних трибина –
косове и пар фазана,
даму у хаљини тамноплавој,
опшивеној црном траком,
или можда дух сумрака,
ил' грм јоргована
(на литици) у пламену?...

(17. октобра 1994)

*

(Јосиф Бродски био је још жив, када је ова песма настала – то добро
знају сви они који су имали прилике да је прочитају када је настала ; то
више кажем због оних других који нису били у прилици оних првих. И
због самог Бродског, који је умро, у међувремену, само за оне који га
нису читали...

Крајем маја, 1996, у Београду)

ЛУКИЋ МИРКО - СКЗ (Кучево, 13. април 1968). - Нуди
Задрузи збирку песама ПОКИСЛО ЦВЕЋЕ (1 л. ; 29 x 20 ; п. р. ; лат.).
СКЗ - МИРКУ ЛУКИЋУ (Београд, 3. јула 1968). - Секретар (Н.
Стипчевић) одговара да Задруга нема едиције у којој објављује збирке
песника почетника (1 л. ; п. м. ; ћир.).

(Светлана Стипчевић: **КЊИЖЕВНИ АРХИВ СРПСКЕ
КЊИЖЕВНЕ ЗАДРУГЕ 1892 - 1970**, Београд, СКЗ,
1982, стр. 181)

*

Свако може за једну ноћ и бог постати, сматрао је Проперције, и
бесмртан постати, ако му драгана, Цинтија поклони више њих. Ко је
упознао бесну љубав, истинску љубав која не зна ни за какву меру и
ограничење, ко се ко Амор родио на селу између говеда и неукротљивих
кобила, ко је пио на гозбама из чаша од буковог дрвета, ко је уживао у
тишини, и живео задовољно у усамљеним шумама, коме се у тами у
игри драгана отимала, да би му затим груди обнажила и пољупцем
отварала сањиве очи - тај није измислио страшан мач, нити је суров и
грозан човек. Више је налик на ратара који је упрегао волове у плуг, и у
миру лозу однеговао и вино сачувао у бурадима.
Он, ма шта га снашло, вози кући из шуме на колима жену и децу. И
његов алат, мотика и раоник, блистају и на киши, док оружје сурових
најамника у мраку рђа.

Нећу се бојати старости, ако остарим као сељак.

Волим да будем тамо где се још увек ору дубоке бразде и засејава
здрово семе. Где се нешто ново заиста рађа
(дете, лист, киплинговски мајмунски град у џунгли, МУЗЕЈ ЖИВЕ
ТРАДИЦИЈЕ, бачија или црква, рибњак или испирање злата из шљунка)
и можда баш томе треба захвалити, што **скренух са уобичајеног правца**
и уместо на Зелени венац пођох са ветровитих калдрмисаних улица
старог Београда (Задарска) у најближу књижару.
У тој књижари се књиге могу слободно прелиставати,
и тако после **Атласа корова**, налетех на књижурину **КЊИЖЕВНИ
АРХИВ СРПСКЕ КЊИЖЕВНЕ ЗАДРУГЕ 1892 - 1970**, где у одељку
ПРЕПИСКА С ПИСЦИМА (1- 448),
сребеном по азбучном реду, прочитах на крају слова **Л** - не верујући
својим очима - редове цитиране горе.

Књижурина беше објављена пре тринаест година и ја сам је, ево, први
пут прелиставао тек сада, као четрдесетпетогодишњак.

Када сам 13. априла 1968. године понудио СКЗ своју прву збирку песама **ПОКИСЛО ЦВЕЋЕ**, нисам имао ни пуних осамнаест година. Био сам ученик трећег разреда гимназије, и радије сам читао Бодлера и Адија, и неке друге европске песнике.

Ја се добро сећам како је изгледала та збирка, али сам заборавио наслове песама, и **НИСАМ ЈЕ САЧУВАО!**

Јесам ли је бацио? Спалио?

Као кроз дим недавне прошлости, могу да се сетим летњег дана када је стигао Одговор секретара СКЗ, али не и тога шта је било са рукописом. Негативан одговор беше нешто непријатно, зато сам на то скоро сасвим заборавио. И никада се тога више не бих ни сетио да случајно не налетех на поменуту књижурину.

Колико је још таквих ствари на које сам сасвим заборавио и којих се вероватно никада нећу ни сетити?

Ништа не треба уништавати!

Ни одбацивати сасвим. Чак ни концепте писама, верзије песама, есеја, романа, драма. Свака је (чак и најнеуспелија) запамтила понешто битно, што је прожето крвљу и служи рабања, и што је ближе истини од најистанчанијег сећања!

Свака смрт и свако умирање надживљују себе у преображењу, у заборава огромном и на први поглед несхватљивом.

Сваки издавач има свој змијски реп.

И своје змијске чељусти.

Постоје **уклета места која треба заобилазити, где се замрзава чудесна и неизмерна енергија, енергија заблуда**. И енергија вампира и њихових синова вампировића, и енергија пресвучених бараба, **оних што шминкају мртваца** и покушавају да га оживе - шта ја имам са свим тим? Узалудан је окршај са сабластима, ја чекам нешто друго - **згодан час - ако до њега уопште дође - а понекада и долази** - подстакнут најтривијалнијим чињеницама, реченицама, ситницама, мрвицама које покрећу камење старе воденице, **ПУСТЕ ВОДЕНИЦЕ**, напуштене поодавно...

Ево, усред ове антикварнице чујем шкрипу воденичних каменова - између жрвња наша су се зрна брда и година, стена и литица заборава, тзв. личности, **огромна растојања,**

ОТПОЧЕЛА ЈЕ ДУГО ИШЧЕКИВАНА МЕЉАВА, и већ - фино бело брашно - сипи као снег - уметност ради душе...

(Средином јануара 1995, Београд)

Вече уз Радио - СЛАВА

Ако у човеку постоји искра истине, он ће неизоставно увидети цели свој прошли живот у правом значењу и светлости... И ма колико да је тежак непошtedни разговор са собом, о самоме себи, ма колико да су мучне мисли које се тако јаве, тај разговор једном започет, не може се више прекинути...

Из **Писма цару** Михаила Бакуњина 18. фебруара 1857
године
(М. Бакуњин, **ИСПОВИЈЕД**, НИП "Глас Славоније",
Осијек, 1976, стр. 114)

*

НАЈБОЉИ део младости је - **тамница**,

дуги гимназијски дани без наде, суморан теткин дом у који сам се враћао после часова, касно увече, када су укућани већ били у постељама. **Године су биле дуже од деценија и чинило се да ће анонимност потрајати читав живот.**

Када је нечији живот неначет, онда се може догодити да младић покуша да пробије љуспу, као што пиле кљунићем пробија јаје изнутра. Пиштећи. Да неколико својих песама препише и пошаље на адресу **Првог програма државног радија.** И да рукописи стигну на сто непознатог уредника најслушаније емисије која иде уживо. Све остало није било лако предвидиво. Такав уистину беше почетак.

Николај Први, читајући Бакуњинову Исповест схватио је поразну истину и подвукао следеће редове:

У Западној Европи, куда се год окренеш, свуда се види ороност, слабост, безверје и разврат, разврат који проистиче из безверја. Починјући од самог врха друштвене лествице, ни један човек, ни једна привилегована класа нема вере у своју мисију и право - сви лакрдијају један пред другима и нити један другоме, осим самоме себи не верују: привилегије, класе и власт држе се егоизмом и навиком - али је на крају Бакуњинове исповести написао с в о ј е р у ч н о: **ДРУГИ ИЗЛАЗ НЕ ВИДИМ ЗА ЊЕГА НЕГО ДЕПОРТИРАЊЕ У СИБИР.**

*

МОЈ СИБИР је био место у коме сам одрастао. Бити гимназијалац и бити заљубљен у погрешну девојку, ону која већ има момка за кога ће се и удати, изродити му децу, и остати му верна и онда када то буде било апсурдно ;

имати професоре строге и ригидне углавном, без слуха са умне дарове својих ученика - то је слично Бакуњиновој депортацији.

Очајање је онда најближе, опипљиво као и туга. Туга вароши која има железничку и аутобуску станицу, пијац, фудбалски стадион, биоскоп, дом културе, воденицу, млин, вунару, основну и две средње школе, једну једину главну улицу, осредњу народну библиотеку, реку планинску, брзавицу.

Туга вароши могла се можда развејати на титравим спрудовима, на бреговима

испод крошања огромних платана.

А оно што се није могло развејати прелазило је у тешко очајање.

Живети у таквој вароши, писати годинама песме, слати поштом копије редакцијама извесних багдала, браничева, поља

НИЈЕ УТЕШНО. ЗБОГ МНОГО ЧЕГА. Та књижевна брда и долине, у којима су седеле непознате уредничке креатуре, са једним јединим задатком да нове гласове и рукописе

баце у канте за смеће, или

у г у ш е, беху као фатаморгане.

Редакције беху добро закључане изнутра. Требало је све то развалити, што је и учинила књижевна генерација испред мене, да би затим и она поставила нова врата, још масивнија, закуцавши их јексерима изнутра за дуги низ година.

И Потемкинова села су опстала и у књижевном животу, као и бит и снага комунизма! (И у народу и у књижевним јањичарима. Јер: Комунизам у крајњој мери исто толико произилази одозго, колико и одоздо. Доле, у народним масама он расте и живи као потреба, не јасна, али енергична, као инстинкт уздицања. У горњим, пак, класама, као разврат, као егоизам, као инстинкт претеће заслужене несреће, као неодређени и беспомоћни страх, последица оронлости и нечисте савести.)

Нико Потемкинова села нашег књижевног живота и књижевне јањичаре није надмоћно презирао као човек коме је посвећена ова песма, као студент и касније. Његово је "лудило" било много ближе истини и апсурду савремене књижевноисти од свих оних књига вршњака и нешто старијих писаца које смо радо и с одушевљењем читали, хвалили некритички. Он је знао о чему се ради, чини ми се, боље од свих оних нарцистичких и привидно самоуверених типова - каријериста.

Књижевних бирократа, сујетних до огавности.

Како неко сам постаје свој крвник?

Кад је нечији живот празан, некористан, ето начина!

Кад је нечији живот страшен у химеричним и бесплодним стремљењима, он се завршава преступом.

Постоји у мом карактеру један радикални поремећај, а то је љубав за фангастичним, за странпутицом, за још нечувеном пустином, за подухватима који отварају бескрајне хоризонте и чији крај никакав жив човек не може сагледати, вели Бакуњин у исповестима руском цару 1851. године. Као студент спријатељио сам се са људима сличних карактера.

Неколицином. **АКО ЈЕ ПОСТОЈАО ИЗЛАЗ, или вентил** из такве ситуације младости, из шизофреније

(лутања по околним бреговима и брдима, или кроз расцветану шуму јоргована, пошумљавање голих брегова, игранке суботом на којима су свирали момци из мог разреда, вашари у августу и септембру), можда то беше слушање популарне емисије **ВЕЧЕ УЗ РАДИО**. Слушали су је милиони, не само у нашој земљи, они који се познају и они који ће се тек упознати, или се можда никада неће сусрести. Зато што су пуштали најновије песме Битлса, Ролингстоунса, Т. Џонса и других,

као и стихове
сасвим непознатих
песника почетника.

Тако је било и тога понедељка.

Мислим да беше фебруар, друго полугодиште четвртог разреда, прве недеље после зимског распуста.

Слушао сам лежећи у мраку **ВЕЧЕ УЗ РАДИО**. И већ сам изгубио наду да ће прочитати и неку од мојих песама, када је водитељ најавио кратку љубавну песму гимназијалца из Кучева, која се њему **лично много допала**.

Песму је прочитао неко од глумаца, можда Љуба Дидић?

Тај је у сваком случају умео говорити стихове, пољубити сваку реч. Уз пратњу клавирске музике Беле Бартока. Говорио је и говорио како ја никада нећу, како нико никада неће после, као молитву, крик, плач.

Требало је потом, преспавати ту ноћ, а ја нисам могао никако да заспим јер нисам имао са киме да поделим радост. Тако сам осећао. Никога не беше крај мене да га могу загрлити. Мада је било на милионе слушалаца крај њихових радио - апарата, те вечери и у то време, у далеким и непознатим расутиим местима и нико онда - после ћу сазнати - није поверовао да је ту песму саставио неки тамо матурант.

Једва сам сачекао поподне следећег дана, и када сам ушао у велико школско двориште - беше пуно - неко је повикао Еееј, Песничеее! Тако сам добио Надимак. И тај надимак ми је и остао.

Многи од оних који су чули ту песму није поверовао да сам је ја написао. Ни професори. Ни момци. Ни девојке. Све док није стигао позив државног радија да будем гост у емисији. Тој вести су се - чини ми се - више обрадовали момци и девојке из мог разреда од мене. Настала је мала узбуна у гимназији. Од директора до појединих професора, сви су се нешто узмували и саветовали ми, саветовали.

А тамо у Београду, у канцеларији уредника емисије **ВЕЧЕ УЗ РАДИО**, **беху цакови писама слушалаца из Србије, Босне и Херцеговине, Хрватске, Македоније, па чак и из Бугарске, Мађарске и Румуније, који су молили да им се пошаље текст Моје песме!**

Такав успех нико до сада није доживео, охрабривао ме је уредник, и уместо да одговори на сва та писма, најавио је у студију уживо мене. Ја сам прочитао ту песму, и док сам је читао **ЗНАО САМ САСВИМ СИГУРНО да ме слушају милиони непознатих младих људи, које можда никада нећу срести, али с којима ме је песма заувек повезала невидљивим нитима.**

**Ето, то је можда СЛАВА. Слава је отворила врата тамнице,
спојивши ме са милионима непознатих душа, звезда.**

Али, моћ славе не може се поделити ни са ким, и то је толико огромна
душевна сила од које може да прсне срце...

Седео сам у мраку у кревету док је глумац у далеком студиу изговарао
моју песму, и после сатима био сам будан. Као Достојевски када је
написао

Бедне људе и послао их редакцији из које су га уредници - **Њекрасов и
Бјелински** - чим су рукопис прочитали, позвали да му саопште новост:
да му је рукопис романа примљен.

Читаве ноћи није могао да заспи Достојевски. **Зар је могао заспати
после оног што су му рекли Њекрасов и Бјелински?**

Захвалан сам Богу што се нешто слично и мени догодило
пре двадесет и шест година!...

(Среда, 20. децембар 1995. године.
Лабудово Брдо)

Последњи кинески цар

Јовици Стојановићу

Имао сам седамнаест година
када је још увек био жив
последњи кинески цар (1967),
и био сам ученик првог разреда гимназије,
и појма нисам имао.
Цар је тада био баштован.

И бивши југословенски краљ
Петар Други беше жив,
али о томе нико причао није.
И беше жив и онај други
Црвени Краљ, чију смо штафету
дочекивали крајем маја сваке године
на главном градском тргу.

Затим сам, много година касније,
видео Бертолучијеве филмове
Последњи танго у Паризу,
XX век и Последњи кинески цар.
Тек после другог гледања овог последњег,
схватио сам иронију историје
и пожелео да прочитам мемоаре
тог несрећног човека.

Забрањени град и ЛАВИРИНТ
из којих цар и песник покушавају
да изађу су врло слични.

Не познајем Кину довољно,
и можда не бих искористио прилику,
када би ми се пружио, да тамо отпутујем ни као туриста.

ЛАВИРИНТ историје изгледа да је
бескрајан и мрачан и песник вреди да покуша да продре до средишта
Лавиринта и убије митско чудовиште...

(Београд, 22. децембар 1995, ноћу око 22:30 ч.)

Одјек

Петру Бркићу

Клас жита сазрели
с ногама у блату,
а с' главом у злату –
силазећи с воза, видех.
У ватри гори,
ватре се не боји.

пауница:
гујина глава,
господско рухо,
арапске ноге.

У излогу кројачке радње,
не у пепелу,
стара је љубав запретана.
(Уста нема а уједа,
ко коприва.)

Главна улица је празна,
као поглед варошке луде.
Ровашена годинама
и чекањем,
ко мркоња лежи варош:
свет да скочи,
не може је дићи.
У маглу и тунел шума,
воз на исток оде
даље.
Одјек воза у даљини,
звона Бога истинoга
који звони на узбуну.
Одјек се враћа,
одјекује на речном насипу.
Као слан се стрпоштава.
Звездану прашину
и цветове беле раде,
лишће, пену,
вир матицом задржава.
Одјек. Одјек је мој водич.
Живи упорно без тела,
говори без језика,
смеје се без радости,
плаче без душе.
Нико га не види,
а сви чују.
Одјек. Одјек. Одјек.

*

Уста нема а уједа
то што под врбама
без клина виси:
паучина и тишина.
Као трзај весла,

вира тихог и дубоког,
не олуја и поводањ,
површину перајима крупна
мрена љуља, љуља.
Кругови се шире
и сустижу једни друге,
упија их плићак боје муља
и као јед зелена трава.
Песнику би упутније било
да обује рибарске чизме
кад запуца кроз мочвару
и шипражје бара, успомена.
Гуја има разноразних,
и ексера зарђалих.
Срце и сечива од седефа.
Боље је ићи узводно,
иако теже. Лијана на врбама
има толико да се
читава варош, срез и округ повеже.
Роса је врбаке поплавила,
а мрава не може да удави.
Бос по трави да појаса
може ићи само онај
што разуме језик змијски.
Језик змијски, ил' Немушти?
Језик сена у навилцима?
Зна ли деда што у сунце гледа:
зелен му skut,
а шешир жут.
Или бела црква што
на једној нози стоји?
Или бабе што у воду падају:
нит' се вода замути,
нит' се бабе удавише.

Године су ме,
и судбина,
натронтале,
увиле у бело платно и плаштеве,
као мумију.
Одјек, роса и река ме свлаче:
одвијају, развијају,
стрпљиво и нежно, к'о одојче.
Мени неугодна, виру нагота
прија, као змијче у плићаку.

Идем уз реку, реком,

као светлост кроз стакло:
пролазим и не разбијам.
Ја идем, и још неко са мном иде.
Ја станем, и он стане.

Сав свет обићох, Боже,
а алге у дубини огледала
речног не могох!
О, како вас волим
фине седефасте шкрге реке.

Ко језик биља крај обале,
ловвања и риба зна?
Можда куће на обали
усамљене на брежуљку?
Висећи мост преко реке
могао би неко вичан
у свој нотес да уцрта –
учитељ музике (на пример),
који је ступио у службу
кнежева Естерхази?
Немуштим језиком
говоре преврнуте куће
пливајући површином
као рибе по оморини.
Говоре тихо,
тише од увода клавирских соната,
дајући тишини ведром мирноћу кнежева.

*

Уста нема а уједа
сумњив ортаклук Ракова!
(Тражи врага, заплешћеш се у мреже
разапете, пажљиво испредене.)
Ивер не пада далеко од кладе, знај.
Ако су баба и мајка биле за комшије
и барабе слатки рај,
унука ће те,
к'о електрични вод спржити.
Зло је твоје колико и света.
(Сети се почетка једног лета,
опроштаја на перону.
Нико тај загрљај не би разумео,
сем распојасаних богова старих Словена, **Немогућег патара** Растка
Петровића, и ласта које излећу
из гнезда на свој први лет...)

*

Уста нема а уједа
месечина хладна, к'о лед,
месечина јоргована:
пепео и звук гајди,
који, ко облаке ниске, ветар
витла празним небом.

Лепотица прецветала,
очију сјерих и пути
миришљаве као шебој,
крши руке у тишини
празних соба.

Пуна је кућа нечег,
а она не може т и м е
ни котарицу напунити.

Смлаћена је, к'о смрдљевак
изненадним пљуском,
ил' проласком воза.
Кућа је усисава, као левак,
и одсуство мужа
на службеном путовању:
у собе навире поводањ,
воз бунила, страве,
ужаси празних година
што без ногу и без руку
сами себи друм праве.

Заточена у кавезу,
у бунилу на југ креће,
пауница, тим друмом,
јер јој се учинило,
да је неко зове,
а не види га.

Јаблан ли је, или онај
што гору ломи без руку,
а косе мрси без прстију?

Ноћни делија
што под врбама свира
на латицама далија?

Прође воду, не укваси се,
прође ватру, не изгоре.

Гле, црна појата,
црвени волови,
зелени рогови (Броћ!).

Дуг дугоња чик до неба.

Ноћ и ветар, као јаблан,
намотавају је у клубе
као конач из кануре –
празних дана и година –
веште руке.

Намотава је мрак и бор,
и у бору чвор.
Да потраје може ноћ
и кад замршена и полегла
црвена шумска детелина
завоња, као твор!

Муж је сваки – пришипетља!

Смејући се и вриштећи,
и ржући, к'о омица,
лепотица сва у роси,
дубином својих крикова,
пробудила би пола атара
и распалила тромост
крвавооких црних бивола!

Хрче сном дубоким, варош.

Махну ноћна птица крилом
и откри вас свет
једним пером.

Преваре на свету нема!

И кад се догоди (оно што тако зову),
облаци се спусте на обалу
и покрију призор.

Одјек је свему крив.
Одјек. Одјек. Одјек.

Брава Одјека, без кључа,
Одјеком себе откључава,
закључава...

(Средином лета 1995. Кучево)

Предговор тами и нестајању

У овакво једно суморно и кишно вече
шум пљуска и бат слутњи
приближавају се неизбежном тежином
порока. Пљусак надире као војска варвара и осваја педаљ по педаљ
сувог, последњу одбрану.
Олуци су саставни део победничког оркестра, освајачког тријумфа.
Смрт може да ускочи, као мачка,
или миш, жаба или шишмиш.
Густина мрака и стихија подстичу
инстинкте, раздраженост.
Као глисери језером, ретки аутомобили клизе. Мрак је огроман,
све огромнији, као балон који надувава
– **ко?** (Празнина? Празнина!)
Врата, прозоре, с треском,
залупљују пљусак и стихија,
а мрак долази, **долази, долази, долази**, као мемла из подрума.

Помажу ли поређења?

Не одвлаче ли у страну
у овакво једно суморно и кишно вече?

(Мишљеновац, август 1986)

НОБЕЛОВА НАГРАДА

Бродски ју је добио пре педесете,
Шејмес Хини са педесет и неколико,
а Сајферту је доделише у дубокој старости.
Многе су заобишли. Списак је подугачак.
За сиромашног песника висина новчаног добитка је скоро баснословна,
не рачунајући оно што уз Награду иде приде. Та награда има смисла
ако се писцу
додели **пре педесете.**
Нобелова награда није довољна за оно што хоћу.

Само је сујетним будалама Нобелова награда циљ а не средство.

Велики писци клијају из једног зрна.

Не бринем што ће многе песме остати недовршене и што ће многи
фрагменти
заменили сламу на ватри.

Има нешто што је страшније – трагедије генија, несреће мојих
пријатеља, лудило, шизофренија, Вечни неред.

У београдском поткровљу је неред,
али зар није и **овде, на овом салашу?**

Сећам се првог власника, као кроз маглу, више бих могао да испричам о
његовим унукама и распадању фамилије него о његовој физиономији.

Чак бих више могао рећи и о овом пределу, о овом путу што вијуга узбрдо, уз који се он успињао годинама стрпљиво и с вером.

Стара пријатељства не важе ако се растуре на првим тежим пробама!
Жена може стати **између пријатеља**
и начинити од обојице **животиње,**
свиње или псе.

Ову сам песму започео у јесен, у престоници, а завршавам је, ево, почетком пролећа, **крај бунара напуштеног салаша у Хомољу.**
Ретки борови делују дивно усред
листопадне шуме што тек олистала.

Сто од дасака на којем пишем,
под шљивом, поцрнео је, већ полутруо.
Жене треба бирати **према зубима,** као краве. Кад суботом на пијаци у Кучеву купују краве, ухвате из за ноздрве и доњу усну, и пажљиво загледају зубе.
Грубо и напорно, али са разлогом.
Зуби су огледало душе – код човека,
огледало снаге и здравља – код крава и коња.

Врло је мало пријатељстава из младости која нису дело нужде, и тако је мало пријатељстава за читав живот!

Бродски је у међувремену умро,
а пиће које је требало да попијемо
утроје или четворо, у Паризу, Будимпешти или Бечу, попиће нека
друга тројка или четворка.

Није страшно прерано нестајање:
дивније је настајање,
ове рацветане гране трешања
у којима зује безбројне пчеле.
ова дивна зелена падина,
укус воде из бунара што мирише на жиле букава испод којих извире,
поглед мога старијег сина који је
пошао са мном узбрдо, стазама мог
детинства, гнезда косова на дохват руку крај пута и покрај бивше
плантаже малина.

Овај бунар **части** уместо Бродског
бистрином или спиралом:
вежбам се да ходам по празнини и будућности.
Све што могу да учиним јесте
да тражим опроштај за све своје погрешке и очекивања,
за грехове својих пријатеља,

да генијалност лудила и дубину шизофреније усмерим према лепоти
призора, тренутка, живота. Кружења орла у висини.

И гнезда косова крај шумског пута, корења малињака, маслачака и
љубичица, корења белих бреза, што у себи чувају и зраче светлост.

Нема бољег пута од тога: почни
одатле где си... од тога што те мучи.
Од лудила и шизофреније, од апсурда.
Од величине Малих разлика...

(Београд, јесен 1994 - 1995. Мишљеновац - Чипавице, субота 27. април
1996)

Последња одбрана

Живот је кратак, чак и кад потраје предуго, ако је човек осуђен на једно
место, једну земљу, један језик, језик који одумире.

Колико је потконтинента и континента, мора, океана, залива, кањона,
планинских врхова и земаља које, вероватно, нећемо видети својим
очима?

Колико је девојака или жена које нећемо волети иако су оне то не
једном пожелеле и чекале нас од првих разреда средње школе, скоро до
четрдесете, и после - после свега?

Колико ће светог знања, духовне баштине древног човечанства, остати
изван струјања нашег немирног духа?

Колико ћу, растворен као со у води,
у Богу, и Бог у мени, доспети до личности **Универзалног човека** и
успостављања изворног поретка ствари?

Пре повратка Богу, претходио је мој повратак самоме себи, свему -
АПСОЛУТНОМ, поезији - аскези самопрегора и херојства.
Поезија је алхемија, град филибара, град саграђен од злата, од
прочишћене душе: последња одбрана.

Ја самог себе негујем и горим
на сопственој ватри, суделујем у **култу аскезе**, претварам се у Диониса
да бих био рашчеречен, да бих будан ступио преко прага смрти како бих
се **почистио и добио своје вечно обличје**.

Ако сањам о **Музеју Немогућег Ратара**, није ли то сан о перуанском
Златном Врту?
О Светом врту стања и слике света,
какав је свет изворно био
и какав ће коначно бити?

МУЗЕЈ НЕМОГУЋЕГ РАТАРА и Последња одбрана прилика су да се
исправи грех и рашчисте рушевине **ЉУДИ и ИСТОРИЈЕ**.
И да се свет врати на оно место
одакле је сурван. Свет опет може бити претворен у Златан Врт.

Зашто бих се бојао смрти ако се чисто злато моје душе истопи у ватри
самопрегора, херојске душе?

Зашто бих се бојао нестајања, ако су упаљене **Рајске свеће**, и ако је већ
започело стварање Златног Врта -
праслике света која непролазно живи у свету?...

(1993 - 1996)

ХОМОЉСКИ МОТИВИ СВЕСКА VII

1

Брегови, брегови, брегови! Не видим никог
близу, осим сјајних зељастих сапи
кобила. (Јесам ли тужан због самовања толиког?)

Као безбројна огледала, после пљуска, капи,
оживљују блесковима лице света виног,
засићеног, посувраћеног, свеколиког.

Смешим ли се, можда, у даљини,
облацима изнад Ртња? врховима Карпата?
Смешим се наивном надању своје
и бреговима у залазак, од злата.

Смешим се облику што занемарен лежи,
ал' и даље у будућност сеже:
смешим се свему оном што упорно тежи
да ме чврсто за судбину веже...

2

(Од Врела Млаве до Сувог Дола)

Од Врела Млаве до Сувог Дола
не говори (речитији је хоризонт);
пластови по падинама, облаци, анђели,
забрани, формирали су удружени фронт.

Еда ли по разуму моме лете анђели?
Или шири крила побуњени враг?
Ко то нуди сифилис и сира?

Ишчезоше из моје главе стрепње,
као што вода потока камење спира.
Сад ме живописност краја дира.

Од Врела Млаве до Сувог Дола
ширином непоновљивог удруженог фронта,
пораз и победа, тежина радости и бола,

утапају се у блиску лепоту хоризонта...

3
**(Реквијем за Димитрија Баџића,
1930 – 1970)**

Као буба, милиметар по милиметар,
милећи кроз расцветане сунцокрете,
сам као занесењак безухи Ван Гог,

ја нисам баш сасвим сам, верујем:
прати ме сенка Димитрија Баџића, ветар,
јутарњи, лајање паса, Суви До и Бог.

Какав, повремено, мук! Нека загрми, севне. Нек' муња
– пожелех – направи преседан.
И у истом трену, у црном, видех,
како према мени иде човек један.

Учини ми се познат, чак налик на мене,
кад, замишљен, изађем из собе у врт.
И ход нам је сличан, лаган.
Ал' очи његове! (из њих зјапи смрт).

4
(Укорак са календаром)

а)

Господе, ко то сада рида?
Лето? Багрем? Кога гуши ропец?
Кишна завеса се преко свега спушта,
као преко лонца, година, поклопац.

Далек сам себи, даље од рођења ;
лето се с' врхова багрема откида.
Шума се, ко успијуша, премешта
преко ноћи у моју постељу без стида...

б)

Опет и опет силазим у пакао
(те несретнице за чију судбину стрепим) ;
зрикавци и залутале птице.
Никако да се од таме одленим.

Овде је све тако тихо и као
да страва упорно упозорава.
А лишће купине, мрко ко какао,
на поветарцу подрхтава...

в)

Изађох у ноћ: јабланови хује
(прошлост се на чудан начин брани;
прошлост ме чуди и збуњује ;
ужилила се ; уједа, као со у рани).

Глуво доба и мрак, мрак, мрак,
густ као разливен туш:
иза хујања јабланова стравичан мук,
увлачи се у душу, као у уво, уш...

5

(Ноктурно)

а)

Тог сутона, кад лежали смо на песку врелом,
и слушали комараца зуј,
нисмо знали да све почиње
и све свршава пепелом.

Гасили смо неко унутарње усијање
у пурпурној води
потом.

Тонући све дубље у вир, све мање
смо чезнули за живим
животом.

Додирнувши једно друго челом
(кад смо поново легли на песак врућ),
осетили смо да све почиње
и све свршава пепелом...

б)

Купамо се у подземној реци

док се стишава стихија нагла,
не видимо једни другима лица
– тако је густа магла.

Густа као зној прождрљиве
женке–месојдерке. Као гљиве
љигава. К'о усмине неодољиве.
Тамна, као очи урокљиве.

О, памтим (чини ми се) све, сврачка
на затегнутој телефонској жици
(па и оно што није било!);

јесам ли дечија играчка
оног што је могло бити?
Заробљеник лета у грозници?

6

(Скица портрета уметника у младости)

Микану Аничичу

Јесу ли се плаве завесе ваздуха,
наговештаја, бдења, чекања, дигле?
Бриди ли од лепоте цветова коприва
мртвих, (не)успеха, ко од убода игле?

Је ли поглед ужаснут од гушења?
Читавог обреда гушења? Је ли тен
потамнео од мучења и пушења?

(Позадина је црна, као сатен!)
Портрет је, верујеш, довршен,
али није, сликару, савршен:

штап расцветан, саће око главе (медна смола);
све је то маска (не портрет из младости).
То је неко други, изразит и крут,
к'о кабалист Пико де ла Мирандола...

7

Био је март. Сутони, мекши од батиста,
мамиле изван града, гимназије, чаме ;
залазак се расуо низ падине брегова,
као златна коса низ девојачко раме.

Био је март. Била је туга иста.
Град је још спутавао зимски сан, спокојство,
Дух учмао, као тараба трула ; скучен.

Био је март. Покушавајући да се ухвати
за нешто битно, живот је кроз растројство,
кувао бесмисао жилав, недокучен.

Био је март. Пуцали су видици, као балони,
ко кожасти звончићи ладолежа, винске чаше.
Будили су се кровови, лишајеви ; дрен
и кукурек, јовине гране, ресе, ко дух из флаше.

8

Био је мај. (Незабораван.)
Одвајало ме од оног што волим
само долина, дан, стрепња и дах.

Био је мај. (Пун ишчекивања.)
Био сам толико тужан
да ме је због тога обузимао страх.

Што даље од маја, туговања, сени!
Кроз жбуње лештара, густе јорговане.
Кроз лавиринте шумске зачаране.
Кроз свечане дворане јесени.

Што даље од сећања на сећања,
од очајања, што се ко море пени
(доведено до белог усијања)...
Заборави, нову страницу окрени!

9

Чији је то галоп? Приближава ли се
плусак неочекивани, као коњица? Тишина
је околу лелујава и прозрочна,
непомична и сабласна, као месечина.

Само што није плусак бризнуо ;

тишина се може дотаћи, као дувар ;
дрхтај се пробија кроз шимшир,

беле раде, конопљу и мувар,
као подводни талас, као уздах,
или лакши струјни удар.

То је галоп хиљадугодишњег плјуска;
провала облака, обновљења, осећања.
Испуштајући облачиће из уста,
ласица бојажљиво вири испод пања...

(1971 – 1989)

ПРЕОБРАЖЕЊЕ И ДРУГЕ ПЕСМЕ О КРАЉИЦИ МАБ

Линија прскања

Мирку Стојићевићу

Пред поноћ. На западу је севало,
на северозападу и на северу.
Гледао сам кроз прозор. Као да се
распрскавала на реверу

ноћи (напете) наранџаста ружа.
Необична игра хоризонта и свода.
Прво се јави линија прскања,
као на бокалу. Пре но плјусне вода,

пре парапмарчади, линија се
изнутра напне, засребрени.
(Та линија ће дуже да потраје
од непогода и страха у мени.)

Пре но што, с праском, бокал
прсне, линија као усијана жица,
дрхти метално, реско, као вокал.
Курцшлуз: светлосна дрхтавица

претходи треску врата, прозора, грома.
(Понижавајући страх од смрти напрасне!)
На западу је севало. Непогода трома,
приближавала се спорије од крмаче супрасне...

(Пролеће–лето, 1973, Кучево)

(А: Лето у Бадовинцима)

Је ли муљ Дрине плодноснији од редакција
књижевних: кинеских зидова, садржаја
писама закаснелих? Није ли и Богу тешко
од нових јањичара? Топлина руменкастосивог сјаја

на оградама уз пут, на ободима бара,
растаје се у сутон од песника и сликара
погледом сетним. Ведрина са Дрине,
дрхтави спрудови, ракитар, колиба стара,

повлаче се дубље у чежњу сањара.
Је ли тај пурпур (између Дрине и Бијелине)
успео зограф шестопрсти да дочара?

Из муља испод локвања, крупни мехурови тишине
испливавају, тихо као огњено клубе свитаца,
као двобој сумрака и славуја, као предања стара.

(Б:Фрагмент из бележнице вођене у Кракову, 1974)

Мирјани и Славку

Јесмо ли то ми, заиста, на поподневној миси
до сумрака у светој Ани молили смерно –
Дуцхц Свياتц Боже, змилуј сие над нами –
или је то опсена оргуља, брујање безмерног?

Као да смо у Трсту. Кад изађосмо,
запљусну нас оморина приморја у лету.
Кренух кроз вреву Сукењица сам.
– На Јагелонском Универзитету

отворих Хамсунов роман **ГЛАД**.
Ту читао сам у тишини неко време,
као Библију испонова верник.

Ту чекаху да завршим нестрпљиво
Очи чорније, краљ Јан Собески,
дух Младог Црњанског, Фауст и Коперник.

(В: Савски насип)

Биле су ту и тамо опомене:
Не товари земљу! – Чувај се: пас уједа!
Јабланови, јабланови. Чађава, блатом
попрскана слика, година, дрвореда.

Пушио сам као отац ; возила су јурила;
шлепери, аутобуси. Кишица је прскала.
У неком дворишту, усред зеленила,
непозната девојчица је врскала:

– Позури, мама, аутобус! – У предузећу
за изливање бетонских блокова,
на паркингу под тополама,

стадо аутомобила је изабрало срећу
мировања. Управа се уморила од шокова
профита. (Запажа ли ико олују надолазећу?)

(Г: Повратак у варош на Пеку)

Ваздушним колосецима одлазе јата
ластивица у топлије крајеве. Високо у небу кружи,
као некада, рода. Враћа се туга, неизрецива, позната.
Позлаћена. С' ким песник овде да се дружи?

Јесен је. Вучем се главном улицом празном ;
испуњен сам успоменама, као грозницом, скроз.
Лето је прохујало с вихорима,
као прва младост, као брзи воз...

Од Поште до Лазифске воденице,
од фабричких димњака ШИКа до Јаза,
од Кучајне до пруге, од југа до севера:

никог осим светлих нити паучине. Ко стенице,
ко пустињски песак, уједа мук. Кроз пустош, стаза
риболоваца води до оаза

радосних, Језера...

(Д: Сећајући се једне девојке)

Ј. Б.

Било је горких часова
када сам пожелео да сретнем цуру
(било коју), да опробам себе.
И десило се: дигла је температуру

једна непозната, далека, бујна,
налетевши, као изгубљени рој.
Да ли сам волео више Њу,
или тајни оглед свој?

Гробље на Мирогоју и земунско гробље
одговор знају боље од дамара.
Враћа се опет и опет: суровост родитеља.

Успомене су (оне недирнуте) веће од камара
песка највећих багера. Судбина не ствара робље.
Њу поковава дух смирени – пустиножитеља...

**(Ђ: ОПРОШТАЈ НА ГАРДОШУ.
Цоси фан туте)**

Беше већ почетак октобра:
Зимски семестар ме обузео
као страст
којој не одолех.

Како да опишем
сопствене муке
када проникнух у бит
жене коју заволех?

Ту је још само колика фалила.
Ишао сам улицама,
углавном ћутљив и киван.

Ту је негде почео пакао.
Стварност је, као папагај,

понављала: Ти си, брате, конзервативан!

(Е: Друго путовање)

Допутовах из Загреба
преко Новог Сада **брзим из Варшаве:**
зима је умотала равницу,
шуме, села и вароши у беле чаршаве.

Задивљен и сетан, ко пијан тетурам
на железничкој станици Београд
кроз масу путника, вече тмурно ;

журим покрај Економског.
Увлачећи се у оковратник,
као да желим да сакријем бурно

несређено поглавље о путовању
управо завршеном. Неописив стисак
у аутобусима не упија вишак туге.
Улица се, као падавичар, тресе. Сирене и врисак!

(Ж: Неколико година касније, позна јесен 1977)

Црњански је одбијао да једе и на крају
умро од глади: испратила га је вејавица, благо.
Отишао је на онај, надајмо се, бољи свет.

Нема нама са Дрине ведрине? Сетих се топољака
– треперавих врхова топола, као злато,
око светог Луке. С високих обала зрачи сплет

успомена на Мачву, ферија, разговоре;
чардаке ни на небу ни на земљи ; блејање
стада на острвима. Јесу ли нам градови
и каријера, рђава савест, забранили смејање?

Шта се догодило? Је ли све оно дивно
што уђе кроз поглед, уста, излази на анус?
Чучи ли у сваком од нас Јуда? Има ли сваки
оно друго скривено лице, као Јанус?

(З: На маргинама Шелијевих стихова о краљици Маб)

Чега се бојиш? Од чега подозреваш?
Од прскања љуске јајета? Ломаче?
Ко гори, нека гори, нека нестане сасвим
у пламену! Ко пати, нека пати јаче.

Будимо и у начину ишчезавања, птицо, кротки.
Нико није нестао, сагоревши до краја ;
пепео и јорговани рађају лепше од прворотки.

Као што киселина и со од купуса и воде
после недељу–две стварају укус расола,
тако и слутња, Будућност, појачава арому Слободе.

Тако почиње оно неизбежно, **опело Страви,**
покушај да се разлучи сам почетак
Преображаја. Док низ леђа миле мрави,
прве сигурне кораке прави свршетак.

Свршетак: **преображај преображаја,** ко рен
љут. Душа, преварена, сагорела, преваливши
дуг пут, из пепела се рађа, лепша на трен.

На гутање речи и суза ја нисам имун.
Зашто си тако бледа и шћућурена,
птицо белог перја, жута као лимун?

... ..

Ту бисмо могли стати, због јесени,
лажних пријатеља, промашених љубави,
као на спроводу Црњанског.

Ту би, свакако, требало стати,
због Будућих, речитих и лепих (не губавих).
Ту – на крају Булевара сумрака – у Ливањској.

Ту је завезан изгледа неразмрсив чвор.
Завезивање поче као сапунска опера, петпарачка
идила (зар и најдетаљнији опис може исцрпсти
двобој сумрака и судбине, змије и сврачка?).

Ту је царска мумија, пирамида, сфинга, загонетка.
Ту привремени азил за умоболне. **Боксови пакла.**
Ту Будућност скрива почетак страшног. Ужас Почетка.
Ту Достојевски писаше **Бедне људе.** Ту се спотакла

литература о погрешно откључавање, живот сам,
суров и трагичан, оклизнувши се, као на кору банане,
усред зиме на низбрдици иза пекаре,

ко хоће, ево, нека саслуша, нека изволи!
Нек' пише у наставцима сентименталне романе.
Имаће читаоце: Марију Магдалену, сове ушаре.

Замисли собицу три са три, стари орман,
тегле са слатким од дуња, широк кревет, пећ
на нафту, столицу расклиматану, хрпу књига,
сто и флоту папира, забелешки: имаш већ

нешто од чега се може почети. Ко Јексераши.
Литература је ту љоснула, опруживши се
на кревет дужином целом, по коме још не миле ваши,
ко бруцошкиња пробушена. Удруживши се

са бедним инвентаром изнајмљених периферијских
собица, у савезу са зимским сумраком, не гуши –
не гуши све оне тајне пориве у души!

У недостатку зумбула, јоргована, проникни
у тајне и мирисе и цену перфимеријских
испарења. Кад пролазак трамваја собицу заглуши,

припази, напрегни слух, можда се вратима
улазним споља није примакла мачка, већ доушник,
воајер, лудак побегао из луднице? Ђаво не
мирује. У качамаку који не засолише Јединосуптни,

Сотона сади, ко баштован у лејама семе шебоја, клице, клице
будућих раздора, катастрофа, болести, мистерија.
Мимикрија периферија и перфидност извесних људи
гори су од свих каприса и смрада кафилерија,

Тамо где је књижевност напустила свет
на неодређено време, не помаже ни жандармерија,
нит' може гушење духа – чист разврат – помоћи.

Ту – ако си већ пришао сасвим близу –
где лежи раскречен, усред перја,
Роман о недовршеној песми. блудна кћер ноћи.

промисли, још једном, у шта се упушташ,
ако доушник, Јанус, подлац, отровница – ниси!
Помисли, докле може довести слушање
туђе Тајне, срамне исповести, каприси.

Велику, Несуђеном власнику туђих тајни
над другима сатана даде Моћ!
Није касно да одустанеш, ни кад те бескрајни
амбис повуче у понор. Ако је твој заклон – **ноћ,**

(а изгледа да јесте), буди опрезнији од гује,
јер брзо свиће ; остају трагови у снегу.
Ко неког негде прислушкује, ма где прислушкује,

у мене гледа погледом подмукле звери.
Снег веје ; крупне пахуље. Баво упрегао у запрегу
пужеве и испод твојих прозора пола ноћи путује.

Гнев освете много дуже тиња од пањева,
или влажног ђумура. Гнев подлаца, док не погоди
тамо где је најрањивије, притајивши се,
ко гњурац, ко белоушка у води,

може да издржи без ваздуха месецима,
чак неколико година! Узми у обзир лош карактер,
завист, скривену сурову нарав, и црту по црту
оцртаће се прави виновник злочина и актер.

У Будућност се не уплиће **слатко јемство**
које, ко слободе бит, најнежнијом везом саставља
чврсто сродна осећања људских душа,

не бојажљив, нежан подстрек скромности,
древности мајке природе, већ оно што раставља –
честитост људи честитих. Неразлучена тмуша

Векова последњих, што благословише многа
недела. Храброст је упрегнута у јарам власти.

Шелију се објавио **ДУХ БУДУЋНОСТИ** (1813!).
Тај Дух негирају неприродне страсти.

Преображај задржава бујна пиревина
која гуши из века у век размах наших башта.
Пиревина се ужилила у повести, у полу и карактеру,
помажући савршени злочин, који да смисли може само опака машта!

(Београд, крајем 1977)

(И: РОМАН У СТИХОВИМА

Буђење из море, негде усред
ОГЊЕНЕ ЗЕМЉЕ)

I

Први трен буђења: подлацу посвећен
беше, с бабурастим носом, стрвном,
Вишњићевој улици. Био је обесвећен
живот, пре него што је започео.

Дуго нисам могао да заспим (синоћ)
читајући нови београдски роман.
Кошава је кидисала као океан,
као талас леден и огроман.

Роман се од средине расплињавао,
мењао тон, изневериовши очекивања.
Уместо да згусне све, роман је
јењавао, разводњавао. Разоткривања,

тако изврсно започета од прве странице.
Кошава је кидисала и даље,
као да је лудило из романа
подржава, или сам враг шаље.

Зато нисам могао да заспим
и зато су се враћали стари кошмари
и привиђења, страх од незнања
у униформи, закопчани као поштари.

И гнев – стари и нови. И страх.
Многолик. И обзир, помешани.
Био сам одлучан, свечвршћи у одлуци,
као кошава. Ти тренуци су били замешени

не од ужаса наслуђивања, од приближавања
Истине. Могао сам стати на крај муци
страшној, одрекавши се сваког додира
са непринципијелним, заиста. У опоруци,

жртве (ваљда схватио њен потпуни
смисао, поенту), ненаписаној, био је наук
дубљи. Била је објава банкрота,
згражавање над судбином, јаук!

Да банкротира, помогли су сви, без изузетка.
Најближи, и најдаљи. Свако у својој мери.
Подлац и пријатељ, душман и анђео,
мајка и зао дух, беда, абације, шлосери.

Дошљаци из вукојebinа. себични,
окрутни и нежни, интеллигентни и ретардирани,
трговци и курвари, курве, и несебични,
перфидни и добри, амбициозни и фрустрирани.

Дува кошава: чисти пределе од бацила,
нездраве влаге и душу мрачноледену одмрзава.
Дува и носи облаке, гране, рептиле, фосиле.
И све што није у заклону – замрзава...

(Уторак, 9. јануар, 1996, Мишљеновац)

*

Зов мачака из снова? Суморан је
и мрачан као студено јутро, поледица.
У том зеву је наговештај срамоте,
будућности, бесмисла, хујања последица.

Узрок лежи у судбини мрачног ждрела
звери, дубље! неће доћи жељено,
дуго ишчекивано. Мачке су се размножиле.

Извиру, као млаз из врела.
Овде је, као у бајци, сучељено –
дејство пустоши и мрачне силе.

Тај мутни вир у коме се купа
млади пар, као гмизавци у орању,
слика је огавна, стравична, глупа.
Овде више није реч о прању:

већ о истинској страви постојања.
О стихији која је опустошила
као потоп покрајине, градове, имања,
безброј људи у прах строшила.

Надолази пустош и сабласна хујање.
И мачке свих раса, тама и тишина.
Нема људског лица да изрони из кала,

из блата непрегледног. Понеки кржљав
грм, и испод њега јагорчевина,
са сенкама непознатим, мала

скупина духова бивших, немих.
Говорити? С ким? Кад никог живог нема.
С прапочетком? Мачке су около зинуле
на тренутак говора тишине са трема...

(Понедељак, 8. јануар 1996, око 11 ч.)

*

(Мешавина)

Шаргарепа, лук, паприка, патлиџан и зачин.
И позамашан комад свињске мечине.
Нек се пирјани. И нек Бог нађе неки начин
да нас сачува од бојазни, навика, колотечине.

Света Петка ме гледа. И понор небеса.
И понор немих породичних конспирација.
За заустављање лоших мисли може да послужи
сецкање шаргарепе, лука – не инспирација.

Птице које се не враћају, то су шишмиши.
Дим цигарета уме да уједе љуће од црног лука.
Танак је лед копилуша, курвештија.

Још је тањи тзв. "поштених жена".
Читав живот у мени, као месо у софту, срећа и мука,
крчка на масти и води са извора из Лешја.

(27. август 1996. Око 18: 30 ч.)

*

Крај лета је. У **Књигу ситног инвентара**

треба прокњижити олују, оморину, ферије.
Опет грми, у даљини, и изнад главе.
Руно облака се спустило, као изнад прерије –

сутон ће да га, изгледа, постриже?
Прошао је период шишања оваца.
Распуштена је и последња бачија.

Свођење рачуна је све ближе.
Лудило превејаних, себичних, подлаца.
(Крај лега базди као љута ракија.)

Зло (отимачина) долази одоздо,
потпомогнуто, подстицано од мајки.
Бог све види. И љутити бог грома.
Иза велова облака ниских, митова, бајки.

(1. септембар 1996. Око 18 ч. Лабудово брдо)

*

Са крова ме вреба
не месечар, ни сова,
већ зов тетреба,
пизма маминог пустолова.

Психијатријски случајеви
улазе у суморну причу.
Мајчина сулудост
лени се за сина, као чичак.

Бог ми је послао чубав
закаслелу по писцу романа
"Александријски квартет".

И поново цветање
христовог венца, јоргована.
Кад хтедох да кренем у свет,

испречило се патуљак себични.
Попео се уз мердевине металне
не у Музеј (не)себични,
већ у пориве аналне

личности (?). У менталне
коморе чистог зла. Човечуљак

решио да се коначно узвиси
шапом. Увукао се на бувљак

тавански, куцка, струже, чангрља.
Упио се у плафон, као у потиоку
бува, ваш или крља.

Пустио музику, нашао мету.
Боже, да л' зна шта ради?
У какву несрећу срља?

Згазио је лепоту лета,
као мрава или уш.
Пронашао је скровиште у мраку.
Тај сусед Негледуш.

Зло се злом храни.
Психологија малих људи
брзо нађе погодан терен.

Бог ме од лудака брани.
Свет није унезверен,
али у њему има много скровишта лудих.

Бог је пресит тих цепова
које је скројио кројач Ђаво.
И јаким штепова...

(1. септембар 1996. Око 24 ч. Лабудово брдо)

*

Уштап је угризао облак,
као срце чист грех.
Јесен је то. Сетан смех
зрења. Унутрашњи притисак

пумпа пумпа испод пупка.
Иза облака вири ужарена
ћела уштапа, као испод
подочњака, на муке ударена

и на искушења – дева вина.
Хтела би да полети из свакодневнице
као из хладног мора, попут делфина.

Девојка која мора да буде фина
пред мајком, робацима, светом.
Да опроба вина љубави, опора вина...

(Понедељак, 2. септембар 1996. Око 22 ч.)

*

(Девојка у аутобусу)

Као ластар из врбовог пања, неостварено
избија. Опет. И опет. Жвакано, варено.
Забрављено скоро. (Широко лице, шарено,
девојачко.) Враћа се оно давно, несварено.

Да ли ми је Ботичели очи отворио
за оно прелепо што је Бог створио?
Или ми је у своје време, о томе говорио
Рилке, Јакобзен? Бесмисао ме је уморио.

Празнина. Погрешни људи. Погрешне жене.
Празне године. Девојчуре препредене.
Паузе дуге, као пруге, досадом опточене.

Ишчекивањем. Очајем. Стрвинама. Оргијама.
Обнављају се чежње. Са заборавом упредене.
Летим изнад понора, као шампион на скијама.

(Петак, 4. октобар 1996. Око 21 ч. Лабудово брдо)

*

(Буђење: 0: 45 ч.)

Олуја, жеђ. Мора. Грижа. Страх.
Цигарета. Прошао је умор.
Далеки лавез. Други октобар –
други новембар: црни хумор!

Лицемерја има двоја кола.
Гигантизам и ситничавост

иду раме уз раме, као
и резигнација, сумњичавост.

Био сам сасвим у праву
2. октобра. Маске су пале,
као у позоришту лутака:

неочекивано, поподне, игром случаја.
Нацерио се, ко од шале,
језив механизам. Мутанта.

Изгубити дан, недељу, месец,
па чак и године, није много,
ако се напоскон схвати
наличје чивота, позориште убого.

Тамо где је "љубав"
све друго, игра, средство,
нема блаженства, благослова.

Торсокак, прелажење преко
лажи, ствара рђав карактер.
Болестан желудац. Проклетство.

О навици и пороку једва да је
речено пар истинитих реченица.
Живот се може разумети уназад.
Истина уједа попут стеница...

(Четвртак, 17. октобар 1996.
После поноћи. Бгд.)

*

(Рудници чудесни. Одлагања)

То је морало, на крају, тако бити:
зашто бих писао песму о Викторки?
Драже су ми неке друге ствари, нити
другог ткања, сазнања, часови горки.

Све их је сустигла освета, не моја –
хвала богу. Они и оне што изабраше Барабу,
Усуд је срзао до просјачког штапа.

Сазнање, судбина између нас
подигло је високу тарабу.
Светиње светима. – Не сила сатрапа,

већ анђела, отворила је небеско поље.
То је, на крају, ипак, тако било.
Стаза зарасла травом од утабане је боља.
Сила Светог Духа је, на крају, пресудила.

(Недеља, 3. новембар 1996. Око 12 ч.)

*

Спавање је скоро, као афродизијак.
Срасла је рана. Више и не сврби.
Љушти се краста. Жути се, као на врби,
лишће свело. Као рогови у врећи, као Срби,

слажу се, крајем јесени касно: мрак
и умор, изнуреност и изневерена очекивања.
Почело је закивање, следе закивања.
Стихију осећања зауставља – рак.

Књижевници и фарисеји из сенке
сеире против Чуда. Дух тоне као тело мужа
у мекоту удова младих жена.

Ко губи, има право да се љути.
Возачи аутобуса су ближе истини
од књижевника и фарисеја, бирократа.

Залази XX век полако, ипак пре рока.
Крвав као Сунце, сабласан хоризонт
покривен је јорганом од броката...

(Понедељак, 4. новембар 1996. После 18 ч.)

*

(Јануар 1973.)

Пун месец иза димњака, испуњен,
као таман облак, слутњама и гасовима
што гуше. Нико да наврати. Ни пријатељ збуњен.
Бдење је саткано од зебње и часова

поливених вином и еуфоријом лажног
славља. Шетња би била боља
пружним насипом, или уз шумски поток,
или с оне стране реке, до – Дубодоља.

Празне, прде, године, као угојени коњ.
Амбиција трчи, као ждребе, пред руду.
Доћиће очекивано, по обичају, касно.

Кроз прозор допире лешина снега воњ.
Месец се насукao на небеском спруду.
Празнина светли, као звезда, јасно!

(Почетком јанура 1997.)

*

Плач мог малог сина,
и један други плач,
од пре тринаест година;
погађа ме сличност:

Грозан је и неправедан
овај систем: убија сваку наду,
убија Бога, убија личност.

Убија младост, убија будућност.
Убија земљу. Убија несебичност.
Узалуд штрајкују у Београду

професори, студенти, грађани.
Зар ће земљи пресудити најгори,
огрезли у подлостима – малограђани –
и министри налик ноћној мори?

(Понедељак, 17. фебруар 1997. Око 22 ч.)

*

Ти последњи снопови јарког сјаја
просути као сок од грозђа падинама
око пет поподне: то грумење бескраја
зауостављено, на трен, као воз на шинама;

те чавке невидљиве, као помисли о имању

предака, лековитом биљу, обнови извора,
све су то поруке искона пред легање.

Тај јарки сјај у магновењу, раног пролећа
помаже отапању лешина снега, помаже слегању
у змељи, у духу и души, на дну мора.

Тај јарки сјај, ломи печате, једини,
на књизи запечаћеној са печата много.
Тај сјај, који је већ нестао, раствара
ово таворење целодневно и убого...

(Субота, 22. фебруар 1997. Око 17: 10 ч.)

*

Виноград на Умки, умочен у модро,
у чанак пун предвечерја,
полако тоне са облаком врана
у зелени сутон, у неизмерје.

Виђен са друге стране,
оне према Мустацићу и салашима
ограђеним високом тарабом,

виђен давно, у детињству,
у доба златно: Виноград
мамаи косове и вроне.

На трешњама се вијоре страшила
врана мртвих или сврака.
Бодљикава жица, зарђала, гребе,
као висок мувар, Звезда Петокрака...

(Четвртак, 13. март 1997. Око 21 ч.)

*

Оно што ме је избацило из зглоба
– почетком прошлог лета, јуна –
беше неправда људска и злоба.
Похлепа. Попели су ми се на главу

Мали људи, по налогу свог рачуна.
Овде не влада Закон, већ Сила.
Овде више не може помоћи ни Бог.

Примитивизам шири истинску Страву.
И оно мало људскости буши бургијом
дух мемле, мрака, ропства, ђавољи рог.

Себичност, мржњу овде узгаја
уместо зумбуле и зеленкаде
копианска милет. Опрости им, Господе,
не знају шта раде!

(Недеља, 16. март 1997. Око 18: 30 ч.)

*

(Након подшишивања)

Из ушију ми (у четрдесет седмој) расте трава,
читав бусен (бербер га коси).
У сећање ми је наврло, из заорава,
што – шта. Године, као сенокоси.

Пролеће је у граду као фарса.
Март се укопао у измаглицу.
Помишљам на далеке Дубраве

И нескривену тугу, оскудицу.
Јесам ли у књижевног живота матицу
можда пао са Марса,

или управо стижем из Страве?
Прашину је дигао камион, и они
неискрени, што се невешти праве.
Надувани су и пуцају као балони.

(Субота, 29. март 1997. Око 13: 30 ч.)

*

**(Погледај дом свој, анђеле,
или Дијалог са бившим уредницима)**

Г – Ђи Р. С.

Залио цвеће. Христов венац!
Пролеће се буди, спорије од пужа.
У бубрезима расте каменац
од горких сећања, од ружа.

Вирнуо кроз прозор: плавуша
догерана, чека аутобус или такси?
Као што је чекала моја душа

деценијама право пролеће, ведрину
и топлину слободе, ширину
хоризоната. Нашавши заветрину,

процветао је и прецветао већ
многи цвет. Увели од гушења и очаја,
не могу процветати поново.
И? Изаћи на брисан простор: ићи до краја!

(Субота, 12. април 1997. године. Око 10 ч.
Усред писања истоименог есеја)

*

(Змија младожења)

Достојанство је уваљано
у песак, у беспарицу, у старење
као риба у брашно уваљана.
Мени је својствена леност

привидна, каприс, илузија.
Могу да намиришем неискреност,
а тамо где је она, има и лажи.
Жене привлачи инфузија

врелог семена, украдено воће (флерт).
Кијам, не од прехладе (од дувана).
Позна се одмах штука – курва
у врелом лонцу разврата раскувана...

(Петак, 4. јули 1997. Око 15: 30 ч.)

*

(Дан касније)

Преварио сам се,
пао сам са неба као падобранац.
Отворио се земаљски рај,
ушао сам у перивој као странац.

Дуго је потрајало неразумевање,
незадовољство и изгнанство.
Ушао сам у Рај кроз пакао,
враћено је достојанство.

Више од достојанства. Крв су
ми пили – анђео и комарци.
Девица, горчина. Самозаборав
и левак од кога подилазе жмарци.

(Субота, 5. јул 1997. Око 9 ч.)

*

Обала висока, стрма. Облик срушен
а сачуван у најдубљим сећањима.
Срезао га је кројач са планине.
И они што дижу ниво реке.

Са врха обале је обухватнији
поглед. Вода је у августу
бистрија од суза. Шљунак
испран светлуца (пирит, злато).

Прибодени су кочићима снопови
конопље што се кисели.
Дечак и јата риба гледају се
нетремице. Вилини коњици слећу

на камење крај плићака,
на кочиће или прутове раките.
Читав свет, у магновењу,
ускрсава са обалом и обликом

сачуваним у дубини заборав.
Слуштањем нивоа реке
нагрђен је предел, опустошен.
Кроз памћење само, сада, тече

тај рукавац богат рибом,
кркушама, кленовима. И натапа
ливаде и леје, мајчину душицу
и босиљак Вечне Баште...

*

Четвртак, 25. јуна 1997. Пробудивши се негде око

пола седам поподне, сам у стану, сетио сам се
некадашњег изгледа обале Пека, у Белилу,
у Мишљеновцу, воденичне ваде, чији је ниво
воде био издигнут читавих десетак метара
изнад нивоа Пека, дрвене ђуприје преко ваде
и низбрдице према северу која се завршавала
рукавцем, који се одвајао од Пека и текао
старим напуштеним коритом паралелно са
током ваде. Према том рукавцу краве су
низбрдицом трчале подигнутих репова
да се расхладе и одбране од ројева мува
и обада. Вода је у рукавцу, смарагна, била
хладнија од воде у вади, или у реци – зато што
је текла кроз густе сенке врба, јова, хмеља.
Била је пуна риба, које су бежале испред
крављих ногу, или папака свиња, оваца,
ждребади... Годинама је текао тај рукавац,
све док нису почели рушити воденице,
јазове...

*

Повучем фиоку. Пада на под и распрскава се у парампарчад.
Додирнем сијалицу, распрскава се.
Легнем у кревет, као у гроб.
Зажмурим. Ништа не видим неко време. Затим, почну мрље да навиру.
Светле мрље. Па слике. Нејасне.
Кад чврсто склопим очне капке, могу да призовем олују, град, але и
смрт препелице.
Видим, што никада не видех отворених очију. Моје гледање и з н у т р
а, мој унутрашњи поглед постаје свевидећи...

*

Много је оних који верују да је Деветнаести век завршен, рецимо,
октобра 1917. године. Варају се. **Двадесети век је један велики Чеп**
(Сатане). Деветнаести век је, можда, имао шансу да из гомиле лажи
издвоји истину. Пред деветнаестим веком стојао је значајан задатак:
преуређење света на нов начин. На жалост, у том веку - **који још увек**

траје и ојачава метафору о Метерниху и Дон Кихоту - нису били коректни међународни односи јер се народи нису досетили да не треба, како је говорио Достојевски, "једни другима да сметају и да један против другог сплеткаре. Јер свака нација живећи за себе, у исто време и самим тим ШТО ЗА СЕБЕ ЖИВИ – живеће и за друге. (Н. Б. Свака нација даће свој допринос развоју човечанства)". Могу ли се у XX веку завршавати **незавршени послови** деветнаестог века безболно и на уштрб бројчано малих народа? Достојевски је јавно поставио питање:

"да ли да десетак милиона радника буде бачено на улицу, или да један милион **раје** буде и даље масакриран од Турака. Наводе број, плаше цифрама. Осим тога, иступају политичари, мудри учитељи: постоје – веле такви – неко правило, неко такво учење, неки аксиом који каже да је морал појединачног човека, грађанина, јединке – једна ствар, а државни морал – друга ствар. И, према томе – оно што је за једно лице, за јединку подлост – то за државу може да буде израз највише премудрости! То је учење веома раширено и старо, али – нека и оно буде проклето. Што је најважније, нека нас не плаше цифрама. Нека тамо у Европи буде како хоће, у нас пак нека буде другачије. Боље је веровати да се срећа не може купити злочинима него бити срећан и знати да си дозволио злочин. Русија никад није знала да створи свога Метерниха или Бисконфилда, напротив, она је за све време свог европског живота живела не за себе него за друге, она је живела за "општељудске интересе". И, стварно, било је случајева у току ових двеста година кад се она некако и трудила да створи свога Метерниха, али на крају је увек испадало да је руски Метерних био Дон Кихот који је још више задивљавао Европу. Дон Кихоту су се, разуме се, смејали, али сада је наступио час, и Дон Кихот више не засмејава него почиње да плаши. Ствар је у томе што је он, нема сумње у то, разумео свој положај у Европи, и више нема намера да се бори против ветрењача. Али, он је и даље онај верни витез, а то је оно што њих ужасава." (...)

(Ф. М. Достојевски: **ДНЕВНИК ПИСЦА, 1877 – 1881**, Партизанска књига, Београд, 1982, в. стр. 43 – 56)

СВЕСЛОВЕНСКЕ ПЕСМЕ

а)

(Савлађивање очигледног, по Достојевском и по Лаву Шестову)

Два и два су, сабира (у тамници) Достојевски – пет.
Пет и пет су, рачунају Срби (у паклу) – петнаест.
Бела Демонија (Европа, такозвани свет)
о сабирању имају друкчију свест.

То наше имање насред друма, ледину,
то бујање пиревине, неискорењивог корова
скоро, Несловени с лицемерним гнушањем
сабирају као скалпове, или крзна творова.

Свет има своју стару познату рачуницу.
Достојевски и Бог своју. Чије су мрачније?
Срби, опет, проливају крв. Свет –сапуницу.

Из чудесног стабла Лав Шестов издваја даске.
Два и два су – за свет – четири, за Словене – пет.
Исусе Христе, чије су рачунице тачније?

(16. октобар 1994. - 12. април 1995)

б)

(Ком. Ун. Исти)

Могу ли ту, мили Боже, да помогну
усисивач, пајалица, крпа?
Могу ли Сановник, Хороскоп, Рожданик
да протумаче, испод хрпа

одштампане хартије смисао,
ако га је било, постојања, дана,
година, доба? Оно што се упило у сваки кут,

није оно што сам призивао, дисао.

Савлађивање очигледног (трагедије),
није песник из малог прста исисао!

Колико пиревине: брда хартије, патрљака
оловака, пепела, згаришта, заорава,
прашине! Из тог Ђубришта историје
и таштине света већ ниче трава...

в)

(Опет то исто, мало друкчије, варијанта А)

Ранку

Има ли овом лутању краја? Где је пут?
Може ли до заборављеног садржаја
пужа довести гомила лажи, или – седине?
Или тај пут отварају – бродолом, пераја

ајкула, привиђења, морија историје?
Може ли све–времен, детаљан инвентар,
да врати све, сваку ствар
на своје место? Нису ли непочишћене просторије

захваћене каменцем минулих векова, као наши зуби?
Није ли се пут сурвао у наш бездан, у себе?
Помаже ли ту, Боже, последње прибирање?

Зар је већ почело најгоре, опраштање,
одустајање, кукавичлук страшљиваца, старења?
Гатање о усуду судбине, догађајима, умирање?

г)

(Опет то исто, мало друкчије, варијанта Б)

Шире се кругови Беле Демоније, европског пакла.
ко је још покушао да сабере крике
хиљадугодишње самоће? Кога се макар дотакла
Истина? Неправда? Злочин? Срамота? Многе исприке

пишу, и ни словце о Сатани, о круговима
пакла и века, преварама, барабама, наличју.
Најбољим песницима и – на жалост – најбољим друговима,
Ђаво је наукао на главу маску лисичју!

Књижевни везири, бегови и аге, јањичари

укрштени са пиревином Трећег Рима, као глисте
у дечјим цревима сплетене, гуше раст и дах.

Видиш ли, једини Боже, Исусе Христе,
кратковиду памет, каријере и таштине,
и како у празно одлази дивни замах?

Обасјани спрудови, Лакомица, есеј

Године су, као велике богиње, ровашиле предео,
наружиле му прекрасно светло лице.
Ко је однео бистрину и девичански сјај
шљунка, врба и ива, вирове златне брзавице?

Ко није павит и гнезда грлица, мир поштедео?
Ко је отписао алге, кркуше, вијуне и мрене?
Ко је у промукломе виру, дубоком и провидном,
свирао валцер на фрули, валцер матице и пене?

Ток. Ток. Ток. Зар је крив баш **Ток**?
Или рушење јазова можда? Или бео
као авет судар времена? Или последњи рок
топола мучених страшћу? Или цео

живот и његова бекства убога
од светлости, корења и Бога?

Раширила се као чудесна лепеза
бабљег лета ширина. Као реп паунице,
спрудови, јара, скупови бреза,
шире се као шкрге мрена. Као брегуннице,

узлећу кликћући док не ишчиле
у небу, док не постану тачке.
Чим сунце изађе из облака, јове и тополе
преврну се у огледалу вира наглавачке.

Све (и тишина, и жубор матице), дању–ноћу,
тоне у самоћи у дубљу јасноћу.

Адреса је кратка, наћи ће лако и сврака
и детлић Архитекту јазова (племе даброво):

Ратомир В. Пантић,
село ЗЕЛЕНИК, 12 240 РАБРОВО.

Песник треба да пожури полако,
не, никада, ко ждребе, пред руду!
Каталог дивних и конкретних слика
чека га, као подне летње на спруду.

Отвориле су се тамнице, као ризнице
памћења, као сале ; светли шљунак, спруд.
Ко сад не види, ко сад не прогледа
и не почне да слика, мора да је луд!

Коме је ум за морем, сада, којекуд,
проћердава Божји дар узалуд.

Дуж читавог титравог хоризонта,
ко површином реке рибе, плове,
роде, облаци, копчеви, врхови
јабланова, ко јаребице кроз снове,

ко јата врана кроз блескове,
отпоче нешто дивно – објављује гугутка.
Братимљење дивљих голубова и спрудова,
раките и хмеља, Великог четвртка и белутка.

Тај празник светлости, ко труба платна
одмотава се изнад тока,
ћудљивости брзавице, годишњег доба,
рукаваца времена и отока.

Тај празник, ево, непролазан, траје
кроз свилу сећања, кроз јару и одсјаје.

Шта значе године заплета, помрачења
Сунца, Месеца, Ума пред експанзијом корова?
Коприве и дивљи патлицани никли
из трулих сламнатих кровова торова,

сарађујући са вечношћу, пишу Поговор
облицима у распадању, уписују у Вечну
књигу живота превртање очима славуја,
подвлачећи Немуштог језика улогу противречну.

Обасјано је пропадање Немуштим језиком
маховине, трбушастих врба, коприва и гљива.
Ко сад не разуме тај језик слика, немих,
нек' то не скрива пред гранама шљива.

Нек' пије. Ракија помаже. Разумевање биће јасније,
ко подавање без речи, дубоко, дубље, страсније.

Имао сам седам година, зар не, и гаће
скројене од платна америчких врећа
за брашно, млеко у праху (видим тај вир
у коме су ми спале). Краве пасу испод дрвећа

високог. Вране слећу на брестове
да преноће. На стотине концентричних кругова плове низ реку и шире
нервозу
риба црвенперки, риба ексцентричних.

Го пред сутоном и ревносим рониоцем
(пред читавим светом!), прескачем, у трави,
колоне мрава, зрикавце, ко бодље,
обигравам око вира, ко урођеник прави.

Не, не тражим беле раде, нит' у шупљој врби медно саће,
не видим буктање хоризонта. Фале ми – гаће!

Не целина. Одева ме – плодно тле туге, ројеви
мушица, сутон. Слика реке која односи
у измаглицу мноштво кругова. Срамота
не леже лако, као по ливадама, сенокоси.

Тачка гледишта се полако помера;
видим границе видокруга, међа:
целина се повлачи у понор погледа,
у прве боре и амбис између већа.

Целина, зачета у стиду – дивљини памћења,
као слике из сна, као ројеви, измиче,
као изгубљене гаће рониоцу,
као цура која се купа испод раките, као змијче.

Ток. Ток. Ток. Обасјани спрудови, ко конзерве,
пуне уља, чувају (као сардине) драгоцене резерве...

(3. – 4. новембар 1994. Јованова 22)

Увод у оно преко плотова

Плотови? Не. Оно преко плотова, сокака,
авлија, шљивика, градина (према Храму) пустих (ако не рачунамо
пурпур сумрака,
чичак, сковлије и штиглице – срж саму

детинства: уље у ком' пмаћење чува
одсјаје, наслућивања – огроман депо).
Све догорева: плотови, ујкин дом, пластови,
угљен. Све претвара у тугу, пеп'о:

поглед дечака дубљи од бунара
на раскршћу. Том погледу, ко жар птици,
нуди на поклон мутно око бара
и кревет за рани расад (у баштици),

ч у д о виђења: глисте и сјај блата,
гркљан на коцу, пробушени лонац, врч,
ћерамиде, венце лука, басме од издата,
кантар и праву меру за вечерњи грч.

Све гори и све треба да сагори,
као луч, вињаге, боклук, јун–јули.
Све ће бити сачувано за друго време
ако сагори на ломачи (не – иструли).

У такво једно безимено предвечерје,
када плотови, оборена стабла, трешје и иверје,
пламте у пожару као петлово или пауново перје,
слике се слажу ко откосу, слутње сежу у безмерје.

Наслућивања напредују упорно као бубамаре
милећи уз брдашца од угарака и пепела.
Ум прелеће преко брестова и атара,
плотова, градина, периферије села,

преко утрина, рудина, гробља, урвина,
страшила у виноградима, понора. Стикса.
Хрлећи за морем кроз сумрак и срму стрвина
света дограјалог у гнездо феникса.

Феникс је дечаков учитељ и творац –
не мајка, ујак, отац. Ни дедови, бабе.
Ујне, стрине, суседи, сеоски трбухозборац.
Феникс га води кроз труле тарабе,

кроз чичак и сумрак, кроз густину
пурпура и сена, ужас и чопор бесних сковлија.
Дечак се пробија кроз шипражје и – савитљив –
уплиће у прошје око Духа, као повија...

(4. - 5. новембар. Гаврила Принципа 63. Београд)

Наставак: ДОКТОР ФАУСТ

Рог, фагот, слутња, ко сан,
наговештава најгоре, охо – хо!
јесен је у току и тежина
живота без смисла, ехо

епохе (не: свођење рачуна,
није заиста о томе ово) –
из срца пумпа талог
што претвара крв у олово.

Ђаво (притајен, из прикрајка)
удесио је такву ситуацију,
за каквом машта куртизане чезне.

Ко се опио животом, узимањем,
зар могу да га "љубав" и
стид излече (отрезне)?

(5. новембар 1994., око 21:30 ч.)

Бабље лето: ДОКТОР ЖИВАГО

Ако Рај постоји, онда је то слика
жива крака речног што на север тоне
кроз непрегледни врбак! Као хармоника,
шири се видик. Скинувши панталоне,

облак се опружио по спруду (нагота
– белина – брзо посиви, поцрни).
Из шупљих врба, као из фагота,
навиру мукли крици. Слично срни,

опрезни, зелењак или белоушка шмугну
од сандала шетача у вреже, честар.
Сунце полако кружи, ал' никада не
опише у току дана читав круг, ко шестар.

Између тачака где сунце излази и залази,
отворена је широм капија Раја: улази!

КАКО СЕ ПРАВИ НОВИ КОРАК У УМЕТНОСТИ?

Ево темеља у блату, у истинском глибу
година, деценија. У дијалогу са судбином.
Почетак брија на суво, као кошава.
Ухвативши се укоштац са пучином,

преображава, преводи, приближава
Библији, Достојевском, Јонеску, Бекету,
Цемсу Џојсу, Кафки, Пиљњаку, звончићима хмеља,
и – у недостатку речи – кукуриканју, мекету,

Змијском колу, обнаженим Русаљама, виолинама,
гајдама, богу у пећини, ритуалном буђењу
из мртвих. Као летња измаглица долинама,
дух је једно са крововима. Дух се опире отуђењу

од албума слика бескрајних, од деце,
родног дома, кревета, једног зеленог стола.
Ево поља и темеља, у који је узидано
толико цигала, жртви, метафора и хипербола...

Када сам се највише бунио против судбине,
Бога, био сам најдаље од Истине.
Сад знам оно што сам мислио
да знам некада. Коначно, неистине

су испливале из предубоког трапа,
засјавши као у ноћи августа
безброј звезда. Подстакнуте мислима
Доктора Живага, доктора Фауста.

Поново је пронађено Време, битно,
не уз помоћ Марсела Пруста.
Ни толико скривених цитата.
Пронађен је Смисао Свечовека. Заратустра

је можда био клин, који избија клин
опаснији (неискорењив, чинило се), сплин!

А фијаско? А пакао очерупане паунице
златне што шиба репом дужим од змијског цара?
Чега сам се поплашио? Патње што разара?
Страх је притиснуо унутрашње кочнице.

Самоубилачке помисли беху – знам –
покушај да се сачува златна нит,
поднебље јоргована, шта све не!
Од кртог материјала стварао се штит

(не баш прави). Крпио сам змијски
свлак, пљувачком отров растварао у себи.
Бежао сам са чистине у шипражје,
био (могло би се тако рећи) у употреби

дивље егзистенције.
Био роб – апстиненције.

(Шипражје: ваздушни колосеци, преливање
преко јазова душе, лето, јесен, почетак
зимског семестра, литература,

и летњег семестра свршетак.)

Љубавна преписка неког младића
речитија је од стихова истог.
(Између неискусног момка и
удате жене, чега има блиског?)

Зар није чудно и необично
не враћати се своме имању?
Патња издваја и каже: "Ви не
видите. Спавате у свом незнању!"

Пушкин, делимично и Љермонтов,
дошљаку у туђини беху кров.

У пустињи пренасељеној
отровницама и шакалима, знај,
није било на видику оазе ;
пустињу је притиснуо бескрај

титрави, без окрепљења,
без траве, дрвећа, шатора.
Понегде би, у некој мутној бари,
шкљоцули само зуби алигатора.

Ма колико журио, упињао се,
нисам излазио из области пустињске.
Ту климу су створиле селекције
трећеримске, котеријске, аветињске.

Ту климу као да је одржавала судбина зла, Бог,
ставивши на искушење Изабраника свог.

ОДЛОЖИ, млади песниче, СВОЈ ЧИН,
ШТО ВИШЕ МОЖЕШ! Опери прво суђе;
не остављај ништа за сутра. Нека ти крин
тек расцветан, помогне да схватиш туђе

(по)мисли, искуства (стања, осећања).
Нека те мирис не затрави као пол,
као развратника стид девице.
Разложи нестрпљење, несигурност, бол.

Неуспех је пригоднији на почетку.
Не прижељкуј ништаfino.
Очајање је процес који траје,
дуже но што превире вино.

До белог, потпуног усијања
доводи понор најдубљег очајања!

Добро је што ти ништа не рекох,
не пребацих, напунивши двадесет прву.
Шта би имало да се каже што већ
није речено? Робинзон на свом острву

за сабеседника има пучину.
Има бродолом, сећање, неизвесност,
али у младићу све то још није довољно
да створи ритам, храм, целину. Понесеност.

Вино (има ли тачнијег поређења?)
тек с годинама, деценијама добија шмек!
Не жури, не бој се (ако си изабран!),
довољно је дуг људски век!

Није ли прерано и ово? Честрдесет четврту
напунивши: почињем ли, или подвлачим црту?

(Београд, октобар 1994)

Затим, према Светлости

ЖИВОТ је, зар не, болница? Ухватила се паучина
лажи, одлагања и преко мога олтара,
и са њом, ево, моје оздрављење, ко пајалица,
одсечним замасима разговара.

Видео сам крв, црњу од купиновог сока,
кад су вадили конце из ране ;
фебруар и март су се развукли, ко ластиш,
заклонивши небо, ко расуте вроне.

Бануло је, хвала Богу, пролеће, ко из бајке,
добауљало, ко кучићи и мачићи слени.
Крошње шире гиздаве репове, ко паунице.

Повратак родном дому делује боље од
пеницилина. Самоћа је радости пуна.
Високо, у небу, клићу брегунице.

(1973)

ПРЕКО ПЕКА

Између стабала на трен затитрају
као одблесци огледала речног,
као кристали леда, титраји листова,
светлосна жуда, и сјај вечног.

(Лакомица, виђена с друге обале Пека.)
Тај сјај је гушћи од саћа пуног меда.
Ливада зрачи. Зрачи: багрем, дудови, клека,

трешње, вишње, врбе, брестови, караманке.
Небо се огледа у виру дубоком, зеленом.
Миришу крушке илињаче и шљиве ранке.

Облаци се гомилају у виру, испунивши га
тишином летњег поднева, ширином, белином.
Вођено светлошћу, Виђење, не срља у идилу ;
помаже сећању да се састави са замршеном целином...
(1975 – 1991 – 1994)

АНЂЕО ЋУТАЊА

(пријатељу, који то јесте)

Песме су запршка искуства
(сваки се стих, као матора кокош, кува
дуго). Време је мрачно, као магла густа.
Живот је дуг, учмао, епоха – глува!

Ово је земља гробља, врана.
Вране су тачне. Свака своје јату лети.
Стихови се, ко црква Тршка,

сами собом бране, од шарлатана,
варвара. Песнику дође подршка
од Анђела ћутања, кад се сети.

Од Анђела Ћутања (не од адвоката!).
Уметност махагоњија је једина, права.
Анђео Ћутања њену тајну чува, и
– не живот дуг, епоха, клике – трава...

(Среда, 12 новембар 1997, увече)

ПОВОДОМ ЈЕДНЕ ФОТОГРАФИЈЕ

Ево те слике.

Седим на обореној тополи недалеко од нашег салаша крај Пека.
(Салаш се не види. Ни остаци Старог Јаза.
Ни имање Преко Пека. Ни бетонски мост.
Ни... толико тога. Читав један микрокосмос.)

Ко ме је фотографисао?
Мој млађи брат? Или наш брат од ујака?
Не могу да се сетим.

Средина лета 1975. године. Апсолвирао сам на београдском
Филолошком факултету. Већ сам започео рад на рукописима
који ће коначно имати заједнички назив
ПУШТАЊЕ ВОДЕ МРТВИМА ЗА ДУШУ.

Фармерке, кошуљу, сандале и кожну торбу
купио сам од новца који сам зарадио преко Студентске задруге.

Поглед **КОДАКА** (купљеног претходне јесени, у Бечу)
обухватио је ливаду са дрвећем у позадини
(дрвећем на бреду бивше ваде сеоске воденице).

Призор је, у позадини, скоро филмски.

Ту сам одрастао пецајући рибе, чувајући свиње, помажући мајци...

Мој поглед је скривен иза тамних наочара за сунце?
Је ли био јул или август 1975. године?
Не могу да се сетим.

Деветнаест година доцније, сада, овог трена,

ја покушавам да препознам цветове на фотографији,
да се сетим свега онога што је стало у тих
деветнаест година... Удубљујући се у цветове
суочавам се са јединственим и најдубљим утицајем
Господа, са детињим идејама, отвореним,
са невиношћу и непатвореношћу...
Са једном равни, стеченом за земаљског
и тварног живота, са равни званом памћење,
која се више не мења, која ће и после моје смрти
служити као спољашња раван мога мишљења,
у коју ће се уливати мисао...

Мој поглед је био уроњен у далеко, у моје унутарње,
које припада уму, и које је почело да се отвара,
не само светлости тога лета, већ светлости Неба...

Унутарњи ум будућег професора књижевности
понирао је својим погледом у Природно памћење
и тамо оживљавао ватром небеске љубави
све оно потврдно, што је наставио и после,
током деветнаест следећих година, и сада,
разрађујући га и прочишћавајући (Природно памћење)
и од њега стварајући духовну ризницу...

(1994 –1995) (1997)

Мајдан Пудино

Криче гавранови, поклисари анђела
и буде ме из мртвог сна: криче блиско, док се слеже
привид пријатељстава и љубави земаљских, и бојазни
предпролећне катастрофе, а слике шума
и чукара, на којима блешти чудо расцветаних
дивљих трешања, далеко су, као и некада,
далеко као и само Божанско које утиче из неба
што се спустило на врхове јасења које цвета
на хоризонту; да ли још ико жив опажа облике
који су непоновљиви, панораму Пудине Долине,
козје стазе које воде низбрдо, у шумске урвине
где блиста испод маховине или папрати
небеско око поточића, и нарочито стрмину
брегова који се уздижу на другој, источној страни
урвина, где усамљена стабла вире из магле,
као хриди из сна? Буде ме поклисари анђела

грактањем:Бог се објављује анђелима
кроз тајне, неизрециве страхове, бојазни.
Јер анђели опажају Божанско само
кроз облик људске душе...

II Змија чуваркућа

САОБРАЗНОСТ ИЛИ КОРЕСПОДЕНЦИЈА

(Трећа верзија)

Иза тебе: пустиња,
испред тебе: књижевници и фарисеји,
а мора се напред:

по цену посртања,
по цену гроба,
по цену васкрсења -
по сваку цену!

Крст на чело нацртај.
Одрекни се нежних снова:
Анђела из срца протерај.

Камен под главу.
Чемер под срце.
Живот под срамоту.

Допуни меру предака.
Женама бившим дај књигу распусну.
Удубљуј се у светлост у заранке.

Не бој се усред мора
у невољи од валова:
Нека дува противан ветар!

Само се чувај квасца садужејског и фарисејског.
Лицемерима реци: "А ви шта мислите ко сам ја?"

Воли и оне који те мрзе.
Али се чувај оних који воле
само себе и свет!

Јер све је ближи дан
када ће први бити последњи,
а последњи први.

Вера ће ти помоћи, синко,
биће ти овај јарам благ
у тај дан кад дође.

Попни се на гајтан-гору,
па падни:
али нам кажи
колико видиш нетакнутих девица?
И шта оне раде у зору
кад дивљи веорови врускају
у бучини жир?
И на шта личи та златна шума
на пепељастим бреговима:
на дукате у лепим недрима
или на сан занесењака?

Попни се на Прво небо,
па падни:
али нам кажи
шта си видео? шта чуо?
Је ли то Анђео дошао по своје -
слеп и глув?

Шта се то бели тамо: у унутарњој дубини,
у теби -
јабуке расцветане? или снег лањски?

Попни се на Друго небо,
па падни:
али нам кажи какве су руке
које су те миловале?
Каква су језера
која си видео?
И каква Друштва Анђела
и Духова изнад облака?

И на шта личи Неврат - поље:
на небо варљиво, небо варварско,

или на сјај љубави неугасив?

Погни се на Треће небо,
па падни:
али нам кажи
Божанску и свемогућу Реч.

И: што видиш - напиши у књигу
и пошљи црквама широм земаљског шара.
Ево, Она бруји изнутра: отвори!

Отвори! Отвори небеса у себи!
Анђео већ куца
и има кадионицу златну

И дано му је много тамјана
да да молитву пред златним Престолом.
Отвори! Отвори себе Изнутра.

Твоје је да отвориш Неотворено.

Иза тебе: пустиња,
старци са секирама у заседи,
испред тебе: књижевници и фарисеји,

а мора се н а п р е д :
по цену посртања,
по цену гроба,
по цену васкрсења -
по сваку цену!

На Трећем небу н е к о
те чека, али о т о м е
ћеш нам после причати...

(Крајем 1971. године)

ВАЖНИЈЕ за оног, који би да буде песник и после четрдесет и пете од свега осталог на свету, јесу:

ДВЕ СИТУАЦИЈЕ:

1. Да расположење мења рукопис за време писања,
2. Да рукопис, који је расположењем промењен на посебан начин, преноси то расположење на читаоца независно од речи.

Исто тако мора се поставити питање о писменима, видљивим или једноставно као руком слепца опипљивим знацима.

Разуме се, није обавезно да речар буде и писац КЊИГЕ САМОСВОЈНЕ ; можда би било боље да овај то повери уметнику?... Али таквих књига још није било!...

Преписао сам прво ово (Ствар коју је преписао неко други или сам творац, али која за време преписивања није преживела себe, губи све своје чари којима је опскрбио рукопис у трену СТРАШНЕ МЕЂАВЕ НАДАХНУЋА, В. Хлебњиков, 1913), и онда наставио да пишем...

ШУМСКА ЋЕРКА СА ЧЕШЉУГАРОМ

Камен је најстарији на овој планети,
зато њиме граде храмове,
престоле, столове
и лукове капија.

Земљиште припада оном ко га је оградио
и орањем му дао смисао.

Дрвеће је на сликама
ухваћено у мировању.

Жена је затворена својим полом
док изнад њене главе лепршају
црне птичурине (осетивши воњ
крви која се одлива).

Мучи је несаница и рог месечев.
Она излази из пећине
и хода по месечини
до камена пресвученог пурпуром
на који седа, у провидном велу.

Окренута је бреговима преко реке
иза којих се рађа сунце.

Чешљугар на њено крило слеће
и кљуца грашке зноја
што јој се низ груди котрљају.

Поветарац навире у налетима,
као плима морских таласа.

Ноћ је дубока и сеновита
као њена чежња.

Чешљугар задрхти пред том дубином,
дубином ноћи, чежње, тишине гајева
и зацвркуће.

Цвркут је превод дрхтања...

Феноменални белутак

Дошла маца на врата
ОД БЕЛУТКА - како да их отвори?

Удара главом.Искачу чворуге.

Дошла и лисица.Одустала:
Кисело грожђе (заштекта).

Дошао Један у ципелама број 44 -
коме се сва друга врата отварају
(дични син дичног оца),
упро је читавом снагом, као во,
али не може, не може
да отвори белутак.Као да су врата
од дијаманта.

Врата - где су та врата?

Зар то није камен?
Зар се камен отвара?

Отвара се, отвара!

Навалили су сви,
и бивши људи,

траже кључаоницу, али ова врата
немају кључаоницу!

Белутак је осигурао своја врата.
Унутра је ФЕНОМЕНАЛНО ЈАЈЕ,
које није снела кокошка, ни пловка,
већ можда једна змија.

Значи да ће се из њега излећи нешто?

Већ је кљунићем изнутра пробио љуску
птић. Још птиче да оперута, да прхне,
да наложи ватру и спали само себе,
да се поново роди из свог пепела,
још лепше и млађе,
тад ће се вратанца отворити!

(1978 - 1993)

Будући Музеј Немогућег Патара

Свет је расут, разбацан као ствари
на Великом отпаду и оно најбитније
је загубљено као игла за шивење
испод дебелог слоја шута, прашине.

Почети са Инвентаром на Тубришту?
Да, сакупити на једно место,
закупљено. У томе могу бити од помоћи
чак и дневни снови. Зграда од цигле
препечене црвеноцрне, огромнија од манастира
испред које стоје јабланови, јабланови
који су надрасли њен кров
(ко зна када саграђена, запуштена).

Велико здање налик на Вавилонску кулу.
Усред пустоши
у којој нема људи.Чак ни гнезда врабаца.
Само јабланови.огромнији од каријатида.
Врло је важно место, због зрачења,
које би било јаче од радиоактивног.
**Такво место постоји, али не и дозвола
да се ограда, да дођу мајстори и почну
зидање.**
Мајсторима преостаје да белутак
пресечен на пола као јабука узму
и да на њему граде.вештије од кујунџија,
праслику Музеја Немогућег Ратара,
док се не сете Власи,
и не узму пецар праслике
и не накалеме га - не на
дивљу крушку или дивљу трешњу -
већ на кржљаво кисело дрво пустиње...

Први пут успех да щечепам дивно привиђење

Био је то улаз у подземни лавиринт
озидан циглама,на месту где је на јави
нешто друго, јаруга, вада, међа,
и ја сам сишао и видео како у тами
деца скупљају цигле и пакују их.
Затим су из таме навирале девојке,
лепотице,и прилазиле близу, окренуте леђима.
Пошао сам им у сусрет,али оне су
кренуле назад,у таму.Пошао сам за њима
и стигао до огромне дворане.Пробијао сам се
кроз брезик сталаткитита и бирао
узвишенија места,јер су подземне воде
поплавиле патос, чак и један спруд.
Стари директор (ФАБРИКЕ ЛУТАКА?),
реконвалесцент, оклизао се, падао.
Помажем му да устане
и да настави даље.
Био је то улаз у подземље
резиденцијалне палате неког великодостојника
претхришћанске ере.Каквих
још мора имати, затрпаних
земљом у Подунављу.У бујности аркадијских
пејсажа.

Пред тај улаз није ме довео Бирократа
овог времена, ни песник Кавафи, јер ја волим
женско тело, блиско и блиставо као змија
кад збаци свлак, и један порив
који последњих година пуни у мени као пупољак
руже, и који чезне за виношћу и расцветавањем...

(24. децембра 1995. Након буђења...)

Мајстори Мале магазе

Зна се да су зидали православне
храмове и познато је да су Малу
магазу градили на крају.

Градили су је на тврдој основи
изнад пећине, сласно, као што
гусенице свилених буба једу
с апетитом цакове дудовог лишћа.

Мешали су малтер са водом
поворнице и јајима двожучићима.

Зазиђивали су претходна времена.
Зазидали су и себе на крају.

Зашто?

Како до мајстора Мале магазе
доспети?

(7. мај 1992)

Змија бела као снег

Све можеш.
Да откријеш прави предео,
место у заклону под брдом
које прескаче кошава,
живи извор и добру подлогу.
Да дозовеш Мајсторе Мале магазе.

Да отпочнеш зидање **Праве куће**
на правом месту -
у којој су садржане све куће
на тој страни света,
у којој је **свемисао** прави домаћин,
а газдарица - свезана времена.
И да подигнеш поток изнад тока
и да га скренеш у врт изван годишњих
доба, у рибник, где су зова и лабудови
увек код своје куће.

Све можеш, осим,
да подигнеш тај праг стари
под којим је скотурена
змија бела као снег. *

*

Зашто ЗМИЈА БЕЛА КАО СНЕГ? У Соколу, ако неко нађе белу змију, скува је и окуси чорбу, знаће лековите траве и немушти језик. (Емилијан Лилек, Вјерске старине из Босне и Херцеговине, **Гласник Земаљског музеја**, VI, Сарајево, 1894, 365) У Босанској Дубици, белу змију називају ВРАЧАРНА ЗМИЈА. У Брвну (Крбава) за белу змију кажу да је змијски краљ и сматрају да ће кућа која има белу змију напредовати. У Вуковју код Кутине, белу змију зову змијски кнез и сматрају је владарем змија. У песми **ЗМИЈА БЕЛА КАО СНЕГ**, најважнији је НАЛОГ, оно што се не сме и оно што се може...

Чак и да су зоолози у праву и да заиста нема белих змија као врсте - не смета. У народном предању Срба - и с ову и с ону страну Дрине - та Змија лежи скотурена **испод старог кућног прага**.

У Босни и Херцеговини сматрају да је онај који угледа белу змију срећан.
Још једино она чува оне преостале и непорушене куће нашега народа с ону страну Дрине.

Песма ЗМИЈА БЕЛА КАО СНЕГ првобитно је припадала крају једног обимнијег песничког стремљења, од кога су - после маја 1992. године - остале само песме Мале магазе. Ова песма је, упивши многа веровања о змијама, почела привлачити, као магнет гвоздене опилке, сећања на коледарске и краљичке игре, и сву ону сложену и огромну стварност векова - од кнеза Лазара на овамо. Иза лазарица, које је по предању увео у обичај кнез Лазар, крије се нека пролећна паганска светковина, која се током времена спојила са Лазаревом суботом.

Домаћине, господине,
У дувар ти змија спава,
Змија спава, двојглава,
На једној је ситна круна,
А на другој бела свила,
То што стоји ситна круна,
То је глава домаћина,
Она спава и не спава,
То што стоји бела свила,
То је глава домаћице,
Домаћице газдарице.

(Лазаричка песма, коју је забележио пок. Миодраг Васиљевић, професор Музичке академије у Београду, од Милице Ерић, из села Јасике код Крушевца.)

Трагови Култа змије код Словена и Срба и данас постоје. У народним веровањима кућна змија живи под прагом или под огњиштем. Ова два места су од најстаријих времена била култна места у кући. Та веровања припадају свим индоевропским народима. У старом Риму свака је кућа имала свога генија који се бринуо за добро те куће. Он је био представљен у облику змије. Кућну змију не ваља убити, да не би умро кућни домаћин. У овом случају, змија је алтер его домаћин, његова "сен", или с е н неког кућног чељадета. Оваква веровања распрострањена су широм српских покрајина. У околини Бања Луке верују да кућна змија живи под огњиштем и да је бела као снег. Ако би се она убила, срећа би напустила ту кућу. У Љубињу, у Херцеговини, верују да би кућни домаћин умро ако се кућна змија са огњишта убије. Исто је забележено и у Чајничу, Грбљу, Црној Гори - Даниловграду, Крајини између Неретве и Цетине, Србији. Кућна змија је у дубокој вези са духом родоначелника и домаћина, са култом предака.....

Химере

Говорио сам већ о химерама
на врло упрошћен начин (чини ми се).
Оне су опет ту, док размишљам
о једном воћњаку на чијем крају
беше шупље багремово стабло
пуно саћа и меда одбеглих пчела.
И о једном комаду њиве покрај пута.
О том путу насутом шљунком.
(То су све химере,
али могле би постати јава,
нешто оствариво, могуће,
трајно и битно.)

Химере су ме водиле
и још увек ме воде.
Тишина летња ритова, ливада
Слапови хмеља. Предања мајке.
Вечност. Химере су њени суседи.

Док ме буду водиле,
ма колико то изгледало апсурдно,
нећу залутати у овој загубици.

Поново говорим о химерама,
схвативши да су ме четрдесет
и пет година одвлачиле од празнине
и несумњивих знакова пропадања.

Химере воде тим макадамским путем -
слепим цревом за хиљаде и хиљаде -
што се успиње на брежуљак.

То место је узвишено и као створено
за светски левак, који само ја видим,
који сам видео силазећи низ благи брег,
удишући њихов мирис.

Химере су ме водиле уз брег,
низ брег,и према непрегледним шумама,
острвима млечних печурака, детињства и
јеленака.

Химере су ме довеле **довде**.

ПИШУЋИ БИТНИ ЕСЕЈ

Свест је разлагање и спајање - анализа и
синтеза ; интелект је примање ; дух је еле-
ганција интелекта ; интуиција је поток
који извири из срца, а протиче кроз главу.

Момчило Настасијевић

Почетак и крај дана помирило је
спавање. (Метрополе су светлосни
гроздови.У сваком зрну зри истинска
сласт.У сваком. Обери погледима
гроздове, безбројним погледима,
па онда муљај, муљај.У огромној каци,
која нема дна.)

Причврсти шајтов.

Све мора да умре,
да се преобрази,
да би се поново родило
(добило облик савршенији).

Човек и грожђе,младић и девојка,
покушај и подвиг,севдалинка
и гиздаво наслеђе.Писац,уредник,
критичар.Биограф.Библиограф.
Апостол.Семе пшенично и жир.
Величанственост и гнусоба.
Коректно вршење зла, најјаче
сведочанство нитковлука,поприште

и пораз...итд.

Јер теби је важно в и н о
које годи свима и чак помаже
онима у чијем унутрашњем душевном
животу није све на свом месту...

(Субота, 23. децембар 1995, око 18 ч.)

КРАЈ ГОДИНЕ: ЧУДЕСНИ БЛЕСКОВИ

Читаве ноћи падао је снег,
касно сам легао и видео: падао је,
будио сам се - опет је падао,
и сањао сам како нека девојка
бежи и заплиће се у грмљу, као
голубица. Био је то истинит сан
(истинити су снови првог дана
младог месеца), али ја нисам знао
смисао тога сна.

У јутро зимско,
мамурно, изађох после осам
(периферија, пошта, Петлово брдо);
у аутобусу 56Е прочитах дневне новине
до центра града (Зелени венац).
Не у небо, гледао сам пред ноге
журећи Кнез Михаиловом, помало
огорчен на метеорологију, јавне службе,
депресију децембра и гужве пред шалтерима
у пошти у Змај Јовиној.

Био је обичан дан, најобичнији
на крају једне дуге, зле године,
и тако стигох нервозан надомак Студентског
парка. Јутро је одмакло, негде око девет.
Личило је на сумрак.

Још нисам био ушао у парк
кад поче да се догађа чудо!

Видео сам крошње дрвећа, као у свитање,
кад излази сунце. Сјај је полако силазио

на врхове, осуте фином ноћном мељавом неба.

Већ двадесет и више година пролазим
тим парком и никада не увребах нешто
слично.

Крошње су биле тако јасно обасјане,
а степен сјаја се појачавао из трена у трен,
док није обасјао и последњу пахуљу,
и одједном сам на све друго заборавио,
и полако ушао у то блистање и јасноћу,
лепше од свега што доживех
за четрдесет и пет година...

Небо се, дакле, неочекивано отворило,
разведрило, размакли су се тмасти облаци,
као у сну. Студентски парк је у том тренутку
био скоро пуст и ја сам ишао полако
не застајући: небо је било чисто и плаво,
и осмехивало се Београду неурокљивим очима,
чудесним блесковима, и то није трајало минут-два,
већ, богме, потрајало је, и када сам ушао у
библиотеку: гледао сам кроз прозор
више од десетак минута како се осмехује
радосно блесак бреза и иња...

(Четвртак, 28. децембар 1995.
Око 10 ч. Јованова 22)

ПРИЧЕШЋЕ

Александру Лукићу

Цвокоћемо усред Мале магазе, цвокоћемо.
Дошла је зима, старост, и долази смрт.
И мрак. Неизвесност. И одбацивање Крста.

Као код Руса. Прелазак у социјализам, то значи
"у потпуни атеизам - одиграо се код сељака, код војника тако лако, као да су
отишли у купатило и полили се свежом водом" (Розанов).

Цвокоћемо, не од студени
већ због близине ђавола.
Од самих себе. Од заорава.

Умрећемо због једне једине ствари:
због непоштовања себе!

Не због болести, старости.
Због ниҳилизма. Због тога што нам је било важно
да што мање радимо. Да се што више забављамо.

Живот је био изнад оне литературе
којом смо се заносили деценијама, а која -
рачунајући и дела и оних тзв. најбољих писаца -
личи на лажног генерала коме неки лажни поп
служи помен. А ми га - тај живот - нисмо посветили.

Цвокоћемо, захваћени Апокалипсом нашег времена.
Не видимо: **Христос је међу нама.**
И јесте, и биће.

Није књижевност најдубље памћење света и човека, већ **Литургија.**
(Заједништво живих и мртвих, силом Светога Духа, у тајни Тела и Крви
Господа.)

Цвокоћемо усред Мале магазе, у зимском сумраку, наслућујући свеобухватну
стварност у Христу и превелики дар Неба земљи.

Ко заборави или не открије Литургију,

остаје му скривен смисао живота.

Напољу је снег. Ветар га убацује у Малу магазу.
То страшно смрзавање ноћу - нико ни да помене - јер у књижевности глуме,
глуме! И што ветар
више дува и убацује хрпе снега, све је боље,
светлије. Јер пахуље сјаје и испуњавају светлошћу Малу магазу, и просветљују
душу и тело, и враћају саборни ум, и братску љубав. Светлост снега кад већ
нема свећа, обасјава
трпезу и Тајну вечеру, и оно што смо још у детињству поставили или оставили
ту: хлеба и вино, свилене бубе и чакуре...

**Светлост је међу нама.
И јесте, и биће!**

(Започето почетком 1996.
Довршено на Сајму књига у Београду,
27. октобра 1996. Око 19 ч.)

Вештина уношења поља у Вечност

Савили смо донекле бојно поље,
изокренули. Могло је да прође кроз иглене уши.
Поставили смо га наопако
пре него што смо га раширили.

Наопако постављено, изгужвано,
то поље налик је на кожу убијеног медведа.

Поље ће се кроз који тренутак
само исправити. Зазеленети.

Раширило се бојно поље
и изгледа много пространије
него у хроникама, историјама и песмама.

На крају тога поља и зеленила
у истој висини оцила, крстова и круне
лелуја дивљи ветар.

Иза љубичастих велова, као у заседи,
поље будно чувају жупани,

краљеви, цареви, кнежеви, деспоти и
- **ШЕХАБЕДИН**.

Гледају поље погледом хипнотизера,
магнетизмом погледа змије.

Из поља ниче трава, бујна и густа
као из гробова.
Ниче и расте до грла јунака,
до вратова коња,
до брада јахача гвоздене краљевске
лозе. Трава је победник на битном пољу.

Шехабедин је добио неколико битака
и градова, трава је добила Шехабедина.

Дивљи ветар је повија, или ломи,
да не заклони видно поље,
уста и дах и дух, поглед.

Поглед краљева је тежак и снажан,
он савија као повељу то поље
у свитак. Он га не усправља.

Јер је то задатак који ће испунити
неко други и друкчије: не они што су га
унели кроз иглене уши као свилен конач
у Вечност, већ онај што је дошао
после пет стотина година и велике
суше, кад се трава сасушила.

Чинилац познијих чинова,
читалац, који је то море суве траве
и то поље запалио, после дугог лова
по турским хроникама и старијим историјама,
за пауновима и Шехабедином,
претворио у море пепела.

Поновна читања су плодноснија
од најобилнијих пљускова:
то поље васкрсава из свога пепела,
лепше, подмлађеније,
као Шехабедин из појединости
књиге **Теварих - и - ал - и - Осман, муфассал**.

РАЗГОВОР УМОРНОГА ОД ИСТОРИЈЕ И ЖИВОТА СА СВОЈОМ ДУШОМ

Јесам ли ја скупљач онога што отех?
Јесам ли ја онај чијем ће имену иза гроба поштовање и почести
указивати?
Јесам ли ја Бог у лику крокодила, преображење у његовом ужасу?
Јесам ли ја змија у ходу?
Риба у сновима, у лету, риба која прелеће реку?

Јесам ли ја син земље, дубоких година, који спава и који ће се поново
пробудити? Родити? Јесам ли син земље до њених граница? Препорађам
ли се и подмлађујем умирући свакога дана?
Зар нисам пао са планете Марс?
Зар ми глава није одрубљена?

Јесам ли уздигнут?
Јесам ли препорођен?
Јесам ли подмлађен?

(Живећи са женом која ми по годинама ћерка може бити?)

Ја сам ја, ја сам онај који јесам, ја сам Све.

Не бојим се више ватре, ничега се не бојим.
Ватра ме поново рађа, патња ме прекаљује.

Ја сам најчистија баштина оних чије је уморно срце. Кренуо сам путем
који води
према рађању новог дана, рађању Сунца.
Кренуо сам према Горе, према светлости.

Тим путем путују јата врана и Велики медвед, и то је пут умрлог и
његове душе до загробног.

Одвајам ли се од сваког почињеног на земљи греха? **Ја људима ништа
рђаво не учиних.
Никога нисам убио.**
Избегавао сам неистину. Избегавао сироте да уцвелим. Избегавао да
учиним штету.
Избегавао да ловим рибу у рибњацима туђим. Желео сам да ми огњиште
буде на тврдој и сигурној основи, где обично дижу храмове. Жао ми је

што сам многе дане страћио на погрешне ствари и што се чешће не
сусретах са боговима.

Изабрао сам огњено море у коме истински богови живе од истине сваког
тренутка...

Домаћи паук

1

Свака кућа
има таван и подрум.

Домаћи паук
завукао се у сваку.

Најзнатнију.
И најнезнатнију.

И разапео своје замке.
И лови муве и мувице
и исисава их.

Као оса зрна грожђа.

2

Ради једне муве паук не разапине мрежу.

3

Све је на проби,
човек и човештво,
време и времена,
паук и паучина
(проговара Сумња).

Не би смео да будем затечен
великом милошћу Бога.

У овакво једно вече,
не бих био затечен.

Паук је плоднији од песника.
И таван је читаво једно царство.

4

Отац мој пун је Духа светога,
он оде тамо где мој дух стреми,
где се наши духови једначе.

Отац и син су повезани
гвозденом лозом судбине,
нећу рећи Вечности, већ
сјајем Видела, Фењера.

(Што је ћутало у Оцу, проговара у Сину.)

Што је мрак подрума или тавана
скривао у срцу Оца,
обасјава фењер упаљен у детињству
сина. Очи моје виде што нико други
не види. Источник.
И мрестилиште усред урвине.
И паунове испод расцвалих липа.
И трмке на месту где бујају коприве.
И шимшир што расте из рушевина.
И Светлост за којом идем
што зрачи с лица Господњег
пут светлости што греје разумом
спасења...

У мом Оцу огледа се моје лице,
као што се његово огледа у свему,
и све је то једно лице, Очево,
моје, детиње.

Отац мој оде тамо где је рођена Вечност...

ВАЖНЕ ВЕСТИ

Кад Месец уђе у сенку Земље, послушкуј кокошке, посматрај петлове,
јер имају јачи инстинкт од тебе, човече.
Кад једну земљу или област захвате поплаве, или почну да је тресу
земљотреси,
то није случајно. Бог има савршене полуге на располагању.

У провалије душе стропоштава се занос и гордост, полет, одлуке.

Апокалипсу нашег времена најављују мали знаци.
Зашто бисмо им
гледали кроз прсте?

Ова земља може бити монархија,
јер је то одувек била,
и може бити република, јер има их који верују да је и република добра.

Сви треба да буду ограничени
(и краљ, и председник и парламент,
влада и партије), осим воље народа.

Јер кад је воља народа суверена,
онда је све друго мање важно...

БРУНО БАРИЛИ (Фано, 1880 - Рим, 1952)

Живот Рихарда Вагнера (1813-1883) личи на роман пустолова.
Он је видео све пауке свога века и доба.
Сањао је о уметничком
делу будућности и веровао је да ће ново
музичко-сценско дело бити засновано
на синтези и јединству музике, поезије, драме, сликарства и игре.
Имао је и ваљан узор: античку драму.
Саградио је музичку дворану, у којој ће се једном годишње, изводити
његова дела, у градићу **Бајројту**.

Ту ће, у Бајројту, коју годину доцније,

један млад Италијан слућен од музике, литературе и сликарства,
разбарушен и страствен, упознати лепу Српкињу из домаћинске куће
из Пожаревца (у чијим је венама струјала крв Карађорђевића)
и говорити јој:
Наша ће љубав трајати и после смрти,
што се показало као истина, кад се има у виду судбина љубави. Њен
бескрај и бесмртност.

"Дреће огледа своју крхку крошњу у води,
обојеној црвенилом предвечерја, кокоши спавају по дрвећу,
снопови кукуруза и гомиле шећерне репе,
путеви који нестају да би се поново појавили у даљини,
куће које блеште у сјају умирућег дана",
писао је Бруно Барили извештаје о својој тазбини и Србији, и српским
ратовима,
гледао је куће са којих се цеди киша
и планине које сјаје попут дијаманата,
и био веран машти која **крши свако правило,
крећући се према немогућем,**
и великим статуама **српске расе, које изгледа да су створене
да би улепшале лукове брујећих мостова...**

"Не могу да схватим шта би друго могла бити
поезија него огледање оног основног револта
појединца против апсурдних закона усред којих се он налази, не својом
кривицом - бачен".

Пре него што ће букнути рат и опљачкати свет,
одувевши му лепоту, родила се, у Пожаревцу,
Милена. Да ништа друго Бруно Барили није "написао", вредело би га
запамтити због тога.

Коњи, које је Милена толико волела,
дошли су јој, у најбољим годинама, главе.
Роберт Томас Гослен урну са Милениним пепелом донео је у Рим и
предао је Оцу, који је пепео положио на гробље Тестацио.
У дому за старе и изнемогле,
усамљен, Бруно је преминуо у седамдесетој.

Његова жена Даница живи у Пожаревцу,
а онда одлази у постојбину свога покојног мужа, у Парму, где и умире
12. новембра 1965. године.

Тог лета полагао сам пријемни испит
у пожаревачкој гимназији и пролазио
крај куће Данице Павловић -Барили.
Могу тога да се сетим, као и одласка у болницу

["Општа болница
Др Воја Дулић
Бр. 8292
23. IX 1965. године
Пожаревац

ОРЛ одељење

ОТПУСНА ЛИСТА

Презиме **Лукић** име оца **Михаило**
име **Мирослав** рођен **1950**,
из **Мишљеновца**, улица и број -
лечен у овој болници од 1. - 23. IX 1965. год.]

(Променили су ми **лични опис**. Не и Душу.

Монументалну једноставност душе, духовне, претеране, апсурдне). Могу да се сетим, после толико година, вишњица, или стабла бресака (иза Болнице), са којих поветарац откида лишће, ускрсавају као већ сасвим седа коса Данице Павловић - Барили, коју сам видео као ученик основне школе, када су нас водили у Галерију. Стигао сам у гимназију недовољно опорављен са неколико недеља закашњења и маском на лицу, са неправдом судбине, и конкретним знањем о ружном и лепом.

Даница Павловић-Барили је, у исто време, у Парми, сусрела Вечност.

Заиста, љубав Барилијевих траје и после смрти,
као и уметност Милене Павловић.

Наши зетови, странци, видели су Србију очима заљубљених мужава. (Службени улаз српског краља у Скопље, 3. новембра 1912: "Јуче у 15 сати краљевски воз у којем је путовао краљ Петар према старој престоници Србије, стигао је на станицу Скопље, следећи линију Врање-Ристовац-Куманово-Скопје... Може се рећи да је на станицу дошао цео град да поздрави свог владара. Небо је било облачно, али баш у тренутку доласка краљевског воза облаци се разгрнуше и прекрасно јесење сунце осветли град, села и околне планине..."

Ла Трибуна, 5. 11. 1912.) Историја стварана на планинама попрсканим дијамантима који блеште, затворена је, за потомке, као арнаутски дућани у њиховим четвртима.

"Срби су одиграли утакмицу живота и смрти, против (...) Ислама и славно су га победили... приморали су на бег вековну турску умишљеност и подругљиви чопор банкара који седе на њиховим златним врећама ; сада Срби желе да живе пуним животом, желе да се појаве на мору, да удишу слободу коју су стекли крвљу њихови сродници..."

Непоткупљиви сведок је видео гробље храбрих прикривених меморија:"
Хиљаде година културе и хуманости дели нас од Срба који су остали

исти какви су били у време Млетачке републике. Заклети непријатељи
Турака, непоколебљиви бедем
против њих, спасили су хришћанство на копну, док га је Венеција
спасила на мору...”

Могу да се сетим славе и величине,
и раздобља које је Домаћи паук
исисао, и умотао у ројте густе паучине
као гомилу мува...

ФАТАМОРГАНЕ, 1 (Породична митологија)

Било је кокошака, које су пропевале
и мишева који су се удавили у сурутки.
И попова који су многу поган
својим језиком полизали.
И пчела у шупљим стаблима.
И дрвета незакрштених.
И метиља.
И гроница у свиња.
И лопужа и јајара.
И пловака које лете по авлијама.
И свиња које неиздржљиво циче.
И оваца, којима пуштају крв из ушију.
И целих чаша које би прсле у руци.
И бродова који се прозевљу на време.

И дана када су воћке по други пут
у току године цветале...

И све је значило нешто друго
и упућивало на нешто сасвим одређено.

1

Свак се својим вратима затвара.

Знам која су то врата,
затворио сам их: али коме?
То су врата која не може
отворити нико други!

Врата без браве.
(Нико, осим мене, не зна
шта је иза ових врата.)

Ја сам своја затворио
и суочио се са кржљавим растињем
на заборављеном отпаду.

2

Већ од ноћас, од синоћ је то почело.
Нови избор. Од милион могућности
одлучити се само за једну и увести је у вечност. Свуда постоје паралеле,
радовао сам се проналазећи их, препознавајући.
Богочовек је мера свих бића и ствари.
Свака мајка рађа Божјег сина, и ниједна
није крива што већина заврши као идиот.
Што више прикривамо Бога у себи,
све више шурујемо са расипањем енергије.
На дрвету, које сам ја, на гранама
већ се злате чудесне јабукe.
И беле се на месечини паунице.
Моје се стабло неће осушити
и кад ме више овде не буде било,
и тајна о томе је у моме корењу,
којим је моја личност тајанствено повезана
са свим видљивим и невидљивим световима.
Мој живот у свим безбројним нијансама
својим, непрекидно је преливање
природног у натприродно
и натприродног у природно,
небеског у земаљско
и земаљског у небеско.

Колико је потребно небеског и природног
зрну пшенице да проклија,
колико за расићење и сазревање човека и рода људског!...

3

Планови, планови, планови!
Уграђени су, као песак или креч,
као горуни или јабланови,
у Нову кућу, у Нови роман.

Сећам се оне вечери
кад смо се враћали: спуштене рампе,

варница захуктале локомотиве.

Музике опроштаја, музике сетне.
Рже коњ беле сабласне гриве
обасјан сјајем анђела са лампом.

Бриде привиђења, као дланови
(живот распршен и бунован,
нису спутали погрешни планови).
Апсорбује их Нови роман...

(26. ЦИИ 1971. - 16. ЦИ 1996.)

УЧИТЕЉИ ПЕЦАЊА

На крају једне књижевне вечери
у фоајеу Спортског центра у Пожаревцу,
уneo ми се у лице један грађанин
и тихо ме упитао: "Сећате ли се ви мене?"

Било је око 23 сата и нешто и већ су
гасили светла. Барем једно тридесетак секунди посматрао сам његово
крупно лице, јак нос, огрубео годинама.
И нисам могао да се сетим.

Био је то мој учитељ пецања -
син мојих првих учитеља.

"Кад смо се последњи пут видели?"

Да, онда, давно... Мој заборав је
огроман трап. У београдском стану,
сећајући се мога учитеља пецања,
видим понека од оних места на којима
смо пецали, и не само то, већ и влажну земљу после кише, врбе - видим
све погледом шестогодишњака. И привиђа ми се још један од мојих
учитеља пецања на златном Пеку, старији са великим сламнатим
сомбрером, како гази средином реке, опрезно као чапља...

(Среда, 4. децембар 1996. Београд)

ФАТАМОРГАНЕ, 2

У пећини, нема ветра.
Ни студени.
Али прокапљује.
Откида се, кап по кап.

Високо се уздигло блато,
талог.
Све присвојивши: благо и злато.
Ваздух и земљу.
Узевши, много душа, у залог.

Продрла је Јавна болест
на доњи и горњи хоризонт.
И упила се свуда, као крпељ.

1

(Који час касније)

Фин неки мрак - траје већ предуго.
Чује се само један глас.
Киша пљушти упорно.
Кров прокишњава.
Откида се, кап по кап.

Усред мрака пензионери,
бивши људи, бабе и стрине,
не буље у кутију из које зрачи
језа због Истине.

Новембар нас је частио
сунчаним данима, буквачама
и фатаморганама трулих пањева.

Напуштене салаше
на планинама свероисточне Србије
сад чувају невидљиви Кућни духови,
ћутљива и мудра шума...

Метереологија је на страни врага.

МЕСЕЧИНА

1

Магла се спуштала на напуштене салаше
и бачије, на Успавану земљу, тргове,
долазила је уз Француску улицу као Дунав,
говорило се и звиждало и аплаудирало: Најстарије породице
одавале су се из магле која је надлазила.
Многи људи, носили су у души
мрак и маглу и много неправде, они су
сањали о правди и слободи, кликтали правди и слободи. (Никог од
познатих, осим неколико лица које сам некада сусретао у редакцијама
књижевних листова и часописа које је преплавио мрак. Страх је завезао
многе мртвим чворовима.)

Говорник који се позива на Клаузевица, имао је бољи пример: Етјена
де ла Боециа, јер је он био ближи истини и природи нашег главног
фатума, добровољног ропства. Ученици, деца, треба да пљуну у лице
својим учитељима и наставницима, који им силом отимају пиштаљке,
или им везују црвене мараме преко уста. Чуо сам директора школе који
издаје наређење да се сваки ученик опомене да не звижди у
просторијама школе. И видео сам професора француског у недоличном
чину. Много је више лицемерја, страве и себичности. Сад је време да се
види ко је ко, сад плачу или се радују, или говоре на сав глас да се
тргови оре они који се не боје магле која надлази да сакрије шуму
пендрека у надлазећем тесту ноћи...

(Четвртак, 23. јануар 1997. Око 19 ч.)

2

Јесте огромна помрачина и та млада професорка енглеског што неке
назва говнима беше, дакако у праву.
Чули су је ученици, чули студенти, чуо
Орфеј што опчињава животиње и дрвеће,
палице за бејзбол, Групулекс и лутке.

Али, није их тешко протумачити.

Паћена је демаскирао Хелену Чаушеску,
која је волела листање досијеа свог естаблишмента, наслађујући се
нарочито преслушавањем касета прислушкиваних љубавника -
боксовима пакла ...

Студенти су поднели кривичну пријаву против председника владе и
министра унутрашњих послова... Акција студената **КОРДОНОМ НА
КОРДОН** још траје.

Претучена су два човека. Један полицајац је добио нешто у главу.
Полиција се повукла пре пет минута.

Јављају репортери у живом програму **Радија 202**. На ВМА преминуо
професор Никола Кољевић, који је себи пуцао у главу у свом паљанском
кабинету.

На улицама Београда је ноћас више грађана него мрака. Последња одбрана линије Силе није побеђена, ма шта мислили они који то највише желе...

Читам Паћепу. Требало је да ту књигу прочитам много раније. Тада бих знао чега да се бојим.

Све су лажи пале. И све ће маске бити стргнуте. Паћепа ме отрехњује. И мрак. И онај што дахће на другом крају телефонске линије, дахће ко звер, невидљив и заштићен у свом мрачном склоништу...

(Субота, 25. јануар 1997. Око 22: 15 ч.)

3

А ко ће демаскирати све ово и све ове што су огрезли у најдубљој помрачини?

Месечина. Месечина против кордона.
То је она месечина иза леђа бреза.
Она што обасјава
следе улице душе. Али, све је мање
тих ћорсокака и привиђења у плавом. Месечина сија
као нови дан испред поворки, на лицима
оних који играју и певају,
испред те високе куле у Македонској.

Месечина сија, и лије се сјај
као необични ритам циганског плех -оркестра, будећи многе успаване.
Ова месечина је роба трговаца светлошћу и они је дарују јер треба дати последњу одбрану овог града. Од ње дрхте сви, и полицајци у цивили.
То је увод
у ону пролећну месечину када цветају шљиве и трешње. Она помаже да нас боље виде пријатељи, родоначелник трговине светлошћу и оснивач овог града.

Она обасјава тргове српских градова - Ниша, Новог Сада, Сомбора,
Лесковца, Ужица, Врања, Чачка, Шапца, Краљева,
Смедеревске Паланке, Великог Градишта, Пирота, Мајданпека, Бора, и
села Раброва,
слобода је растворена, у овој месечини, као со у мору...

(Недеља, 26. јануар 1997. Око 21 ч.)

АКАДЕМИЈА АЛХЕМИЈЕ

То је био један од оних високих шубарастих брежуљака усред долине окружене планинама, брежуљак са чије је једне стране текла речица (налик на пирамиду, издалека), са каменитим врхом, створен за малу тврђаву - никад га стварно нисам видео, ни на сликама ренесансних мајстора: испловио је из неке дубоке чежње, као брод из магле и изложио се унутрашњем оку, гледа, као хипнотисан, погледом змије: зелен, обрастао дивљим растињем, чије лишће трепери на јари, као таласићи малог језера у подножју... Франческо Петрарка је можда видео сличан брежуљак питајући се: Кад и како стигох ту?

1

Чардак ни на небу ни на земљи могао бих саградити на том необичном брежуљку. Насликала га је (донекле) Милена Павловић Барили, али они таласи у подножју нису таласи Панонског мора и меланхолије, већ Четврте рајске реке.

Дивљина горских шума, кречњак и архитектура воде, миленијума и врхова планинских, видика од којих свака мисао заруди - све је то Дух Свети, или Љубав, остављао да ми нађемо, да вратимо на првобитно место, надрастајући оно до чега смо дошли и оно од чега смо далеко, сада, баш сада.

Франческо Петрарка питао се тужан да ли с оне стране можда у даљине неко уздах шаље. - Да, шаљемо га ми под небом ведрине и крај поточића плаха, који се улива у једно мало језеро у подножју оног необичног брежуљка...

3

Варошице у које стиже само неколико режимских листова : празни перони станица ; ровашене зграде предратне железнице.

Шверцери. Дућани у које ретко ко залази између нових и рогобатних вишеспратница. Дух локалних ујдурми и чаме. Слепо црево државе и света, са ким човек и о чему ту да разговара?

Као хлеб који је обавила буђ и плесан, бајате варошице, све налик једна на другу.

Упркос прекрасним даровима издашне природе, ваздуха, богатог колорита околине, шири се нешто страшно, као епидемија свињске куге, свилица усред детелине. Све су се, годинама гомилане,

илузије распршиле,
ту где су утопија и лаж
главне послове свршиле.

Пуста школска дворишта, пуне авлије,
то је једна од слика Екс Југославије.

Од брзих пруга: локомотива и два вагона,
то је народу остало од сећања, и фараона.
Умрлица на сваком ћошку има уместо новина.

Зар ту Музеј Немогућег Ратара зидати?

Овде ни следећи век неће моћи
са атавизмима и ксенофобијом покидати
све нити. Овде је све заплетено у кучине
неразмрсиве.

Овде се углавном чвршћим валутама диве.
Долазак циркуса је најважнија вест.

Овде, богме, и од оно мало добрине, памети, слаба вајда:
царује порнографија, кич, примитивизам.

Паланка је коначно на своме,
на ономе што је кроз време била,
глува баба, баба Рога!

(Четвртак, 3. јул 1997. По повратку
из Кучева у Мишљеновац)

4

Другде (не овде, не овде!) треба купити
земљиште - на обалама потока који нестаје
у водама Четврте рајске реке,
повезане са морима и крајем света.

Јуче сам о том месту, опет, размишљао
и видео га.

Ноћас су мртви послали важну поруку

по човеку који никада није био поштар,
па ју је пренео окрњену.

Ни из чега створити нешто;
колико је породична митологија
поуздана као подршка?

Предео који лоше зрачи
и на коме за четврт миленијума
нико није подигао брвно
између светова,
ни пут којим може да прошета
Бесмртност, затвара се као прочитана књига.

Чека стрпљиво више од десет миленијума
одабрано место.

Малог човека. Мале ствари
понекад превагну.

5

Мироч, или Петровац на Млави,
Велико Градиште, Голубац,
ту негде на скелету великог сома
или моруне, где јата ластва слеђу
на гране изнад воде, одјекује музика
и жубор матице која масне мрље света
усисава као рибе на површини труње.

Ту негде, где се вечерава спрам месечине,
или фењера, и муња,
шетају по пљуску после спарине
која је потрајала вековима
шетачи чија памет има облик левка
и пију пљускове и блескове у ходу.

И како који застане, тако се и окамени.

Из њихових удова, којим у младости
обичан свет ствара потомство,
почне да куља бистра питка вода,
која има моћ чудотворну:
да без престанка бризга и натапа
мумије и кости, набрекле
вулве девица.

Окамењене статуе су Духови.

Из Духова може извирати само Свети Дух.

Безгрешно зачеће је било и биће!

Ма шта о томе неверујући
мислили и говорили!

12

Један круг се затвара,
један круг се отвара.

(Мртва врана покрај пута, у прабини.)

Илузија је неопходна и благотворна.
Као бистра, брза вода, у којој се види
сваки камен, и рибице. И белоушка,
што вијугајући мили према другој обали
и шибљу.

Та вода провидна, текућа, и сваки тај
камен у води пресвучен зеленом скрамом,
пут су којим путује летња светлост,
ту је рођена Вечност, ту одњихана -
свака илузија је ту сувишна и отровна...

13

Други круг се затвара,
трећи круг се отвара.

Трећи врата отвара,
дим дувански бледоплав
(као избледела боја врата),
лети према врту еденском.

У соби никог нема:
соба је пропушила!

Ствари су проговориле:
зелена мастионица,

камен у облику стопала,

пањ - печурка,
троножац,
катраница,
дарак,
краљица пећи,
жбан,
дрвени застург,
чамов стари сто,
гитара са две жице,
балалајка са три,
флаше са млевеним парадајсом,
празне тегле...
Чудо се догодило: соба је пропушила,
ствари су проговориле!
Пасуљ у џаковима од хартије,
гајтани,
каишеви,
семе бундева у мрежастим врећама...
Соба слуша ту расправу ствари
и пуши невидљиву цигарету...

14

БОЖЕ, учини немогуће
и прослави име своје!

Кућа чека у жбуњу дивљих ружа свога **Домаћина**. Свако село, заселак,
селиште, варош и градови. Чека у жбуњу, у корову, усред мртвих
коприва, сунчајући се на слаповима хмеља.

Лето са пљусковима обукло је у красоту
долине и равни, падине брегова, стрме стране и усеке шумских потока,
напуштене салаше низ Дунав од Новог Сада до Карловаца, од Београда,
Гроцке, Смедерева до Великог Градишта, Голубца, Кладова Бог је
даривао непроцењиву дивоту. Питку воду са Мироча, опојно вино
крајинско, ледене изворе из стена Ђердапских, чобане који свирају
својим стадима и ћувицима. Чека свака кућа као озебли гуштер сунце
које се рађа. Светлост која ће обасјати овај мрак и отпад, ове што играју
на отпаду већ деценијама под покладним маскама.

Путеви су зарасли травом, шуме су прогутале гробља и безбројне
прагове салаша. Кућа чека да кресне огњило о кремен, варницу и ватру
која ће запалити огромни отпад, сеоски, градски, свачији и ничији. Јер
Кућа и све околу ње је претворено у највећи отпад на коме буја татула и
штирак, бурјан, зова, леска, маховина... Много је неокресаних дрвета,
разгранатих. Много је црепова склоних паду... Ко буде запалио тај криш
и отпад, уживаће као онај лудак Нерон у пожару Рима...

Не, плакаће због величанственог пожара.

Кућа већ гори!
И све што је у кући, осим Жезла и Круне,
јер су од гвожђа.

Боже, учини немогуће и прослави име своје, нека лију пљускови
светлости, хиљадугодишњи пљускови!

И Бог посла пљускове,
и указаше се брежуљци пепела, пепела,
и Жезло и Круна, прекаљени.

Ево, долази **Домаћин**, само што није стигао
да сагорелу Кућу и окућницу набубрину
пепелом засади лозом, која је одувек
рађала сочне гроздове и вино
које продужава, ако се пије умерено, век.

Србија се рађа из свога пепела,
подмлађенија и лепша, као тица феникс.

(Уторак, 1. јули 1997. Око четири поподне)

АРХИВ У ОСНИВАЊУ

I

Отворило се врело.
Какво врело?
Непресушно врело.
Врело усред Архива.
Зар је то Архив?
Зар није Мала магаза?
Гле, колико има слепих мишева,
слепих мишева и паучине!

Не, то је мравињак!
Ту обитава онај дух,
који је довлачио
и обележавао.
Не видим никакав мравињак!

И нема мравињака!
То је у ствари Буњиште, Отпад, гробље.
Ево гроба младог духа,
створеног укрштањем мрва и анђела.
Видим гнезда мишева, мишије рупе,
тикве, белутке, ухоложе и паучину.

Не, то је бујица врела непресушног! Отворио сам га чистећи, метлом,
измет птичији и мишији
и талог греха разорног.
Ту желим да зидам,

зидам и дозиђујем.

Да зидам на столовнику
(стени која вири из земље)
уз благослов мајстора Мале магазе.

2

Јазови на планинским брзавицама
краће трају од јазова које свака душа
подиже у себи.

Јазови душа белутака скрећу воду
према воденици под земљом и на небесима.

Јазове разваљују дошљаци, разбојници
спремни да убију за жуто дугме.
Уредници, стрпљиви мајстори,
обнављање јазова, душе, надгледају,
подижући ниво воде, они неисцрпну
енергију реке скрећу, не на свој млин,
већ у правцу финије мељаве.

Дошљаци, аргати, робијашни из Забеле
не виде ту аждаху што из спруда расте
брже од топола канадских, корова.

(Нико да увреба њен раст,
као ни раст борова!)

Расла је из дубине у ширину и висину.
Усправљала се као посвећено дрво.
Хранили су је мазгама, двоколицама, гвожђем,
белуцима, сенкама људским.

Кад се чудовиште скаменило у шљунку и муљу
реке, у кућу су банули
дошљаци, аргати и режање.
Отац је био изненађен, ја - престрављен.

3

Пеглам црне панталоне,
све чега се сетим
изгужвано је као те панталоне.
Христов венац цвета поново,

цветови сузе.
Откидају се бисерне сузе,
као семе из мозга
које оплођује Космос.

Када је Хипократ стигао у Египат
да би упознао једну од најбољих медицинских школа,
видео је изванредне хигијенске прилике. Научио је
дејство трава, цинкове масти,
намештање ишчашеног зглоба
и преломљене кости,
вештачких зуба,
вештачко обртање плода у мајчиној утроби.
СВЕТА КЊИГА у храму Изиса и Озириса садржи
сва медицинска упутства и искуства
(тајне лекарске вештине).
Сваки лекар лечи само једну болест.
РОДИТИ СЕ И УМРЕТИ ИСТА ЈЕ СТВАР (писао је Хипократ).

Рођење је смеша, смрт распадање.
Свака ствар тежи целини, Целина је садржана у свакој ствари...

4

Година има триста шездесет и пет дана
и сваки од њих има јутро, подне и вече,
и све на свету има своју историју и предисторију.

Ако се тако приђе животу, времену,
ако се у првом кораку види последњи
и у последњем први,
ако се не игноришу толике лажи
(баш зато што највише упућују на истину),
може се прионути на припрему
за оснивање и сређивање...

10

Бог се вратио овде као руски војник
који је одслужио пуних двадесет и пет година рока,
изишао из војске и пошао да лута светом.

Има необичну торбу (пуна је свега и свачега). И карте којима може
надиграти свакога.
Чим отвори торбу и каже: УЛАЗИ ОВАМО!
и веверица, и змија, грлица и сама смрт
саме уђу.

У тој торби носи и моју главу.

Бог је отворио торбу и каже: ИЗЛАЗИ, СМРТИ!

Искочила је, као дивљи зец.

- Јеси ли жива, смрти? - пита Бог.

- Жива сам.

- Помози ми! - виче моја глава из торбе.
Али смрт ни да чује: побеже главом без обзира!

11

(Заштитна повеља Оснивача Архива)

Најстарије банке су храмови
и мајстори су прво научили
ту прастару везу између религије и злата.

Опробавши храмску проституцију,
мајстори направеше Чуваре
сапетих коња крај Баре.

Тамо где сапетим коњима - сам од себе -
спада оков с ногу,
расте Расковник.

Благо закопано у гробу умрлог (епистодом)
Мајстори не дирају без Расковника,
непогањеног, чуваног у воску,
у појасу главног мајстора.

Расковник једини сам од себе отвара
врата од белутка. Архив закопаног блага,
пећине и успомене ишчезлих и постојећих
родова, племена, народа...

12

(Свеска ТАМНОГ ВИЛАЈЕТА Н (1)

Будан ждрал бди са каменом у канци
на прагу Мале магазе
и једним оком гледа како
мајстори зидају као у сну
и како облаци доносе деловодне протоколе,
регистре и спискове, затурене на Отпадима,
таванима, шупама и подрумима надлештава
осуђених на милост и немилост влаге,
мишева, одација, пандура
и других помоћних службеника.

Овде много шта само себе чува
(кречни амонијум нитрат, врнце, изношена одећа, стара обућа, свлак
змаја и змије чуваркуће, гребени, пафте, тапије, уговори, вериге и др.)

(Овде ЈЕДНО ДРУГО ЧУВА -
вук магарца и магарац вука!)

13 (Посвећено дрво - Запис)

Сви су путеви Господњи милост и истина.
Сви су путеви Западне Европе немилост и лаж. Бога су тамо сместили у
Музеј,
а овде на брежуљке,
не да би га задржали на уздама.
Јер Бог више воли живописне пределе, тргове, цркве, манастире,
врхове брда и долине,
обичне људе, најобичније, најнезнатније,
села и засеоке, изворе и бачије.

Бог је вечно на ногама.

Бог нам иде у сусрет.

(Богојављење, 1995, Београд)

ДУХ ПОЛУОСТРВА

Стене су најстарије на Земљи
четири милијарде година

У густој чорби неорганских молекула
зачео се живот који нема краја

Сачувани су остаци
копнених биљака и животиња
у силурским стенама
од пре четири стотине милиона година

Пре педесет милиона година
девонског периода наступила је
инвазија биљног света
Гмизавци су потиснути од сисара

Стене памте шта је било
пре милион година

Пре тридесет хиљада година

Планине говоре
Хумус ћути

Историја нагађа

Трака живота је дужа
од скидане траке историје

Први дом је саградила корозија
кишница кисела
цедећи се кроз земљу
и пукотине кречњака

Вода и камен
направили су прву колевку
Дух је у њима њихан

Дух Полуострва
растао је таложењем
као раскош и украси многих пећина

Прва колевка
беше од камена
друга од буковине
а потоња од злата
Планина зна

Камен памти
дуже од човека

ФАНТАЗМАГОРИЧНА ИСТОРИЈА

Погледајте слику П. де Косима:
Откриће меда
Прошетајте се периодом 1498 - 1998.
И видећете што треба да видите
Мишеви читају секутићима старе новине
тапије и пергаменте, кад већ нема
других читаоца: архивара, критичара
и оних који разврставају
Новине и књиге брзо избледе, пожуте
А мед што више стоји, све је бољи

Мртви су песници и мртви критичари
о њима брине конфесија мишева

Све пропада брзо, осим камена и меда

Постоји речица Железник
и шљака од руде коју су топили Римљани
Краку лу Јордан

И постоји златан двор
златна трешња испред балкона
златне лепотице
о којој извештаји ништа не кажу
али кочијаши памте
као лисице то кисело грожђе
сећају се младог чобанина
што је дувао у беле гајде
наследника Проперцијевог
који није писао
већ је певао песме
о златној лепотици
и златној трешњи
и дивне жртве приносио
шумском жртвенику

Било је дакле лепших дана
кад су цветале липе око Железника
и кад је у каменим калупима
цврчало растопљено злато
као тартуфи и буковаче
на лоју од дивојарца
и кад су по бујним ливадама

бљештали цветови као дијаманти

И кад је лепотица сва од злата
босонога прелазила реку
огледајући се у њој као у огледалу

Огледала су била дубока и јасна
уоквирена златним оквиром
Златна лепотица је била
лепша од Цинтије, милосрднија:
њено је тело сијало
природним особинама

У дубини тога огледала
низ литице су клизиле
сенке орлова и сјај
и тугованка гајдаша
из дубине

У дубини тога огледала
разлегали су се векови
као златни титраји

Материца предела се затворила
као цвет у сутон летњи

кад су пристигли први варвари
и разбили чудесно огледало

Затим су дошли нови варвари
и преорали дивна брда
и после краћег задржавања напустили
ревире Грабову Реку, Северни Железник,
Огашу Станки, Бадалан и Бродицу

Главни геолог рудника, иако је нашао
зрна злата чак и у римској шљаци
вођен златним телетом, није написао ништа
у свом извештају, ни узгред
о легенди о златном двору
златној трешњи
златној лепотици
и чудесном огледалу

Трава и шума су обрасли

копове и развалине као гробове
све, сем рудник сећања једног младог песника
можда баш оног кога су родили
свирач на белим гајдама
и златна лепотица
откривши мед у једном шупљем стаблу
вођени смарагдним сузама Железника.....

(1971.)

НИКАДА НЕЋЕ БИТИ ОНО ШТО НИЈЕ САЊАНО

Сањао сам Мали поток
плитку воду и провидну
Беле Цигане, и папирусе
на којима су записане Тајне
Божју кривицу (даждевњака)
и Моару параситу
Пањ и цепање пања
Дубок вир под воденицом
Облаке и слике
нејасне и тамне
И све је промицало
Отицало као вода преко камена
Сањао сам преливање...

Пробудио сам се:
Беле се зидови, као самртни покров.

Мали поток: савет да слободно могу рачунати на своје снаге
плитка вода провидна: знак среће?
Цигани: превртљивост у љубави
папирус: постоје многи проблеми који захтевају хитно разрешење ?
Тајна: одавање тајне је срамотно дело, а сазнавање стицање нових
пријатеља?

Божја кравица (даждевњак): радоваћете се
Моара парасита: напредак у пословима ?
Пањ и цепање пања: знак лоших времена и људске злобе ;
богатство испод руке, треба је само пружити?
вир: чуваш нечију тајну ?
облак: нека јасна ситуација почиње да се замагљује?
тамно и нејасно: предзнак болести, препирка?
Преливање: знак изобиља?

Не разумем снове до краја
Да бих био оно што нисам
својим сновима треба да приђем
са стране оног другог тумача
да бих пронашао себе у времену
што долази и што је за мном

Кад се тумачење са сновима
не сложи, грешка је, можда, у тумачењу
не у тајним гласницима снова
јер они често својом истином
не допру до свега што је у нама

Тумачи снова и мртви песници
много су ближе истини, животу и смрти
од титравог ваздуха изнад врба
и јаре изнад спруда речног,
изнад запрежних кола
изнад конопље укисељене жуто-беле

Чување тајне значи имати срећу
у избегавању опасности
Шта значи савет тајних гласника снова
да се могу ослонити на своје снаге?

На Језик? Јер је снага
која подиже брвно преко потока,
преко реке, преко светова?

Неко сања речи које ће једном
бити обзнањене,
кад одјекну акорди окарине.
Хармонике. Виолина. Или гајди?

Чуо сам те акорде. И тишину.
Коју пара кликтај орла кликташа.
И фагот, из шума древних.

И не могу да заборавим.
Жена са коњем, на коњу, испод коња
обнажена - са змајем коњоликим
и фигуром мушкарца без главе

Можда сам се управо у сну и након буђења
највише приближио сабластима,
стигавши до меће свога даха, духа,
до погашених лампи девојака
које стрпљиво чекају анђела и стрелца,
анђела да упали ламу,
стрелца да нанишани у погрешну мету
да би на право место погодио?

Или је то било пре сна
када сам умотао своју леву руку црном тканином,
а њен остатак замотао око врата?

Док сам мастилом писао по тканини
сачињеним од крви краве и крви голубице,
тамјана и измирне, цинобера и сока дудовог,
кишнице и сока од пелина и грахорице,
када сам исписивао молбу своју пре заласка сунца?

НИКАДА НЕЋЕ БИТИ ОНО ШТО НИЈЕ БИЛО САЊАНО!

Чуо сам те речи
и добро запамтио њихов прави смисао,
јер могу да помогну у тумачењу
пошто је читав живот увијен у велове
непровидне

Чуо сам те речи
и можда једино њих добро запамтио,
нисам видео лице онога који их је изговорио
ни лица оних који су их чули и брзо заборавили
Једино их ја можда знам сада на свету
Једино их се ја упорно сећам
НИКАДА НЕЋЕ БИТИ ОНО ШТО НИЈЕ БИЛО САЊАНО!

Небо над Сремом зелено као морске алге
куда одлазе снови?
Ко ће да их позове
да нам опет дођу у госте?

Све оно што се као гласник свемоћног јави у сновима трећег дана
порука је изричита - шта да се чини.
А оно што се јави петог дана

порука је за срце и љубав бића.

То нису сабласти
акорди виолина и гајди, што замиру

Када се чини да зуриш у погрешном смеру
моћи ћеш да прочиташ као у огледалу
наоко написани бескрајни текст визије

*

ПАПИРУС 456 / 1

Ја сам Скривени сан у месту сневања. Ја сам дух свршени међу
пратиоцима снова моћнога Сете, и уђох у сан и изађох међу душе
савршене. Моћна сам Душа облика шафранове боје. Изађох сам из света
снених по вољи својој. Дођох сам. Изађох сам из Ока Сна и из скривеног
са њим...

Ја сам један од духова што излазе из Скривених Снова: дај мом сну
тело што му треба, и небо свим душама да буде, и скривено место мојој
боји. И нека све боје црне и тамне, и, о, моћни, нијансе свих боја у сан
ако дођу, нека он зна да лош знак, о моћни му шаљеш...

Јер Земља Душе је беља од млека што крава даје и све је бело сем
тамо где људи живе у Невидљивом Свету.

А Земља Побожности је сва смарагдна и нека буде јер у њој живи
онај што, о моћни, у тебе верује.

Земља Природе, срце жуте боје која је попут шафрана.

Земља Пожуде коју демони настанише је крвавоцрвене боје.

Земља Претераности што демонска је, боје је индиго плаве.

А Земља безбожности је црна као и ноћ, време гласника снова.

Земља Беде тло је пакла и боје сивоцрвене.

Деветнаест је боја и не заборави ни једну:

1. Јарко црвена	Страсна љубав
2. Црвена и црна	Силна мржња
3. Тамно црвена	Жестока страст
4. Светло црвена	Осећајност
5. Тамно жута	Ниске страсти
6. Светло жута	Тамно зелена
7. Светло зелена	Задовољство
8. Тамно плава	Насилност
9. Светло плава	Светло плава
10. Јарко љубичаста	Моћ
11. Љубичаста и црна	Издајство

12. Тамно љубичаста	Туга
13. Светло љубичаста	Мудрост
14. Наранџаста	Срећна љубав
15. Индиго	Повољан знак
16. Бела	Породична радост
17. Црна	Туга и смрт
18. Смеђа	Патња
19. Бело камење	Срећан предзнак

*

Боје могу да помогну јер су лампа
која осветљава чудесно огледало
у коме призори и ликови
из кривих огледала и све наопако
добивају свој тачан, прави одраз
Кад сањаш неки предмет
растојање између тебе и тога предмета
одговара дужини времена које ће протећи
до остварења тога сна
Јер све што се сања, остварује се

Ако је предмет који сањаш таман, мрачан,
стар или празан, као Пуста воденица
то је предзнак несреће

Кад сањаш рибе које испливавају на површину
добар је знак, као и јата птица која лете високо, чека те срећа...

Враћају се Турци,
бабе у орманима:
мрачно је на степеништима
велеградских вишеспратница,
оно битно се не види,

много тога нема име,
када га буде добило
биће нешто друго,
које задиже хаљину
или дува у фагот
далеко од анђела
и дворана својих снова
увијено у велове
које развија
склоне обнаживању
у мраку, никада их

не развивши до краја.
Не мислећи на снове
Нека их маг,
или чаробњак натраг зове...

(8. април - 18. мај 1996. - 28. 2. 1998)

БРОЈ (Кључ снова)

У броју су кључеви свих тајни, само их он зна и онај који зна шта је у сновима а шта на јави, и ниједан сан није а да број није у њему. И нема светла у сновима свих нити ичег од истине нити ичег од другог а да то није у јасној Књизи о броју.

Он вас ноћу успављује, а зна све и носи поруке, и само онај који верује у истину, јер сан је истина, може знати шта му доноси...

А снови ће се вратити у ноћ, свом истинском Господару. И само ће ноћ питати да ли је сан протумачен онако како мора, или је био део тела. Јер ако је тело а не душа, нека се онај који не зна научи да све има знак и да то није ознака већ симбол. Да је вештина (1) само једна и две тајанствености (2) у плодности (3) три бића потпуне постојаности (4). А надахнуће (5) је љубав (6) и заштита (7). И нека се деси правда (8) јер опрезан (9) снагом (11) судбине (10) жртвује (12) смрт (13). Коб (15) и преображај (16) су катастрофа (16) наде (17), а тама (18) тек откриће (19) и изненађење (20) а можда и апсолутна заблуда (21).

Ако сањаш број већи од 22 (број карата велике аркане у тароту) треба да га смањиш сабирајући његове цифре. Тако ћеш доћи до броја ламе и њеног значења:

1. Вештина	Велики успех
2. Тајанственост	Тајанствен, замршен посао
3. Плодност	Успешан крај започетог
4. Постојаност	Наставак послова који су у току
5. Надахнуће	Предосећај нечег важног
6. Љубав	Задовољство услед љубави
7. Заштита	Неко ће вас заштити
8. Правда	Испуниће се правда која је на вашој страни
9. Опрезност	Будите опрезни
10. Судбина	Промена положаја или имовног стања
11. Снага	Труд ће вам бити награђен
12. Жртва	Очекује вас искушење
13. Смрт	Завршетак неког започетог посла
14. Преображај	Премештај или нека друга промена
15. Коб	Осетићете последице вашег понашања
16. Катастрофа	Опасност на путу
17. Нада	Немојте се обесхрабрити
18. Тама	Повуците се из посла
19. Откриће	Очекује вас разрешење проблема
20. Изненађење	Догодиће се нешто неочекивано
21. Заблуда	Очекује вас велики успех

Снови су се вратили у ноћ, свом истинском Господару. Један шумски потес, стабла сива, и гране и гранчице и листићи тек озеленели, и песма коју сам чуо, али нисам видео оног који пева. И речи песме...

Покушавао сам да се сетим речи песме из сна, након што је зазвонио телефон и јавила ми Баба Марта да је умрла жена коју сам познавао, напречац од туберкулозе...

Покушавао сам да се сетим мелодије и речи песме, и видех сива стабла, и испод њих неке старе паре, талире, и зарђалу пушчану муницију, и можда мноштво одбачених гвоздених напрстака, али из главе је већ одлетела мелодија из сна, као врабац са врбице...

Покушавао сам да се сетим, мислећи на Беле Цигане - зашто баш на њих: могу ли ми они помоћи? И видео сам, још, понешто из тога сна: узорану њиву обасјану сунцем, преврнуте бразде. Певао је мушки глас, али ја нисам видео оног који пева, само сам чуо његову песму, и припев чобанице, њу видех, али издалека... Запетљао сам се у шибљу и покушавао да се отпетљам, да изађем на чистину... И тако сам се пробудио...

Шумски потес је један, а стабала и грана је неизбројиво.
Песма је једна и иста. А певају је двоје.
И узорана њива је једна, а бразда је небројено. Старих пара и талира у шуми је много, као и зарђале пушчане муниције и одбачених напрстака. Надахнула ме је песма изворна, пастирска, древна.
Један је присутан у том сну, вештина, која значи велики успех.
Један шумски потес и једна дивна песма, то су два: тајанственост: тајанствени замршени посао отпетљавања из шибља? Нисам се испетљао, у сну. Једна дивна песма коју певају двоје, то је три:
Плодност: Успешан крај започетих послова. Један шумски потес и једна дивна песма коју певају двоје, и једна узорана њива то је пет: Надахнуће, предосећај нечег важног...

Оног што је јавио фијук ветра и Баба Марта?

*

МОАРА ПАРАСИТА меље, меље прљав веш
и сасвим чисте душе честитих
меље сневе и црни талог у мозгу
суварке и тела скоро сасушена
вреће пуне илузија
и године и деценије празне

Био сам на Новом бежанијском гробљу,

после толико времена -
на парцелама влада савршена тишина,
ако се негде одрони земља,
то је гавран слетео на несигурно место
или кошава премешта суво цвеће...

Тешко је замислити поново пролеће 1986.
и сву тежину минулих година.
- Да је моја мајка жива сада,
каже онај кроз кога понекад говори анђео,
ми бисмо отпутовали код баке и деке
на село, и ја бих је повео да јој покажем
Горунову Гору, и Дубраве.
Тамо ћемо ми саградити малу цркву
Вазнесење Господње и тамо пренети
кости моје мајке...

- Изађи из Пусте воденице, сине!
И иди за ветром животворним снова...

*

Напредује индустрија смрти,
трговина цвећем и свећама.

То љубав тера да се замисли, ако је има.

Жив човек може да изабере,
и бира онакав оптимизам
и облик зававања
какав одговара његовом карактеру и незнању.

Сада сам опет скупио снагу да будем сам
с Богом и сновима. Господ је уточиште онаквом какав сам ја, уточиште у
невољи.

"Још тражи душа моја, али не нађох.
Човека једног у хиљади нађох,
али жене међу свема не нађох "...

(Недеља, 9. март 1997 ; Недеља, 23. март 1998)

КАМЕР. Месечева књига снова
Ибна ал - Мутгаза

Пророк одражава Бога као што Месец одражава светлост Сунца.
И онај који зна и који живи од блеска Божијег, нека је налик Месецу
према којем се равнају ходочасници снова.
И погледај лепоту младога Месеца који изненада се појавивши
раздире тмину својим зрацима светлости.
Попут сребрног српа који у тмини жање нарцисе сјајне светлости.
Јер Месец је боравиште снова и они, снови, живе животом
предсказања што човеку указују.
У доба Месеца као срп на небу што звезде Тамузове жање снови су
као девојка пред удају.
А када Месец своју четврт прву пређе, снови су остварења код свих
Бића које ходочасник снова походи.
А онда пун као зрела воћка на летњем Сунцу истину тражи и свој
крај. И свака ноћ коју Месец походи, од ноће први па до утрнућа, има
своје знаке и собом носи коб што се у тумачењу даје...

Поносни су килави. Генетику не можеш заобићи. Као комунализацију
села, смрадове.
Света Петка иде од атара до атара, од села до села: застаје и чуди се...
Трулежни живот се распојасао

Болесни су изгубили наду
Старији људи је сваког јутра губе
Старије жене више верују својим очима

но нетрулежном животу

Тако је мало жена, људи смирена ума

Тамо где базди на вино и пијанство
Пораз управља кућом
и вечна прљавштина

Студенци су се урвали и обрасли копривама
Потоци базде на урин
Из наших најдубљих буцака
разлежу се крикови безнађа
смрадови трулежи, ужаса и лицемерја

Нико да се прихвати Метле
ни Косе, ни Косира
осим Смрти.

Не бојмо се смрти, мајко,
ако у нама дозрева као воће,
јер је она ишчекиван начин преласка
из трулежног у нетрулежни живот.

Света Петка, прерушена у старицу
иде и ишчуђава се:
толиким бројем престрављених,
толиким бројем оних
несмиреног ума...

Како тај ужас од преображаја и плач
окренути према смиреном уму?

Тело је трулежно, мајко,
а наше душе никада неће умрети, нестати
мртви навраћају често у наше снове у госте

Прабабу су враџбинама отерали
са кућног прага
и она је побегла од смрадова и измета,
са шесторо мале деце
вођена просјачким штапом
на Горунову Гору

Поручила је по Светој Петки
и ходочасницима снова
по младом Месецу
по првој четврти Месеца

по пуном Месецу
по последњој четврти Месеца
по ноћима: од прве до двадесет и осме
у оном што сањамо садржане су све ствари
овога и оног света.
Не очекујмо добитак премије на коцки,
него будимо као левак
у који се из бачве претаче
вино што је одстојало
две стотине година...

I
(ТУМАЧЕЊЕ СНОВА)

Срби Игњатовићу

Ни риђ, ни оседлан,
ни шарен, ни поплашен,
ни сасвим угинуо,
коњ је стојао на четири ноге:
распорен, жив и жедан,
и Газда га води, без речи,
ивицом подијума, и поји:
не сипа му воду у уста, већ кроз - ноздрве!
И вода отиче кроз ноздрве, као кроз уста,
али се расипа. - Лези! заповеди Газда
и коњ леже на леђа, као да је дресиран
и жив је распорен нио, и вода је отицала
као поточићем...

*

А шта ћемо са оним коњем
дресираним, живим распореним
што лежи полеђушке и
непрестано пије воду?

Са оним виђеним у лету,
ситним наоко, неважним,
са мушицама и лептирима ноћним
што круже око упаљене лампе?

Са Порукама бесмртне душе
наше Прабабе?

*

Претке је Овде
(недалеко од Моаре парасите)
зауоставило двеста година препознавања.
Препознавања, чега?

Двеста година пута триста шездесет и шест ноћи - то је на стотине
хиљада снова!
Где су они који су сањали? И где су снови?

Геније можда зна, и тумач снова слути.
Геније разговара са духовима кућним
и рекапитулира наглас дугу породичну историју сненања у стиховима...
Певуши геније за себе, као што ластавице цвркућу, и непрестано улећу
испод маварских лукава...
Је ли он левак кроз који се слива вино двестогодишње?

Мит породични је преживео
и постао сив на суши.
Старе породице нагриза.

Бог ником дужан не остаје, у народној песми
Пакао постоји и почиње тамо
где нико никог не разуме: Отац сина, Син Оца,
муж жену, жена мужа, сусед суседа,
кум кума, господар слугу, слуга господара,
воденичар помешара, помешар воденичара,
живи мртве, мртви живе, монархисти републиканце,
републиканци монархисте, коњокрадице зулуфе, зулуфи коњокрадице
младост старост, старост младост
јава снове, снови јаву
село град, град село
јаз реку, река јаз
староселци новоселце, новоселци староселце
богаташи сиромаше, сиромаша богаташе
успех неуспех, неуспех успех
љубав мржњу, мржња љубав...

*

Треба наћи меру између максималне и минималне замисли и ничега се
не одрицати,
ни у сећању

Гордост је један од степеника пакла

комарци лете и по мраку,
муве - увесељава светлост

Беле Цигане је Овде задржала златна жица
занат:
животворни ветар снова.

Сетио сам се разбоја за поткивање говеда

Мајсторица је имала златан зуб у глави
Мајстор сребрни
Њихов син је ишао са мном у исти разред
основне школе.
Увек ме је ословљавао по презимену
Оженио се док сам ја учио гимназију

И у свет отишао
вођен животворним сновима предака
И разбој за поткивање говеда
на малом сеоском тргу срушио

Кад сам га једном видео на сабору
возио је црни мерцедес
и имао златни зуб, као његов отац и мајка

Постао је Кум многим Циганима у Бечу
и понашао се
у животу као да са свадбе долази
чак и у свом селу
на сабору

Озбиљан
ћутљив
прилепљен
за волан црног мерцедеса

Поздрављао је познанике
подизањем десне руке са волана

Сетио сам се осмеха његове сетрице
од пре тридесет и више година
и његовог осмеха:
на малом сеоском тргу
кад је полазио у свет
преласка преко железничке пруге

багрема испред влашке воденице
неомалтерисане фасаде радње
хромог кројача

Али то су само сећања
која су запрашила детињу душу
као облак прашине одело

У осмесима деце беше снисходљивих
тајни порекла...Сада су ти осмеси слебени:
злато је потиснуло
уметност махагонија...

*

А онај коњ жив распорен
што полеђушке пије воду?
Куда отиче та вода?

(9. март 1998)

РАПСОДИЈА ЈЕДНЕ БЕСАНЕ НОЋИ

Ко превари ђавола да му узме црвену капицу,
тај постаје видовит, па му ни ђаво ништа не може... Нисам тај!
Није ни воденичар Пусте воденице.

Али видим оно што обични људи не виде,
чујем како трава расте,
и понекад чујем у лишћу разговор духова.

Препознам жену која је вештица.

А једном сам ухватио црну мачку,
отишао го у глуво доба ноћи на раскршће,
наложио ватру и ћутке скувао живу мачку.

И дошао до кости магичне
коју носим уза се,
како бих могао да видим ствари

усред велике помрачине...

*

На шесту годишњицу смрти ЈБТ (1986)
моја жена је нађена у локви крви
иза зграде у којој смо становали тада...

Пре тога су стизали анонимни телеграми,
писма, телефонски позиви,
које нисмо узимали озбиљно
(последње три пошиљке беху упућене
са исте поште на Булевару револуције)

Истрага? Никада није покренута.
А и да јесте, завршила би у мраку,
у топлом црвљивом прибежишту бубашваба.
Они који смишљају савршене злочине
не излазе никада на светлост,
чак ни ноћу, као бубашвабе...

Монструми су синови Дракулини,
потомци вампира,
вампира је одувек било
и њихових синова вампировића

Они немају костију,
пуни су крви и увек црвени,
имају велике очи и дуге нокте,
према опису у митолошком речнику.

Обучени су у одела у којима су укопани,
а огрнути белим покривима...

ПОКЛАДНИ СВАТОВИ

...Аутобус је пун балканских кенгура (торбара)!
Кишица испраћа госте, гипсани лавови,
и јабланови црни...И сутон накомтрешен
као длака преврнутих опаклија од медвеђе
или вучије коже...

Сви су огрнули крзна од животињских кожа
и нагаравили лица,
лупају у шерпе, у котлове,
дувају у трубе и бушене,
млате звекирима,
звезде...

А неки су се попели, богме,
на покладносватовски фијакеромобил
Из њихове перспективе
свет изгледа заводљиво
и лепше од златног вашара
Геније бере смокве и наглас изговара
загонетне формуле, стихове из Библије,
или преслушава касете у великом складишту
одјекују напoлитанске, циганске, грчке и турске мелодије.
Кад одрасте, сећаће се тога
као нечег драгоценог, налик на срећу
Отац је узјахао предратни стари бицикл
и кренуо у будућност
С белим шеширом, као власник хацијенде
Жилаво је месо овог раздобља, као у старог певца.
Као доношење важне одлуке.
Сеобе су вечне, као и живот
Што један песник није постао дипломата,
није крив председник банаана републике,
ова или она партија,
већ погрешан прорачун
и можда упорна, стрпљива
сакупљачка опсесија свих снова
и свих драугулија.

На једном кревету сањамо једне,
на другом друге,
на трећем треће снова.

Снови су овамо сазвали
све Покладне сватове!

1

“Истина је ту, рекло би се на столу, стотинама година, али је они не узимају него јуре за оним измишљеним, јер истина им је нешто фантастично и утопијско”.

(Ф. М. Достојевски, ДНЕВНИК ПИСЦА 1873, Београд,
Партизанска књига, 1981, стр. 136)

Треба да се спрдам до краја
Сада, ипак, то не могу

Погледај тај бувљак
Те грмаље и чудовишта
То вашариште маскираних

Погледај просјаке. И нишче духом
Обогаљене. Срушене градове и села
Накот одрастао на пословицама
које живе сахрањују

Погледај те пиљаре
Купују будзашто
продају двапут скупље
Док се овде буде трговало
празилуком и трицама и кучинама,
крвавим џигерицама
и слатком демагогијом
унутрашњим органима
и територијама
слатким лажним надама
мудрост богова и змија, свевидећа,
далековида, биће згодан повод
за подсмех и шегу

Колико их је који помисле
шта ће бити сутра, или прекосутра,
кроз четири или четрдесет и четири лета?
О ономе што се управо збило
и што су подстакле фатаморгане?

У човеку одјекује увек јаче

оно што чучи дубоко у њему прикривено
и што сам од себе таји

Ако не направимо грешку опет, сада,
утицаћемо на будућа времена.

Истина је у свему и на дохват руке,
у сеоби оних са истока на запад,
у трулим плодовима заборављеног детињства,
на ливади опустошеној годинама и старошћу власника,
у гомили риба побијених динамитом,
у слетању дивљих голубова на речни спруд,
у тутњави лампека, у макадамском путу,
у плачу без речи, у конкубинама што нуде кратки заборав,
у тескоби бракова који докусуравају тескобом,
у гласу спикера који чита заједничко саопштење
политичара неколико република,
у краткој хаљини девојке које се погрешно откључала,
у инфарктима, лековима,
у изненадним телефонским позивима,
у сваком крају и сваком почетку,
у машти која бежи од храпавог и неомалтерисаног зида,
у нечем коначном, у лепршању крилца ноћног лептира,
у муку потпуном, у реалности фантастичнијој од сваке маште,
у изгубљеном бициклу, у стварима одбаченим: косирима и црталима,
у трулим стожерима,
у свим илузијама и свим ишчекивањима,
у таштама и стринама, и морама,
у високим непознатим људима, и у оним малога раста,
у огромним собама, и у многим лутањима,
у неиспегланим кошуљама и поцепаним чарапама, у глади и у ситости,
у свету усидреном у погрешном пристаништу,
у дрвећу које расте брже од свих амбиција,
у поразима и победама, у навикама тешким и несносним као
проклетство,
у балканским атавизмима, у новцу - сводиљи од које зависи толико тога
у будућности,
у далекој тутњави на хоризонту,
у огњеним кочијама св. Илије,
у комарцима и крвопијама који ће многим доћи главе док буду чекали
Чудо,
у сиротињи и предрасудама које обликују судбину,
у замислима осенченим грешкама и безумљем жена,
у кукавичлуку и предрасудама који дижу себи грандиозне споменике,
у многим склоништима и вучијим јамама, у зрикању зрикаваца и
бојазнима јачим од тишине,
у машти и у недостатку маште,

у оном што је ствар породичног консензуса само на речима,
у несаници која гради и разграђује, у оклевању и у пренагљивању,
у стварима од дрвета које брже старе од људи,
у грмљу малина и вишања, у очима душмана притајених у окриљу таме,
у далеким и кривооким гиздавим ноћима августа,
у досадама и тугама летњег ферија,
у младим копривама које разговарају са ветром,
у положају женског цвета који се отвара као цвет амиарилуса,
у Паклу и у Будућем рају,
у срећи која долази неочекивано и у несрећи која долази непозвана,
у докторки у црном, у леним ногама младе глумице,
у проклетству одлагања и у паклу нечињења,
у пријатељима и у непријатељима,
у свраки која најављује госте
у желуцу и у бубрезима, у поразу који никог опаметио није,
у судовима и полицијским станицама, у најездама фукаре
и града на оморини, у сновима који се не могу препричати,
у чворовима у глави и чворовима у дрвету, у гнезду пуном птичијих јаја,
у срећном браку са много деце и у родбинским јазовима,
у прсту печатном са инорогом, у све већем броју кућа и плачева на
продају,
у све мањем броју кунаца, у заласку Сунца, у рађању сунца,
у пиву, кафи, ракији и вину, у мирису олеандра,
у саксијама с цвећем, у пажљивом бријању браде вампира, у једној
звезди, у свим звездама,
у одсеченом дуду испод кога смо играли школице, у ораћу што расте
према небу и према свом корену, у ветру и у коњокрадицама што су
одјахали на неоседланим коњима, у свему ономе што је затворено, и што
је отворено,
у оквирима прозора који труле,
у комини која ври у бачви, у вину које ври
и вину које је преврело,
у бурадима од прошле године, и од пре седамдесет година, у деци која
се кошкају,
у новој кући која је нова само по имену, у јату гусака или бирића крај
пута,
у невестинском орману и дугим плавим клупама,
у катраницама, старим столовима од чамовине,
у сваком растанку и сваком састанку,
у белој фасадној цигли,
у празним и цуним жбановима од јасеновине,
у млеку које се управо музе, и у млеку које ври и подиже се,
у млеку које је већ ископело,
у игри пауна и паунице и игри куповина кобила,
у забавним приредбама ожењених и удатих,
у беди и у изобиљу,
у деци, у деверима, дедовима и дедовим бабама,

у вештицама и у веригама,
у пепелу и у кукуреку,
у клеветушама и у закасном рођењу,
у пустим воденицама и на пометеним гувнима,
у плафону напуклом и у семену патлициана
из кога клија клица...

МОАРА ОЦАСКА

Коме се у сну, заиста, објавило
и ко је видео сакривено Деспотово тело?

Онај ко је смислио
Ламент над Кућом светих ратова?

Или ови пауни и паунице,
купци кобила,
вуци и бауци,
циркусани
и мајстори
вукобаукобила?

Почео сам да копам **ТРЕБИ ТРАП**
у недељу, кад је шибала поларном репином студ...
Кордони и студенти,
археолози, бивши официри,
новинари,
четири човека са именом и презименом
шефа државе
и две жене са именом и презименом
супруге истог шефа државе

Због чега копам
по овом великом трапу?

Зар је ту сакривено Деспотово тело
и зар су испод свега тога смрада
темељи хајдучке воденице?

Ја копам
док други износе на видело
нешто ново,
помешано са трулом сламом
пергаментима и заштитним повељама
грбове и зарђале мачеве
усољене и неусољене државне чиновнике
судије и тужиоце
билтене државне агенције
бајате најтиражније дневне новине
клинове,
који ничему не могу да послуже
јер се сада клин клином не избија
репове гуштера и гајбе пуне сасирене крви
велике очи
и један пањ пролистао усред зиме
густ и плодан национални муљ
свежњеве доушничких списа
писаних са жаром
и занимљивије од тзв. пискарала
који се оглашавају новим лажима
што журе да се на време прикључе
литији.

Ископао сам неколико вампира
и доста вампировића
и нових јањичара

Помаже ми магла, помаже ми иње

Велики је трап овај, Трећи, и дубок

Вау, вау, вауу!
Бау, бау, бауу!

I

Месечина се слива низ сулундар
из истог правца из кога урлик
вукова и баука

Вау, вау, вауу!

Бау, бау, бауу!

Уууууууууу!
Нек дува ветруна!
Нека поломи суве гране!

Нек веје снег.

Ја сам снег и вејавица.
Ја сам ветар и цепаница.

Ја сам цепаница и ја сам пламен.

Ја сам ватра и ја сам снег.

Ја сам пепео и из њега се поново рађам
друкчији и подмлађенији.

Упаљен сам, не укресан огњилом о кремен
већ на пламену Бадњака

Не може ме угасити никакав ветар
Нека дува, и нек и даље пада снег

Нека све прекрије снег

2

Ничега се више не бојимо!
Певајмо! Певајмо!
Лупајмо у канте!
Лупајмо у шерпе!

Песмом, радовањем, крвљу и сузама,
молитвама - тиме ћемо одбранити
Кућу светих ратова,
и све друге куће,
и сва друга села и градове,
тако нам Бог помогао!

3

(31. децембар 1996...)

...Пре ће се отопити овај прљави снег
и тај полувековни лед
- од снега који управо веје.

Снег ти помаже, роде!

И студен од кога пуца камен.

И горчина.

Не пуштај док они не пусте тебе!

Не могу издржати колико ти.

Нек пада снег. Нек пада снег...

7

Дошао сам мечки на рупу!
Јој! какви слепи мишеви излећу,
какве помисли из блатне магме.

Излете врапчић испод веранде
у сутон зимски

Не веруј, као тај врапчић
- никоме не веруј!

Пре десет година слушао сам
једног папагаја
што поповао је о паланци
као да чита одломке из Јеванђеља

Појма тај није имао о чему прича
иако се чинило да толкује истинито,
ништа он не зна о глухоти,
о искону,
о свим мојим пећинама,
о свим нашим брлозима.

Врапчић је мудрији од свих покладних сватова
и копача Трећег трапа,
тај врапчић што прхну из свог привременог
склоништа у мукли студени сутон

Некад сам се бојао - да идем до краја
до средишта Лавиринта у себи

А онда сам на све то заборавио
на све моје пећине
на све наше брлоге,
као што сам заборавио и оног певца
који сам однео учитељу када сам
уписао први разред основне школе

И киша и шибље, травуљина и године
заровиле су, као домаћин и домаћица зимницу
у дубок трап - све.

Где су моје пећине?
Где су наше пећине?
Где су улази у ове пећине?

8

Усамљен копам тај Трећи трап
други играју друге игре
Једни играју ујдурме
други купују време

Ево шта сам ископао:

Ишчезле јазове,
ћерамиду, бурјан густе.

Спуштањем нивоа река
спустио се и ниво подземних вода
бара и отока.

Последњи пут сам пецао штуче
на Вуковачким Барама, пред одлазак
на одслужење војног рока

Тамо су нас водили
на излет наши наставници

Умро је управник основне школе
и умрла је његова жена

И умро је цар Златне Реке

И Рада Нена. И Лаза Целутан.
И Миленко Пудин. И Станко "Бујула".
И Стева Туљин. И Душан Марјанов.
И Таса Милојевић. И кафеџија Власта.
И бач Санда Черкез. И поп Саватије.
И хармоникаш Богдан Тута.
И калемар Воја Банкер.
И Рада Шмит. И Михајло "Дрда"...

Сви су помрли, а врбе поред реке нису.
Постале су дебље и црње...

10

У почетку су биле буве и светлост
Најбоље песме једва да дотичу проблем
о којем је реч: у почетку је била клица музике наполитанске, тријумфа
и краја,
и на све се надовезао роман погрешног откључавања, који својом
сложеношћу превазилази све оно што је о томе већ написано
Нико ми не може опростити, па ни Бог
прилику коју пропустих врло рано

Рањени понос завезује у мртви чвор

Љубав никада не долази,
ако већ једном није дошла!

Не може се зауставити судбина најбољим намерама, нити самилошћу...

Боље је ходати ивицом провалије
по резу оштре сабље.

Толико сам пута легао са најдубљим слутњама
и бојазни су се лепиле о моју душу као муве на мед...

11

Нисам био на његовој сахрани

Сазнао сам кад је било касно

Он ме је одвео до Хајдучке воденице
Он што је гацао бос
по српским друмовима после кише
И као апостол или Бог видео
чији зејтин у кандилу гори

Он је био прави пчелар
и пчеле су му били водичи...

13

Дух невидљиви и свемогући, свевидећи

повео ме је према хајдучкој воденици,
према црним бувама, патњи и детињој срећи.
Бувe су искочиле из мога вуненог џемпера
међу мрве овчијег сира,
а затим одлетеле попут лептира
према пени
испод воденичног вира..

Бувe су клин

Кад опет искоче,
као хајдуци,
ђаво који сада кружи
Балканом,
биће натеран
у Недођин!
....

(Среда, 21. август 1997, око 23 ч. -
10. март 1998. Касно ноћу)

MOARA PARASITA

...I guardiani della note
con le lancio magnetiche
controllano il cerchio
dell'Universo,
lasciando spazi vuoti
tra ogni sincope fosforescente.
Distanti
come le tre torri
del Sogno.
Si guardano in silenzio
pensando la stessa parola.
Enormi giganti di ferro
ascoltano il fischio eterno
Distanti
come le tre torri
del Sogno...

Сада ми идемо тим "празним просторима"

Отац је једва вукао ноге,
и то не беше од вина које је попио
већ од старости и последица прележане болести
улазимо у круг који надзиру
стражари ноћи или духови предака

"Све то беше Лукићско", отац показа руком са врха Златног Расуденца:
"Бара, Просјане, Лакомица, Преко Пека, па уз реку
све до изнад Кесона и Старог Јаза, Турског Вира -
око тридесет хектара првокласне земље у комаду!"
Ишли смо према светлости... дефинитивнога.
"Јаз и воденица беху на нашем поседу,
зато су је звали од памтивека Лукићска.
Више од половине воденице припадало је нама,
а сада...погледај на шта све то личи!..."

Воћњак испред гробља у Поточићу.
Воћњак на врху Златног Расуденца
Млади брестови, огуљени кљуновима детлића. (Змијче у трави!) (Дуга
змија испод моста на реци!)
"Овде сам засадио жуту липу - белу нисам могао наћи...
Ако поживим још пет година, купићу вам двадесет кошница. Српска
полошка..."
(Змија се увила око шљиве!)
"Најезда змија и бубашваба! Ове нису опасне.
Опасна змија шишти кад јој приђеш на три корака, дигне главу.
Од шарке се треба чувати и од поскока.
Од поскока се никад не бежи уза и низа страну брега.
Јер он се педа, лети као стрела.
Треба бежати бреглом попреко, па кад се педне,
он се скотрља и човек може умаћи...Равницом поскоку не можеш
умаћи...!"

Отац је рекао: "Хајде да ти покажем међе
оног што није на продају,
да знаш,
да те не праве лудим
настрљиви..."

Ишли смо кроз тишину
с истом речју у мислима...

Постоје Врата Звижда
и чувају их
Стражари ноћи
с магнетским копљима

Ја сам их отворио
заувек

*

(Анекс: Нађен на тавану)

Имати свој извор,
поток, или део обале реке
у коју се улива поток,
рибњак и букве праве као стрела,
воденицу поточару, салаш или бачију -
на обронцима Хомољских планина,
или на Мирочу, планини коју је вајао
Бог и о којој отац прича у заносу
и после четврт века -

То је оно на шта све чешће
помишљам, чак и кад личи на манастирски живот.
Немати ништа од тога, чак ни крдо мирочких корњача - то одређује
живот...

Мати је набрала нарамак дворишних јоргована пред полазак на
аутобуску станицу
и разговор о пчелама није започео случајно
(нисам ни слутио колико га тишти неизвесност будућности, проблем
вечности):
Отац већ годинама баца дуге погледе у Будућност
и трза се ноћу од привиђења која га у сну море, уздише у кревету као од
пробада.
Али о томе ћути, или говори индиректно.
Он је видео оно што ће будући песници можда тек видети...

Тужна је судбина Цветајеве, Пастернака
и свих оних који нису писали за савременике
већ су се директно обраћали потомцима

Вратио сам се Овде где
Стражари ноћи
с магнетским копљима
надзиру круг
Света

И када сам заиста
провирио на мрачни таван
било је толико паучине
гушће од калуђерске браде

Прашина је била дебела и згодна
да се по њој оре
од јутра до мрака

И било је пуних најлонских кеса
признаница, диплома, похвала,
зарђалих кашика

Читавих свежњева
Преписке с нечастивим

И један прави змај
са Далеког истока
коме су мишеви
начели огњени реп

Секао сам научину
као саће дивљих пчела

И подизао црепове
Пљуснула је светлост

Са светлошћу је почело
просецање кроз мрачну шуму

Буђење новајлије

Сва спавања личе једна на друга
а свака несаница је различита

Ово сам нашао
у најмрачнијем делу тавана:

Све таблете
које баба није попила
све шприцеве којима је нису боли
све пропуштено
све срушено
све промашено
и запетљано
све што се враћало
као несаница и кошмар

Зло је огромно,
али није у људима безгранично

Бог је навалио на читаве генерације
огромни терет
неред, мрак и ђубриште

И механички ритам распадања...

ЕНГЛЕСКИ ПАЦИЈЕНТ

- Склони то, та тзв. стара и нова читања, тумачења, ту тзв. кост у грлу,
тај тзв. неолит!
Склони све то, прежвакано, досадно, тривијално, Бивше, небитно - тамо
где му је место! Јер од свега тога је лепше цвеће и светлост и дечије
кавге...

Каже ми то блиски пријатељ, док пијемо кафу, и док смо још увек под
свежим утисцима управо гледаног филма...

Синови железничара, плави, дрски, самоуверени
силоси и јата голубова, салата од маслачка:
чинило се да се приближавам нечему што је важно, као крају
железничке пруге,
или фабричким димњацима у вечерњој измаглици,
или бурјану са кога полећу комарци и смрадови периферије.

А у ствари, био сам далеко од истине, коју су од нас сакрили:
родитељи, фамилија, учитељи и професори, и многи други...

- Много тога се може разумети само уназад, каже ми пријатељ,
али ја узвраћам: "Кад кажете истину, узврате увредом!"

Сви лажу - чак и тај господин професор
што нас је испитивао о Хамлету и Дон Жуану,
и његов отровни идеолошки опонент.

Лажима су задојени,
лажима су одњихани,
на лажи порасли!

Лаж је ижџикала дуж читаве линије савести!

Бесрамно лажу, још бесрамније прећуткују
пајаци и дивови, и она рашчупана госпођица
што становаше крај железничке станице,
што ме увек ословљавала по презимену
Понављала је у првом гимназије
Али се после гимназије лепо удала, како кажу

I

Посекла ме је сабља светлости
не сабља - беше то нешто узаније
Синуло је усред мрака брже од стреле
Човек је најрањивији кад је неопрезан
и спор после краљевске љубавне ноћи

Одсекла ми је главу
Није болело
И није трајало ни трен

Наставио сам да ходам без главе
Очи су још могле да гледају
Мозак је још могао да мисли

Ушао сам без главе у једну од комора
Пакла и видео кроз пукотину
сребрни сјај мајског јутра

Окренуо сам се уназад
и прошао крај своје главе
Ушао у ложницу
онако без главе
и видео - ваљда вратом? -
краљевску конкубину.

Лежала је под златним балдахиним
потрбушке

Нисам могао да пољубим њене гузове
ни дојке
јер нисам имао усне
Додирнуо сам их рукама

Нисам се скинуо

Него онако

Она је и даље лежала

не примећујући да немам главу
јер је своју зарила испод јастука

Нисам морао да се умијем
Ни да се обријем

Изашао сам из ложнице
краљевске конкубине у јутро поплављено светлошћу

Људи су пролазили поред мене
и нико није обраћао пажњу
Никога није чудило што немам главу

Нисам крварио

Сам ме ме је мач светлости
обезглавио

2

Такво је чудо могуће!
Таква љубав могућа!

Комедија је жанр који има својих чари

Гране су збациле пелене
и већ се крошње зелене

Да ли ме је неко гледао скривен
иза завеса хотела "Праг"?

Ципеле талијанске беху неразгажене
тесне као вагина, г-ћице Уседелице

Мозак лучи емоције, бубрези мокраћу и камен

Ништа не знају о љубави сви које знам!
Које сам знао,
као ни о пустињи,
ни о пећини
чије су катакомбе исцртане
телима која пливају у помрчини
Не, не знају!

Абелар и Хелоиза то је једно име и презиме

Такве љубави су чудо,
такве љубави су могуће

Права уметност налази пут до срца

Велики сликари су копирали слике јер су имали потребу да усаврше технику

И мене ће копирати,
али имитација није живот, она је смрт,
писао је Вацлав Нижински.

Видео сам лимене кровове
што су сијали на сунцу као сребрне иконе

И висок водоскок усред Савског језера

Узалуд ће им бити труд око копирања
јер неће схватити да снага не долази од хране и вежбе већ из гејзира
душе

Биће налик на Роман, који спречава да осетимо осећање.
Моја тајна извире из корена сећања, као сок што се пење кроз стабло
спролећа

Сеи ницхт бецхамт, њени дицх дие Тотен стреифен,
дие андери Тотен, њелцхе бис анс Енде
аусхиелтен. (Нас њилл Енде саген?) Тауцхе
ден Блицк мит ихнен, рухиг, њие ес Брауцх ист,
унд фуццхте ницхт, дас унсер Трауерн дисх
селтсам беладт, со дас ду ихнен ауффаллст...

Навикавање на тугу је смрт
а освајање новог облика је нешто сасвим друго

Оуи, цá ест поур мои, поур мои, љуе је флеурис, десерте!
Воус ле савез, јаридис дá аметхусте, енфоус
Санс фин данс де савантс абимес еблоуис,
Орс игнорес, гардант вотре антиљуе лумиере
Соус ле сомбре соммеил дá уне терре премиере,
Воус, пиеррес оу мес уеуц цомме де пурс бијоуц
Емпрунтент леур цларте мелодиеусе, ет воус
Метауц љуи доннез а на јеуне цхевелуре
Уне сплендеур фатале ет са нассиве аллуре!...

Тамо сам где сам био као дечак:
пењем се уз спирале Одјека
времена и његових слагања,
истинског живота и носталгије...

...Ес хабен дие грунен Њалдер
Ам Абенд сицх зу стиллерен Хуттен весаммелт ;
Дие Кристалленен Њеиден дес Рехс.
...

Унд дие Блумен дес Соммерс, дие сицхон им Њинде лаутен.
Сицхон даммерт дие Стирне дем синненден Менсцхен...

Ја сам упрегнут у Сјајна кола

у седишту краљевине
која има воденицу
што меље све познате и превазиђене облике
и зреле плодове,
што меље најфиније брашно
од кога ће бити умешен,
од кога се управо месе хлебови
за све оне који су спремни да се
причесте...

" Евадес ањуи оро е плата ШфинаЋ,
Уна уеса лена њуе нада нол мингуа (ва) ;
Ен Санта Мариа де Бургос љуитедес милл миссас ;
По љуе рроманцециере далдо а ми мугер е а мис фијас,
Љуе рруеген пор ми лас ноцхес е лос диас ;
Си лес јо висињуеиер, серан дуенас ррицас".

Мај, 1997. (Средином марта 1998)

ОПРОШТАЈ

(Изговорено на Новом бежанијском гробљу, на гробу
Продане Петровић, 1946 - 24. 3. 1998.)

...Отишла си од нас, као што и ми одлазимо са посла, на ногама и не знајући за подмуклу болест. Отишла си, а ми верујемо да си још увек ту негде поред нас. Волели смо те и увек ћемо те се сећати ведра лица и вредних руку. Никада ти ништа није било тешко, иако је живот био тежак и није те мазио, јер је требало да подижеш децу. Борила си се да их подижеш најбоље што си умела и могла, не штедећи себе, и уграђујући у своју децу оно најбоље у себи. Ти ћеш у њима увек живети, а кроз њих и у њиховој деци, и у сећањима свих нас, који те волимо... Није те сагорела подмукла болест, већ несебична љубав, од које зависи и квалитет живота, па и судбина човека. Сада када си најближе Небу и Богу и вечном миру, најближа си и љубави, која прима све што се са њом слаже. Драга Продо, ми се данас растајемо привремено, ако се ствари мере оним правим и васионским аршинима. На Небу је сигурно боље, хоћемо да верујемо, јер је Небо много савршеније и тамо се сва осећања показују и блистају на лицу. Не бој се Неба јер небо потиче од људи; човек не нестаје већ се само одваја од свога тела које му је служило на свету, сам човек наставља да живи, прелазећи из једнога света у други, смрт ништа не значи друго него васкрсење и настављање другог живота. Код свакога човека и жене постоје двоја врата, и она прва гледају према Небу и отварају се на добра и истине. Та врата су увек била отворена у теби. Памтићемо те по њима, као што ће те по њима памтити и твоји најближи...

Нека ти је лака земља, Продана!

(Гробља су у ствари све огромније насебине. Сијало је сунце, јуче, и чуо се на другом крају гробља посмртни марш, испраћали су неког официра са почастима; дувао је ветар и дизао прашину, и она је, бела, обавила дуги црни спровод. И нису остале речи, ни жалобна мелодија, већ слика облака прашине, беле магле... У поворци је био и Ф. М. Достојевски, гологлав, и очију пуних суза, и неки од јунака које је оживео...Среда, 25. март 1998.)

III CADIS.ПОСЛЕ СВЕГА

ЛАВИРИНТ: ПЕДЕСЕТ ГОДИНА САМОЋЕ

(Најдужа хроника о најважнијем)

УВОД, или Аријаднина нит

Учинио сам неопростиву ствар из незнања
Задао болове, боловима испуњен
Дуго нисам могао да продрем у ту Пећину
Причу о љубави подценио сам, редуковао
Камен у бубрегу је био опомена
Схватих са закашњењем, и не до краја сасвим.

У мени има један крик језовит
који не могу да чујем ни кад све утихне
Испод лупања срца, у дубини

Тај крик је у многим уздасима пригушеним
оних које познајем, оних које волим

Мајка је пренела на мене неурозе
страхове, ужасе - ужас рата
Отац је тако мало пренео на мене
- осећање поноса, осећање Отпора

Одрастао сам у једном стравичном свету
пуном чудовишта и Лажи, и диносауруса

Отац ми је обећао бицикл
пред полазак у основну школу
- чак и тротинет!
И онда је испуњење одложио
- на неодређено време.

Говорим о оном чега се јасно сећам...

(Уторак, 18. март 1997)

ПРОЛАЗЕЋИ КРОЗ АНАМОРФОЗУ

(Писаћу, песме, до последњег даха)

Нећу поновити грешке претходника -
нарочито не оних који су старећи крцкали
славу. Нико од оних које сам упамтио
не заслужује да буде поменут.
Нису схватили шта је права слава, мисија,
шта пораз, шта победа. (Нико није заокружио
своје Дело како би требало, како се могло.)
Пресипали су - у позним годинама - из шупљег
у празно...

Ја сам одлагао деценијама, јер је у одлагању
више храбрости, него у нестрпљивом отпочињању
и журби.
У слутњама, колебањима и бојазнима
садржано је више будућности и истине
него у веровањима, нади - на чему се она заснива? -
да ће се све једном преокренути и поћи набоље.
Убеђивање, разговори - глувих -
потрајаше не читаво поподне, бојим се: читав људски век.
Димњак Основне школе, виђен са терасе наше нове куће, ојачавао
је осећање пролазности. Подржавао је одлагање,
у коме има читавих басена неискоришћене златне руде.
Јесам ли рекао "нове куће"? Јесам.
И цреп је на крову, некада црвен, добио загаситобраон
боју пржене кафе. И прозори, дрвенарија,
нагризени плусковима, почели су већ да труле.
И отац и мајка су остарили. И на мом лицу
урезале су се боре. Али свет је много више
остарио, ипак, него моје лице.
Не нашавши смисао у ратовању, отимању, убијању,
селио се из заблуде веће у неизвесност и химере...

Хучао је студени ветар,
и спавање је можда било боље од читања
АЛКОХОЛА КАЛИГРАМА Гијома Аполинера.
(Спавање је бољи афродизијак од свега на свету,
и од - тартуфа!).

Допале су ми се неколико
песама - фрагменти о свршетку Деветнаестог века.

Свет, Европа и моја земља славили су Победу,
али к а к в у ?

Победа ће пре свега бити
Да се види добро надалеко
Да се све види
Изблиза
И да све стекне ново име,
пише Аполинер.

Славили су, уствари, Пораз,
нису видели добро надалеко,
нису све видели изблиза,
и ништа није стекло ново име.

Двадесети век је - димна завеса,
она је симбол Пораза.
И зато сам се веома дуго бавио одлагањем
и Поразом - не оним "који ће бити",
већ оним који ЈЕСТЕ.

Оно што ме занима то је
виђење добро надалеко,
виђење свега изблиза.
Не треба све да стекне н о в о,
већ п р а в о име!

(Мишљеновац, крајем 1995)

УВОД У ЛАВИРИНТ

Једно је губитак памћења, а друго заборав.
Моја земља болује и од једног и од другог.
Кажем: земља, а мислим људи, многи људи.

Живи, и они који су већ помрли.
Заборав је рудник златни, чудесни,
за писца, правог, када почне да се сећа.

Нисам написао романе које је већ требало
да напишем. Све што би сањао
преко ноћи, чим бих се пробудио било би
заборављено. Све о чему бих мислио ујутро
до ручка би било заборављено. На путу до посла
бих заборављао да идем даље. На послу бих
заборављао да седнем. Овде и сада заборављао
бих оно од пре, а касније се не бих сећао
овога овде и сада. Читаву моју фамилију
ухватила је паника због свега овога. Потражио сам
помоћ од врача и астролога, и од оних што
проричу судбину, онда сам разговарао и са
психијатром, али ни разговори, ни молитве
ни лечење нису донеле олакшање нити су могли
да реше мој проблем...

На истоку Србије у једном манастиру
живео је стари православни богослов
и веровало се да он може да излечи
ту болест, као и једну још гору.

- Ниједан знак ни претсказање не могу ово да реше.
Ниједна молитва не може да га спасе. Ниједан лек
ту не може да помогне. Ако успем да променим
његов ум и изменим његово мишљење, може се
појавити нада...

Богослов ме је потпуно скинуо
и ја сам, го, тражио своју одећу.
Богослов ме је изгладнео
и ја сам тражио храну.
Богослов ме је закључао у мрачну келију,
и ја сам тражио светло.

Богослов је рекао моме брату:
- Ова болест може се излечити,
али мој лек је тајна која се преноси
с генерације на генерацију,
тајна није никада ником откривена
ван нашег богословског круга.
Ваш брат мора да остане да живи
у манастиру са мном недељу дана.

Нико не зна какве је све начине
овај православни богослов употребио,
али моја дугогодишња болест би излечена.

Када сам схватио да сам излечен,
обузео ме је невиђен бес.
Нисам могао да видим очима фамилију,
синове, брата, старе пријатеље.

Зашто? покушавали су да одговоре.

А ја сам знао:
У мојој заборавности бејаш слободан човек,
несвестан да ли небеса и земља, ратови
и земљотреси, судбина и непријатељи постоје
или не. А сада се сећам свега што је прошло,
свега што је остало и што је нестало,
свега што сам добио и изгубио,
свега што ми је донело тугу и радост,
свега што сам волео и мрзео -
десетине хиљада брига током мога живота.
И бојим се да ове ствари неће ништа мање
узнемиравати мој ум у времену које долази.

Где да нађем још један тренутак заборављања?

(Недеља о Духовима, 15. јун 1997.)

КОМЕНТАР О КРАТКОЋИ ЖИВОТА

Тријумф грчких игара био је у Нероново доба.
Атлетика је одушевљавала.
Вежбали су и сенатори и витезови.
Сенека је написао Говор о краткоћи живота.
Савршенство духа и тела било је на цени.
А кад је о градским уживањима реч,
кухиња и рецепти беху богати.

Надживели су
римску империју.

Римљани су волели укус птица из далеких крајева: фазана са Црног Мора, морске кокоши из Нумидије, фламингоси из Египта и Африке. Гуске су допремане из Галије, и гушчија цигерица беше на цени. Исто тако и домаћа дивљач: косови, препелице, живина из италских живинарника. Макробије је сачувао јеловник са званичне гозбе приређене у част свештеника у Цезарово доба. Најпре морске шкољке, каменице и дагње, затим кос са шпарглама, кувано пиле, кестење, и сос од дагњи и каменица. (Предјело је било сервирано са слатким вином.) Затим је долазио први део обеда са другим врстама шкољки, морским рибама, врапцима, филетима од дивље свиње и паштетима од живине и дивљачи. Главни део обеда чиниле су свињске сисе, свињска глава, рибљи бродет, пловка, дивљи зец и печена живина. А колачи? Није познато какав је био колач.

Гости су лежали на три лежаја око столова распоређених у виду потковице. Лежај није имао више од три места, тако да је вечерало девет гостију што одговара броју муза. "Краља гозбе" бирали су сами гости и он је одређивао количину коју треба да попије свако од њих. Има извештаја како су ове вечере трајале и како су се завршавале.

Живот у граду био је слађи него другде.

А како се живело у провинцијама империје?

*

Јуче је био уторак, 8. април када сам ово започео. Говор о нечему што беше пре 2000 година и од чега су остали...несумњиви трагови, чак и у Брезовици (засеоку великог села Рановца).

Пре две године, тамо сам ископао бакарни римски новчић, сасвим плав као јаје змијско. На дубини од двадесетак сантиметара. На једној ливади.

Сећам се тог копања, кише,

брисања рђе са новчића.Откуд ту?
Ко га је изгубио?

*

Ноћас сам (после дужег периода) сањао
нејасан сан у коме ме је уплашио његов
крај толико да сам дрхтао и када сам се
пробудио. Неки воћњак, са високим шљивама
у чијим су крошњама тамна гнезда ;
део родног дворишта, без оца и мајке ;
ујкин дом. Неке крпе
и одбаченост. Затим град, нека кафана,
савремени, остарели песници-првоборци
Т.М. и С.Р. Добацујем им нешто - Т. М.
то прихвата - одбија са шалом, а онда
улазим у мучну расправу са ћутљивим,
тешким на речима С.Р... Затим маса света
свечано одевеног, силазимо низ неки
градски трг. Свако је добио свој Смртни
лист и кроз који час сваког од нас
спустиће у ископану раку и закопати
земљом. Ми смо мртваци, али ми корачамо
као живи. - На које гробље ћу бити ја
- пита неко - закопан? Реците распоред.
Нема никога да одговори. Маса иде
као гуске кроз маглу... И ја сам у њој.
И онда сам се пробудио, дрхтећи,
скувао кафу и припалио цигарету,
и сетио се оног о чему сам јуче писао -
Макробијевог Јеловника. Римску империју
су надживели Јеловник и новчић,
а нас: тебе, мене, ове славне савремене
песнике, ове представнике опозиције,
позиције, и овог осиромашеног света
који грицка сунцокрет у пуним градским
аутобусима - шта ће нас надживети,
осим наше деце, унука и праунука?

Кукавичлук - свекукавичлук ?
Добровољно ропство ?
Можда неки нови Нерон?
Можда неки нови пожар Рима?

(Београд, Јованова 22.
Среда, 9. април 1997. Око 10 ч.)

(СТОНОГЕ)

(Грозница уобличења)

Увод

Свака од песама у овом кругу има свој стари прототип, и они су почели добијати по једну или по две ноге, као што су ноге почеле добијати коначне облике. Први обрис овог искушења почео је да се оцртава друге недеље јула месеца 1995. године, уочи мог повратка из Мишљеновца у Београд. Читав живот је кошмар.

Нећу прецртати претходну реченицу. Волео бих да имам разлога да то учиним.

Истог дана, 12. јула, отворио сам две фасцикле, у које сам одлагао различите ствари. У прву је ушло нешто што је једнога дана могло постати - књига, у другу - ову - **Стоноге**. Пре неколико вечери, после једног незаборавног чулног доживљаја, лежећи широм отворених очију, сетих се једног од првих путовања железницом. Погледа из воза. Пружних прагова. Кророва Старе Турије. Одједном ми на дохвату руке беше читаво дечаштво - јасноћа призора јаснија од светлих слика у сну. Да сам одмах устао и записао оно што сам видео, шчепао бих за перчин нешто драгоцено. Када сам то покушавао јуче, било је узалуд. Све остало што треба да се каже, још, о овом, и о много чему другом, речено је, или ће бити речено, ходом стоноге...

*

И сунце греје, и жмарци силазе низ кичму
И шљиве цветају, и неповољан хороскоп
И ново долази, са ципелама, блатом и старим
И светлост милује, и ветар за уши уједа

Пријатељи су помрли, непријатељи васкрсавају
И добре вести, и многе оправдане бојазни
Небо ми убацује кроз кровни прозор
крилца вилин-коњица, суве ресе, стихију
И понеку дотерану фрајлу што већ вене
Девојке је одувао ветар пре три лета
Неред је сузбијен у ћошкове собе
Иње, не цвет белошљива, пада на врат
Са четрдесет и неколико више личим на
двадесетпетогодишњака (кусог петлића)
Светлост се, ево, поново враћа зелена
као чесма на Калемегдану, умотана маховином
Савест, када би могла да се посуврати
- оних млађих људи на које мислим,
или оних у годинама, оседелих,
директора, управника, шефова,
или оних лепотица већ прецветалих
што су уновчавале своја умећа,
била би то помрчина.
Када би, макар на трен, била обасјана
овом бледом светлошћу и питкошћу линцуре
са Дурмитора...

Даље и даље, упорно и стрпљиво
склањајмо трешје и препреке
мртве коприве и научину!

Ускоро треба да дођу мајстори фасадери,
на крају,
да малтером премажу костур грађевине,
да темељ и зидове обуку у месо и кожу,
да грађевина - оживи.

Даље и даље: до краја!

До потпуног уобличења.

*

Расејаност је долазила од дубоке мисли,

од сева. Од оног што је одавно требало заокружити
Празан сам, као човек опљачкан дангубом.

Топли прилив бесмисла шири
концентричне кругове

Све чега се сетим, жалосно је
Скоро све је промашено

У глави је огроман непомерив орман
Тежина у глави долази од тога
што још ни једном не отворих врата тога ормана....

*

Није нас формирала народна песма
Ни читање романтичара, ни слушање предања
можда филмови, и књиге о Дивљем западу?
Живот на селу са обавезама већ у седмој:
чување стоке, волова рујних, крда свиња
- све је то сада (после четрдесет година)
- далеко, скоро као нејасан сан.

Чини ми се да се Дух спустио ниско, и да се
заплићем све више и више у неразмрсиве кучине
Филмови? Зар их није било премало
и зар не беху право смеће?

Не сећам се дома културе, импровизоване
биоскопске сале, већ грана храста
испред Дома. Мреже за одбојку
Не ни игранки (сваке суботе и недеље)
Не ни библиотеке, скромне
Сећам се коприва. И бурјана, иза Дома
И пастрмки у потоку
И бара по двориштима
којима плове патке
И пролећних набујалих вода
Поплаве. Муља. Житке блатњаве збиље
и јабланова пуних врапчијих гнезда...

(Читајући "Бележнице" Ч. Милоша,
22. фебруара 1997, око 23 ч.)

*

Скинули су Злокобну Звезду

и послали у Музеј Пусте воденице
Видео сам милион људи на Тргу
Читавог дана грицкао сам сунцокрет
Гладовао
Пушио
Водио разговоре глупе

Млади момци су дошли са једног од брда
на Трг са упаљеним бакљама

Крикнула је из мрака нека жена...
Као да ју је за грло шчепала
Баба Рога...

Град се ослободио страха...

САВЕСТ

Савест се неће смирити
ни у онима који нису издали
ни у онима другим.
Ко ме веровати?

Ко коме још може погледати у очи
после данашњег дана,
после свега?

Много је више илузија
него прекаљених карактера.
Оно о чему сањају ситни људи
није слобода, већ емулзија.

Лаж. Лаж народ воли.

Не савест.
Беже од ње
налик на гуске у магли...

*

Бог ме је опоменуо, верујем,
изокола, из најдубље чежње срца.
Подсетио ме је за шта сам позван
на овај свет. То нису заблуде,
то није патња, то нису само муке,

већ радост, већ чврста вера,
већ сан који ће се обистинити!

Видим храст на обали језера
и његову слику - чувара језера.
Знам његову причу
од почетка до краја.

Лондон је велики град
и отпутоваћу једном тамо.
Видећу Париз, Мадрид. И Беч.
Опет сам нашао своју стару веру
у бесмртност душе и у Реч.

Бог ме је провео кроз иглене уши!

(Понедељак, 23. 2. 1997. Око 23: 20 ч.)

15

Увек се питај: Није ли то смешно,
неће ли бити узалудно, бесмислено, анахроно
- већ сутра или кроз три недеље, три месеца,
три године, тридесет и три године,
или кроз сто година -
то што управо радиш?

Није ли баш оно што подцењујеш
Кување пасуља,
разговор са синовима,
излазак у сусрет пробуђеној радозналости,
налажење времена да саслушаш
чак и најзатворенијег у себе човека -
нешто што је важније
од писања песме, есеја или романа?

Ако те жена лаже и вара
помисли да си је и сам помало натерао
на то. Немој је одмах каменовати!

Ако те шеф државе и влада вуку за нос,
немој заборавити ни опростити.

Неће уметност, песма или роман,
или ванредан филм, отерати подлаце и барабе!

Не завањај се.

33

Трешње су најслађе
кад су црвљиве

Свет је, исто тако,
презрео
од одустајања
и избегавања

Девице кад презру
падају као и њихове мајке,
као ивер крај кладе

43

Немилосрдно према лажима и савременицима
какво ће већ мрачно и тајанствено време бити
према сваком делу, уметнику, неискрености
и магли, оно својим лакмусом прелива
разговор са једним песником кога хвале
и понавља: Немој гајити илузије
ни према великанима, ни према себи
јер сва су та створења
ишћикала по мери
једног времена и ограничења!

Ударци су примљени у младости:
не узвраћај!

Расветли ту помрчину коју филују
чак и ти старци који су се примакли
Страшном суду

Карневали у знаку хлеба и игара
начинили су и од талентованих песника
лутке - неки се чак тиме и диче!

Немилосрдан према недовршеним опусима
према полуистинама
и блиставим каријерама
које су омогућили Сатана и помагачи,
немилосрдан према рукама
које су придавиле Истину,
свесно или несвесно, буди као Време!

Прелиј се преко међа
које су поставили,
које још увек постављају,
које ће увек постављати,
позивајући се на нека света начела!

Нема међа, нема хијерархија!
Међе су насиље,
нашминкани мртвац, мумија

Доста је било - играња!
говорио је Црњански 1922.
Ако је расположење екстаза,
непосредност оно што је најдрагоценије
у лирској песми, онда је слободни стих
она рафинована примитива
која се јавља на врхунцу развитка.
Неминовна, неизбежна, победоносна.

У поворци смешних, остарелих форми,
у гунгули простачких израза, као некад,
пантомим у Риму, тихим и нечујним ритмом,
у наше је доба ушао слободни стих;
као једна занесена, мисирска играчица,
извикана и исмејана, а која у својим
слободним покретима има више екстазе
и лепоте но сва гомила ћелавих сенатора...

44

Све ће ово проћи
понижења, глад, банкрот, штрајкови, доливање
уља на ватру хаоса, српски инат, и концепти
из бирократских канцеларија, издаја,
шипак, корење, коприве, књижевне награде,
жмарци, кордони у плавом, приједи, скандали,
коцкари, ловци, криминалци, хазардери и мафијаша свих врста и
подврста, јад, горчина,
бес и муке, сивило, незнађе, најезда најгорих,
стравични призори грађанског рата,
срушене и запаљене куће, градови,
сваки ће злочин бити расветљен -
да сам га починио и ја, мој отац,
моји синови или брат, или неко из фамилије.

Емоције у ратовима и бунама
кваре унапред разрађене планове

и помажу једном другом, свеобухватнијем

Све ће ово проћи
после пљуска, гране сунце
а у воћњацима никну
читаве колоније јестивих гљива

Све ће ово проћи
само афричке свиње (нилски коњи)
неће постати жирафе и антилопе

Вође рата имају лица, имена и презимена,
армаде, очи и уста и подваљке, жене, децу
Далеко изван зона ратних деловања

Балканска племена нису схватила велику
заблуду, јер су слушали
ратне поглавице

Историја ће жигосати све које треба да жигоше
Али, ко ће се сећати
стотина хиљада недужно побијених
на једној, другој, трећој страни?
Силованих девојака и старица?

Многи ће покушати да оперу руке
и већ их перу

Подстрекачи рата ће постати миротворци

Помиритељима ће спасти маске са лица
Јер сваки дечак који воли Истину
док чита уџбенике из историје
размишљаће прибраније од вође и
лидера, и више ће га привлачити несумњива
сведочанства

Мој син је, док сам гледао филм
куцао на писаћој машини, бројке,
године: почео је од 1901. и стигао је
до 1957. - када се родио Слободан Стих
Ту је прекинуо куцање...

Високо у небу лете чавке -
зар у десет увече?

Кад човек остане прерано удовац,
треба да промени свој живот
и да се врати у место рођења
и да чешће одлази у цркву

Не волим да говорим о патњи
иако она говори кроз мене

49

(Есеј о уредницима јазова)

Несанице дубоке бразде ору,
Време открива нитковлук.
Схватио сам, пред зору,
страшну мору
која до последњег даха
сваког уредника прати
као сенка. Коб.

Не може их опрати
ни Сава, ни Морава.

Нити ће им смирај
пружити гроб!

50

Пробудио сам се око пет поподне
Сан се затварао као цвет

Светлост на дворишту, у Мишљеновцу
Светлост на роштиљу, у Зеленику

Светлост у бубњу матере
Светлост у даљини

Кад се неко роди,
поново се рађа предак
који није стигао да посвршава
небеске налоге

За оног који плива кроз замршене
снове, крви и делте генеалогije
нема више тајни

Штета што на српски језик није преведен читав опус Константина
Кавафија
што објављују књиге и књиге
песника сасвим другачијих судбина, каријера
и могућности

Читавог живота подмећу рог за свећу
тврде пазар на улици, претендент и професор
транвестит, бисексуалац, медицинска сестра
масон, тишлер, бивши удбаш, доцент

Сви су у праву, сви су невини, зар не, чисти?
Судбину нам и будућност и опстанак кроје исти.
Секташи. Прозелити. Барабе.
Фарисеји. Нихилисти.

Сви су дрогирани. Интелигенција, писци.
Шефови Отпада. Чланови
братства по несаници.
Гласачи, пропагандисти, народни посланици.
Све је то направио Домаћи Паук.
Опет Балканом кружи нечастиви,
као некада читавом Европом баук.
у Кућу светих ратова је, кажу,
стигла Истина, из града беже грлати,
поворке дуге, крадом, као лисци.
Лаж се споро одлива. Улицама јечи јаук...

51

(Бавећи се нумизматиком)

Ударити - не,
раз - открити једно по једно од обличја
сатанских. Открити
јазавичје јаме, станишта лисичја.
Није то лако. Густо су ткане нити
навика, предрасуда, полуистина.
Иза старе школе, јабланови вити
и сви моји мртви...

Истина поражених
је неуништива. Шири се и даље паучина
преко свих ствари и људи згажених.
Душе се заплићу у разапете мреже, као муве.
Разапели су их идеолози и удворице,
академици, корисни писци и протуве.

Засели су на грбачу народа, синови
вукојебина. Крвави су клинови
на Крсту на коме је разпет, по други пут,
Неко Кома су мера малени и вечност.

Куфераши су постали господа,
устоличена је паланачка (над)просечност.
Литургија, личност и слобода
потиснути су, заборављени, збрисани...

Овоме има лека. Лек ће донети време,
смрт, беда, покајање, Свети Дух, отписани...

52

Пуно ми је срце нечег безграничног
Пуно ми је срце радости

Довео сам до краја онако како желим
читавау флоту папира до новог континента
у пристаниште из кога сам запловио
пре много, много година

Зовем се Мирослав Лукић
Четрдесет и седам година имам
мање два месеца
Нисам Кристифор Колумбо:
Знам какав сам открио континент!

Ако поживим још четврт века
здрав и вредан
Библиографија ће постати импозантна

Али судбина, будућност и све остало
у рукама су Оца и Сина и Светога Духа

(Среда, 7. мај 1997. Око 21: 20 ч.)

ТИТОНИК

"Титаник" је потонуо 1912.
ТИТОНИК,1992.

Веровало се да је "Титаник" нерањив
да му не могу ништа ледени брегови.
И о ТИТОНИКУ су се шириле сличне гласине
А онда...

Филм о "Титонику", видео сам током зиме 1967.,
када и Београд , први пут
Покушавао сам да се сетим те ноћи, биоскопа,
док девојка сјајна ока срећује утиске

- У дубинама океана још се може чути
музика раскошних лустера и оркестра,
крикова и фараонског проклетства,
балсамираног морском сољу!

Нису изврсни сценаристи скројили судбину!
Прича преживелих, потресна и уверљива,
не може се упоредити са ћутањем потонулих.

Двадесет година после, видео сам,
огромно ледено брдо које иде на ТИТОНИК

Становао сам у Земуну
на високим обалама Дунава,
доручковао цвет бадема,

обузет најдубљом чежњом
и тугованкама одсвираним на листу багрема
носталгијом неповратног, белих бродова

ТИТОНИК је пловио Дунавом
узводно, низводно, деценијама
упловио је из бајке
отпловио у бајку

Атлантик почиње чим отворим врата
Прави изазов за пустолове
Магелана и Кристифора Колумба

Није то оно што сам мислио да кажем
Мора се селе из помрчине пред моја врата
Чујем са степеништа таласе океана
таласе Јанисеја и вртлоге века

Привиђа ми се Јанисеј, Аријадна Ефрон
и пролеће у Сибиру,
Мишљеновац и Переделкино
Од мртвих се не можемо сакрити
Они долазе из дубине снова

Бродолом "Титаника" је трајао два сата
катастрофа ТИТОНИКА годинама

Неко увек преживи катастрофу
и има их који ће испричати све
са сузама у очима

Због њих сам уплових у океан тих и бескрајан
Изгубили су се обриси
потконтинената и континената
Бескрај је плав као мастило којим пишем

Аријадна Ефрон је васкрснула
и прича нежно о стварима
које је прећутала Пастернаку у писмима
Каже ми:
Да је читав XX век био једно глупо путовање
које се морало завршити катастрофом и незнањем.

Каже ми да слободно пловим
и да ме не брину огромне санте леда и историје

ношене воденим струјама са северног и јужног пола. Ни китови, ни
лебна пераја ајкула што круже око мога брода.

Ничега се више не бојим, океане!

Мало је пустолова који ће се усудити да нас преплове, чак и ако
временом саграде нови "Титаник" и нови ТИТОНИК.

Сунце што бљешти и прљи
претвара нас полако у пару,
наше ће површине, кожа прста
топлина и љубав претворити
у четврто агрегатно стање

То није катастрофа што ће нас (мета) физика
подићи високо: високо у облаке
већ вечно кружење
уз помоћ Месеца, ветрова и громава
Кренућемо на велико путовање - уназад или унапред, на север или на
југ, на исток или на запад: богови ће рећи где следује
нови преображај и где су потребни плускови

"Титаник" је потонуо на дно Атлантика
ТИТОНИК у ледене амбисе и тужне погледе
балканске сиротиње и дворских песника

Шаљући песме - где и коме? - у ветар
(зар и ветар није поузданији од арлекина
који иду по ужету, спасеном са ТИТОНИКА,
разапетом изнад Саве и Дунава),
враћамо се на онај стари заборављени пут
- пре "Титаника", у време ТИТОНИКА

Виноград је обран (зар је важно који виноград?)
и грозђе се муља
и већ навире густо црно слатко вино
Пробаће га први - они који не воле вино,
али и за нас ће остати довољно
кад проври:
адреса ветра је знана!

Није све онако како изгледа
Не уједају све змије
Змије милују језиком.....

Канаринке цвркућу, кад засја сунце
или преплашено залепршају

кад се појави мачор

Птичица у руци дрхти
као девојче које гледа како палуба тоне

Сваки брег,
сваки поточић и река,
драго моје дете,
певају о нечем другом, лепшем
о уливању и преливању
поток се улива у речицу
речица у реку
река у море
јер ништа их не може зауставити
да се саставе поново
са океаном, величином океана,
нашом величином

У сваком је поточићу
садржана суштина океана

Ток нико не може прекинути

(...)

(Недеља 29. септембар 1996.
- четвртак, 26. април 1998.)

ЂУБРИШТЕ

Није ваш ни један педаљ
ни белутак у зеленој трави
ни спруд, ни ракета испод мостова
а заузели сте
и још увек заузимате
просторе, просторе
који припадају рибама
овцама и чешљугарима!

И затрпавате их
каросеријама, срчом
изобличеном пластиком, трулом вуном
змијастим гумама, зарђалим ексерима
постељином пуном крвавих мрља
недопеченим циглама
парчићима ћерамиде
трулим деловима разбоја
зарђалим црталима, зарђалим раоницима
зарђалим мотикама
искиданим ланцима
слоњеним ралима
јармовима од суве крушковине
палицама и паоцима
шинама и ковом запрежних кола
роговима волова и овнова...

1

Умро је и Последњи Мајстор
онај што је скупио кремене
у дубодољу
и имао ковачницу и мехове
и пуне џакове угљена

Умро је онај
што је топио метале
и челичио гвожђе
правећи Огњила

И више нема чиме да се

потпали ватра
све док негде неки гром
не запали неко суво дрво

Зато су толика ђубришта
у градовима, око градова,
у селима, око села

Али тамо где громови говоре
нема више шумара, ни пастира

Само висок храст у гори,
имела на храсту,
црв под кором храста...

ШКОЉКА И ПУЖ И ШУБАРАСТИ БРЕЖУЉАК (Алхемичарска радионица)

БЕЛЕШКЕ

Пошто се тога нико није сетио, деветнаестогодишњак или његова Душа, били су осуђени на вечно изгнанство, одлагање и очајање. Изгнана, Душа је лутала светом, покушавајући да се за нешто ухвати, или угнезди на крхкој грани као грлица.

Спавала је на облацима, и на врховима бреза (на бреговима), и кад се једног летњег јутра пробудила спазила је одозго, дубоко доле у долини покрај реке врбаке и проређене борове, и испод дрвећа стада оваца која пландују. Чак и сенке високог дрвећа у реци!

Тополе на другој обали реке.

Поток Дубодоље како ваља кремене са врха планине...

Вихор ју је понео одатле, према планинама и пећинама.

Тамо је нашла дневно склониште и заштитника - обале чудесних подземних језера и фантастичну архитектуру пећинских хоризоната...

У утроби планине Душа је сазрела као млечне капи кречњака, вајајући невиђене облике...

*

... Писао сам песме, писао романе, и написао сам их можда превише? Јер сам имао пред собом хиљаду година самоће.

Написао сам сигурно неколико страница

које ће памтити и када мене не буде било

Знам, Бог ме је наградио, а судбина казнила

Први сам у разреду имао девојку
Она је мене изабрала и затим оставила

Читав мој живот дели се на два дела
До те зиме, када сам био вољен
и када сам волео
Можда ни две непуне недеље
Можда чак ни десет дана?

И на оно после - ово сада,
свих ових тридесет година.

И можда следећих тридесет
будем ли још толико живео

Све оно што ми се чинило важно,
после - уопште није важно!
Никаква слава, никакав успех
Амбиција је у ствари била само нека врста мелема.
Али мелема нема!...

Написати: Славуј негде тамо увесељава таму,
или : облаци су прекрили Месец као поњава,
или: мачка је шапицом отворила врата опрезно, а затим шмугнула у
мрак,
или : стабљичице патлицана у плеханом кориту накривиле су се према
вратима, светлости,
или: дивља крушка и дивља душа,
или: јабука у цвету, као невеста у белом,
или: ред трмки у градини Марка Кузминог,
или: у писцу се нешто преломило, битно,
или: Нема свитања. Нема Сунца. Само расплинуте магле над безбројним
јазовима људских душа,
или: Вампирима не треба орање, сејање, жетва, вршидба, мељава,
брашно - њима је довољна људска крв, а она се ноћу увек нађе,
или: Нема ко да зашиљи глогов колац,
или : Стари вампири нам праве децу, рађа се све више вампировића,

или: Прва генерација, друга генерација, трећа генерација вампировића,
или: Нема ко да сања отворених очију, нема, чак, ни ко да опише све
то,
или: Нема ко да разоре парлог, нема ко да покоси траву,
или: Нема никога да каже А или Б,
или: Нема ко да оплеви гробове,
или : Опкаља око песме хук мутне реке под брегом,
или: И све је даље као химера замисао о Музеју Немогућег ратара,
или: Сваки је кладенац благословен, па и тај испод стрмени, што је
надживео салаш и мутну генеалогiju,
или: Слика реке после поплаве,
или: Фатови камења плавца покрај шумског потока,
или: Мапа на којој су тајним мастилом уписане саблажњиве реченице,
или : Развалити Јаз,
или : Тако ћу коначно имати замке лажи,
или: Зар ми је толико година било потребно да схватим
најједноставније ствари?
или: Иза једне лажи, скривају се хиљаде других,
или: Иза једне срамоте, читава судбина,
или: Истина је оно што се пориче,
или: Велико је оно што је мало,
или : Љубав је оно што се не може изрећи,
или: Грешност је редовнија од градског саобраћаја,
или: Цветови крај језера миришу некако увело и отужно, као у празно
просуто младићско семе,
или: Све су везе покидане, чак и са собом,
или: Мецене никада нису били хуље и среброљупци,
или: Куле песника ће сазидати песници у Духу, док један не сазида
стварно,
или: Сишли су голуби гриваши на гране дрвећа изнад села. Долетели
су са планине, из Дубоког Потока, из старих шупљих стабала и донели
вест објављујући је гукањем, да ће село умрети, да већ умире,
или: Дуги пужеви голаћи прелазе преко блатног путељка, и Божја
кравица (жуто и црно),
или: Бог говори водом, елементима и зеленилом, симболима и
облацима,
или: Синоћ су облаци били ниски и у сутон су били модри као завесе
огромне, али (кад смо се враћали из шетње) Бог је мало размакао завесе
и засијао је његов осмех на беду пруге, на падинама на истоку,
или: Бог је говорио кроз залазак Сунца, кроз злато које је одједном
позлатило телефонске бандере, жице и кровове,
или: И јутрос је Бог говорио белим кумулусима на хоризонту, осмехивао
се на врховима висова,
или: Геометрија значи премеравање земље, говорио сам старијем сину о
Целини - Целина је већа од свог дела,
или: Сви су обузети појединачним и губе се у посебном,

или : Кокодаче кокошка, кукуриче петао, гуче гугутка, ветар хуји и
врапци нешто понављају, као и грана оскоруше,
или: Преславао сам много сати, два дана, две ноћи, урин је надјачао
мирис јоргована, јабука у цвету,
или: Црвена соба је у нереду, у којем је и Душа,
или: Са ормана се откидају врата, то је исти знак као и урин, као
освајање и уништење,
или: Хиљаду крикова, гласова, шумава, као шљунак. Звучни спруд.
Старац не чује ни стоти део, јер се заглибио у лавиринтима мртвог дома,
или: Роса до колена, жбуње јоргована - плави се као небо,
или: Две ливаде, нигде печурака,
или: Унутрашњи јазови заустављају слике и речи што навиру изнутра,
из прадубине,
или: Ништа није исто, ни роса, ни јаруга којом је текла вода некада и
покретала воденицу,
или : Грозница, херпес, књижевне вечери у провинцијским варошима,
провинција у духу,
или: повратак после поноћи пред Железничку станицу Београд, грубе
речи: швалерка,
или: Нови атак на машту: ђурка у софту у библиотеци, масне шале,
ракија, и звонки смех лепих девојака, црвено и црно,
или : Тајна вечера, судбина која се осмехује, иако је све далеко,
или: Надовезује се све једно на друго и прелива као водопади шумског
потока,
или: Хонорари за једно вече већи од износа месечне плате професора
књижевности,
или: Прљава људи, прљаве жене, делују споља гланц,
или: Сеоба ће увек бити, из Васељене у мајчину, из материце у родно
место, из родног места у среско или окружно, и онда даље редом,
или: И увек се нешто заборави, изгуби, да би се много година касније
вратило као мирис шебоја,
или: Голуб гриваш на тополама покрај Пека, али и на липама на
Лабудовом Брду,
или: Други у град носе товари хране, ми књиге, рукописе, фатаморгане,
или: Много тога је у заостатку,
или: Балкански примитивизам има мноштво обличја, иако се прикрива
свуда, у кафанама, у гимназијама,
или: Сиоран је човек са Карпата, има много тога што задивљује ; да би
се стекла боља слика о овом писцу треба имати сва његова дела на
матерњем језику,
или: Незнање других језика оградају као бодљикава жица логора,
или: водити живот сличан Сиорановом, не писати писма пријатељима ;
погубили су се, или помрли, или постали неки други људи,
или: Буковаче у кучањским шумама, према сведочењу очевидца,
или: Што је могло да буде, то је било,
или: Што није, није могло никако, ни у сну,

или : Од визије до остварења има дубок понор: преко њега све време
градим брвно од срме, од девојачких власи и чежње, -
НАПИСАТИ СВЕ ТО и подвући линијом

Ето програма једне књиге у којој су садржане све друге.
Ето будућности једне Куле...

ЧУДЕСНО ОГЛЕДАЛО

...

Јуче сам написао прву верзију ове песме,
али нисам добро поставио индиго, и
копију сам могао да прочитам
једино у огледалу

Имам четрдесет и осам година -
и огроман текст наопако откуцан,
чак и ово што сада пишем, овог трена,
наопако је и може се прочитати у огледалу.

Незнање једне ствари води у грешку
Незнање више ствари води у више грешака

Јутрос сам читао у аутобусу
Маринетијеве песме, витка црка која је села до мене, читала је наслове
песама

Није лепо да моје грешке поправљају други
Бог или добри људи
Тај човек је бољи од своје сестре
Душевнији и поштенији
Он зна сва лукавства и ујдурме нижих чиновника

Грешка је уграђена у судбину
Прва и последња

*

Пуцањ би се чуо са брда на брдо,
људски глас или ударац секире - јок!

*

Енергија је неуништива

Али она може бити усмерена у погрешном правцу. Прекуцавање романа писаног руком,
у седамнаестој, кад није било писаћих машина, кад сам их позајмљивао.
- Сетио сам се страха да се машина не поквари - нашао сам тај страх
после много година, сасвим нетакнут...

Кестенови у улици поплочаној каменом: Дубока провинција (размишљао
о неухватљивим стварима и о предугој и невероватној хроници
вазнесења).

Турска калрда
Турско нераздевање
и турско разумевање

Увек остаје неизрециво, иако дотакнуто,
оно најважније

Прави талентоносац
најчешће нађе најпогрешнијег читаоца

Нека се трговци баве трговином
Нека обућари крпе обућу
Нека свако ради оно што најбоље уме

*

Свака ствар једном дотраје
и мора бити одбачена

Глеђ прска, лонче је оштећено
Требало је одмах бацити
чим је почела да прска глеђ

*

Ништа човек не заборавља

Зато је моћ сећања огромна
и скоро равна Творчевој моћи стварања

Најлепше ствари никада не ишчезавају из сећања, само их заклања
погрешно усмерена сила...

*

Волим једну стену боје голубијег измета

јер ме подсећа на чежњу за далеким путовањима, на припремање ствари
за пут
на чекање без краја, на предрасуде младости.

Препознајем погрешно усмерену енергију
у подочњацима и умору тела,
у мачкама на поду које не гледају сањиво и не преду, већ лове шумове и
исповести разочараног мужа...

Погрешно усмерена енергија убија...

СНОВИ И ПРИВИЂЕЊА

Новац, много новца, банкноте
Нестао је мој млађи син
Смрскао се део наше зграде и смрскао телевизор и покућство неком
доле
Све је труло и склоно паду, прозори, тераса
Неко нам је пробушио зид на неколико места
и сипа уље кроз те рупе
У подруму сам нешто пословао
Нови суседи на нашем спрату
Нова просторија, огромна. Затворена...

*

Пробудио сам се у свитање и изашао из куће
Славуј је растеривао мрак. Песмом

Покушао сам да се сетим свега што сам сањао
Разговора са пријатељем из младости о путовању лађом.
Његова мајка је требало да отпутује са нама; он се чудило, смејао
Капетан (у цивилу) одредио нам је дан за путовање и рекао место где
ћемо се састати

Када сам легао, дуго нисам могао да заспим
Размишљао сам о кући, о пријатељу из младости. О поверењу и о
издаји...

*

Ухватићу ту птицу на грани, нарогушену, хоп!

Врба се пуши на обали. Ко је запалио?

Инспекција?

Кобила испод дудова тумара
Испод наслона салаша - оседлан коњ
Насред ливаде - надгробни споменици
Крај лешника - чудан расад
(Дечаци миришу, њуше, разгледају
стабаоца. - Не дирајте!)

Отац долази са запада
преко ограде, на штакама
Вели: Вратиће нам њиве!

У моју собу улеће млада учитељица
са белешкама. И пали телевизор
И намешта га по својој вољи

Увлачи се у моју постељу

Ухваћена нарогушена птица
распада се у прах

*

Светлост је преправила Авалу, Космај
брежуљке боје непржене кафе
Брже одонут него одовуд
Вечни занат има својих чари
као и амбиција уметника

Легенда о Златном Руну
ужилила се
и у главама најобичнијих људи
Темељ срушене богомоље усред поља
ко зна када, обрастао је шибљем
Пријатељи су временом постали непријатељи

Нацију је обузео неизлечив тумор
који расте у срцима
и који је толико нарастао
да се више не може одстранити

Вароши са лошом водом,
нерегулисаном канализацијом
могле би да се сете Римљана

Али овде не воле да се сећају
Оно што је било пре педесет година
или пре сто, као да је било пре хришћанске ере
Нико не зна ко му је прадеда, или сукурђел
породична историја је сурогат или породична митологија

Нацију роваша бела куга

Овде заборављају снове чим се пробуде

Оно што ја сањам можда ће се обистинити неком другом, мојим
синовима, или људима које никада нећу срести

Они који раде на идеалима налик су
на робове у мочварама, који исушују мочваре

Нација бауља лавиринтом без краја

Толико мржње и безумља!

Ђерка бившег краљевог официра у служби Сатане,
нашла је место и тренутак
да своја интимна убеђења офира!

Толико је испраних мозгова.

Препознао сам касно нешто грозно!

Аргументи шовиниста, комуниста, анархиста, терориста и иних, не
вреде ни три листа
врбова!

Видео сам вукове који су навукли јагњећу кожу.

Све је преузео под своје - чорт!

Испуниће се проклетство до краја
Требиће иноплеменици једни друге, као вашке.

У свету лажи, покиданих нити
са светом и са собом, лажних мера,
ујединили су се сви сателити
стихије, хаоса, пропадања, људи од пера.

Ваља се, као поводањ, голем зорт
који је већ ту, испред носа.

Удружили су се сви конвертити.
Радује се у невиделици - чорт!
Чорт! Чорт! Чорт!...

*

Отац ми ништа није олакшао,
него је све запетљао
Није имао смисла за будућност
није био далековид
Није укрупњавао!

Загрмело је око пола два
И крупне капи кише
распрскавају се
као птичија јаја о бетон!

Жена ми ништа није олакшала,
осим што је сковала алке,
свезала ме
бескрајним ланцем

На мајчиним длановима и на глави
правим нешто што је старије од мајке

Тек ћу правити по налогу судбине
....

ЖИВОТ, ЉУБАВ, СЛАВА (у загрљају Вечности)

...То су царске помисли, величанствене,
као сунцокрети
у пољу, осмех судбине,
зрелост која је дошла у погодни час.

Месече млади, слико ноћног светковања.

Нећу умрети на рекама варвара.

Ова прекрасна осећања
пробудила је Вечност.

Отварају се кругови, који се шире
као кругови на води.

И Париз и Лондон мене чека,
као пријатељ стари. Свет је наш простран дом.

Те шуме јоргована, клисуре
и црквице хладне су као величанствене катедрале.
Већ хиљаду и више година није било
неслоге и рата на Светој Гори, ту је здраво семе
Старе и Нове Европе.

Морамо опростити другима много
Деца не дугују породици
и кући већ стварној љубави и Богу.

Свака жена која може родити налик је
на Богородицу. Девичански мила и горка.

У Београд ће се вратити
Богородица Тројеручица
са слободом и краљевским инсигнијама,
са Светлошћу и сузама радосницама.

Повлачи се плима птичијих цвркута
и наступа плима светлости.
Књига објављена 1925. године у Паризу
и Михајло Јукић рођен исте године
у Мишљеновцу су вршњаци.

Књига неће застарети никада,
иако има извесних невештина.

Оглашавају се врानе радосно,
као почетак викенда
162. је дан у години.
Мислио сам о оправданости извесне сумње,
мислио о поседу Преко Пека и о оном другом
на планини, на Паљевинама. Мислио сам
о разлици између планине и равнице. Није ствар
у надморској висини. Замишљао сам породицу
шумских потока, букове шуме, бачију
у Дубоком Потоку, шупље стабло са голуждравим

птићима унутра и страх од отровнице.
Призоре виђене у дечаштву.
Све је друкчије него у успоменама.

...Вуче ме плима светлости
према путу просеченом кроз шуму према
пауновом репу и искону... Ходам испод дрвећа
и са мном иде црква.

Никада неће умрети Отац мој, и Мајка моја.

На свој четрдсет и шести рођендан, јуна 30.
1996. године, негде око 5:25 изјутра
гледао сам како Сунце излази, гребене облака.

Погрешно сам у много чему
и преварило ме је много шта.

Човек с в е може победити, можда,
ако победи себе. Своје пориве и сумње.

Сунце се дизало изнад сањивог града.
Сунце се подизало све више
изнад злочина прекјучерашњег сутона,
изнад хаоса осећања и прећутаних подлости.
Будио се Београд.

Ко не жели да умре прерано, и да у траљама
остави много шта започето, као Бранко,
и мноштво кошница, као један од мојих стричева,
нека се не опире судбини, нека среди
осећања, као постељу иза сна...

Постоји један диван прозор
кроз који се види витка оскоруша,
кровови суседних кућа
и на широком видуку зеленило шуме.

Бог је ту свратио на дуже
и рекао тихо оно што треба чинити.

Или је то можда био путник намерник
прерушен у Анђела?

Нашао сам Уговор са будућношћу
и остале папире тамо где сам их и оставио

Не беше то баш бог зна када!
Али се тако чини.

Невидљив неко повео нас је на велико путовање
и ово је само једна од успутних станица.

Не бојим се више. Нећу умрети.

Благословено Царство Оца и Сина и Светога Духа,
сада и увек и у векове векова. АМИН.

(Трешје трепери, као лишће бреза,
као површина бара крајем августа.)

Опет и опет у миру Господу се помолимо,
Господе, помилуј.

За вишњи мир и спасење душа наших,
Господу се помолимо.

За мир свега света, за непоколебљивост
светих Божјих цркава, и сједињење свих,
Господу се помолимо.

За ову свету Целину, и за оне који са вером,
побожношћу и страхом улазе у њу,
Господу се помолимо.

Да нас избави од сваке невоље, гњева,
опасности и нужде, Господу се помолимо.

Тројеручица се, после толико векова,
вратила у Србију,
на домак Четврте Рајске реке.

Из мишијих рупа не излазе само мишеви,
већ и витезови,
преокрет и провинције заборављене,
јата кокошака које су пропевале, ројеви муха.

Наступио је, заиста, преокрет
не са ведрином топлог дугог лета
већ прибирањем Духа...

(Уторак-среда, 10-11. јуни 1997.Београд)

*

Кроз копрену пљуска неко је свирао на хармоници и истовремено певао -
и оно најбоље у животу било је налик на то певање из душе!

Лубеница на столу располовљена, вашар у Голубцу, обала Дунава -
ништа вредно нисам учинио за своје синове и њихов развој. Нисам чак
ни покушао. Нисам могао...

Још увек пљушти, и још увек нејасно допире то тихо певање, можда у
стану испод, или у оном наспрам наших улазних врата, или то можда
певају анђели?

Немам илузија о Америци, и нећу писати у Париз. Моје ће књиге стићи
тамо пре мојих писама и мене!

Касно ће ме се сетити, као што сам се и ја касно сетио: обале Дунава,
глиба сасушеног на сунцу, распуклог, нацереог као чељусту кита
после првог потона.

Или понеке од оних архаичних речи које су моје прабабе по мајци
чувале у својим душама, као дукате мале и велике, или тапије и старе
фотографије, у скрињама....

Кроз копрену пљуска надире музика, симфонија коју ће неко написати, -
музика коју сам слушао некада као дечак и заборавио, и могу да чујем
сада сасвим јасно како се меша шумор брестова записа, мирис коњског
босиљка и сјај летње месечине...

Навиру акорди и речи пољубљене и разумљиве до сржи, и лица којих
више нигде другде нема,

и путеви завејани цветом дивљих јабука,

и липе у цвату, јорговани, бели багрем и јасмин,

и сенке ружа у бистром извору,

и крикови пале русаље,
и вртоглав ритам неухватљивог обредног
Повратног кола...

Свему томе подижем споменик,
именујући све то...

(Недеља, 10. август 1997. Око пола три поподне)

РАЈСКА СВЕЋА

БИО је понедеоник, 13. фебруар 1995. године. Око пола седам
изјутра.

Кувао сам млеко и истовремено гледао
кроз прозор. Деца се нису још била пробудила и могао сам да
забележим снове, да покушам (кад млеко проври) јер сањао сам: водио
ме је опет кроз таму АНЂЕО СА ЛАМПИОМ, имао сам прекрасну визију,
али све су се слике отимале да буду заробљене (записане). Божје
стваралаштво овде на Земљи сукобљава се, као и човечије, са извесним
ограничењима и непријатељским силама, оно има облик борбе између
Бога ствараоца и Сила Хаоса, чудовишних немани као оличења
неукроћене снаге. У Постању Старог Завета противник Божје замисли
узима митски облик Змије. У извесним оквирима у свом деловању
противник Божје замисли на Земљи служи се љ у д с к и м с н а г а м
а. Антихрист или Сатана у повести је безбожник који хоће да буде
место Бога и који крајевима у којима завлада доноси пустош.

Душе мртвих јунака – мушке сенке, и пре свију краљ Агамемнон –
долазе и причају, сину Лаертовом, довитљивом Одисеју, о усуду.
(Агамемнон поверава Одисеју каква судбина и каква смрт њега
свладаше.) Многих због Хелене неста јунака, вели Одисеј, а Агамемнон
одговара:

Стога немој ни ти са женом да љубазан будеш, не поверавај сваку јој
ствар за коју дознадеш, него једно јој откри, а друго нек остане тајна.
Ал' ти, Одисеју, нећеш од своје погинут жене, ћерка Икарија мудра
Пенелопа. Невеста млада била је она кад смо под Троју кретали у рат ;
синчић, луђано дете, на прсима беше јој тада, ал' он сада у кругу јунака
седи већ срећан ; драги ће отац њега на повратку угледат' својем, а он ће
уз свога се оца привијат како је право! Ал очима да се нагледим својега
сина моја ми не даде жена, но пре тога она ме уби. Друго у срце своје

усади, што мислим ти рећи: тајно, не јавно, кад се у очинску повратиш земљу, пристани с лађом, јер вере у жене никада немај!

Али када се чете мртваца скупљати стану с големом грајом, а Одисеја бледило обузме и страх, па се одмах запути лађи и дружини нареди својој нека у лађу пођу и конопе одреше хитро...

Вергилије је описивао душе на обалама подземне реке као ш у м с к о л и ш ћ е што га јесењи ветри вију, као јата птичја. Што зима их потера цича, да се од студени бране. Одјекивали су Вергилијеви крикови из **Енеиде**:

Богови, душа владари, а и ви, о шутљиве сени, Хаосе, Флагетон–реко, и просторје мрачно и немо, нека ми слободно буде пред смртнике изнети људе ствари из мрачних дубина, из таме и подземних тмина.

Дантеу су се привиђали плаштеви лицемера, који спољњим изгледом прикривају унутрашњу поквареност. (Извана златни, да око ишчили, изнутра беху тешки, од олова.) Видим те тешке плаштеве. И Шести круг пакла. Видим их као на стаклу на олову. Видим Дугу ноћ пред Велико Плуђење. И **Плуг Немогућег Ратара**. И Нешто што још нема име, а долази из таме и подземних тмина. Мрак и помрчина су толики у **тој ноћи без краја**, у којој далеко–далеко светлуца Рајска свећа, ил' лампа Анђела. Сви пружају руке према далекој светлости. Према Хароновом чамцу. Сви би да пређу до обале Друге.

Био сам на Другој обали, на оној на којој сам се клизао на леду на реци испод врба осутих ињем (пре тридесет година). Као да сам застао онда. Као да сам пре триста година рекао последње речи Горе. (Колико разумем себе, друге, свет?) Студен говори чврстим језиком. Само је туга иста, као чипка од иња. Оживела су и почела се подизати (о)сећања, као пена млека, обасјавши, као **ЛАМПА АНЂЕЛА**, врхове процветалих липа испод Стржевице. Одисеј, Енеја, Вергилије, Хијеронимус Бош, Милена Павловић Барили, Леонид Шејка, Момчило Настасијевић или Мирослав Лукић – све се понавља, на други начин, кроз раздобља тамна и дуга.

Леонид Шејка је умро – пре четрдесете. Момчило Настасијевић, такође. Марија Чудина умрла је – прерано. Данило Киш, Булгаков. **Прерано и Прекасно** распоређени су, на чудан начин, у појединачним судбинама... Најчудније мисли навирале су са пеном млека... Сећао сам се, одабрали су место за заплувавање **п р е д с о б љ е**. Драгош Калајић јурнуо је из мрака баште до тога места. Успут га је угребла ружа пред улазом у кућу. Шејка и Киш издвајали су се у другу собу да наштимају гитаре. **П р е ш т и м а в а њ е** траје додуше нешто дуже од кувања млека, буђења деце... **СУДБИНА** и **ЖИВОТ** нису игра жмурки, а уметност је све чешће – воњ покипелог млека.

Прерано и Крај су чешћи, гласнији од онога који је ИЗАБРАН, ИЛИ ОСУЂЕН ДА ПОЖИВИ ДУГО,

као Јарослав Сајферт, да би **одживео** оно што не стиглоше Милена Павловић Барили, Момчило Настасијевић, Шејка, Марија Чудина, Данило Киш, као и толики други – да више не набрајамо – у **СКЛАДИШТУ**, о којем се тако мало зна – или на **ЉУБРИШТУ**, на правом и огромном ОТПАДУ, усред гомиле пепела, где су одбачени, или где су се насукали, да би се поново родили, подмлађенији и лепши, НЕ САМО ЈЕДАН, НЕГО ЧИТАВО ЈАТО ЖАР–ПТИЦА.

Постоји **уметност махагонија**: уметност ствари које су преживеле своје мајсторе и сопственике. (Није о томе овде реч. Већ, пре, о мом месту за игру Жмурки, кругу, месту за запљување – СЕБИЧНОМ МУЗЕЈУ или КРАЈУ ПАРТИЈЕ...)

шКрај партије – то је крај живота, крај човечанства, крај космоса ; али, то није онај крај који ће доћи, то је крај који стално траје, асимптотичко приближавање крајњој нули, потпуном ништавиљу. Време и простор се бесконачно продужавају, обележавајући трајање у том трајању. Дешавање није у садашњости, већ у једној фиктивној прошлости (вероватно да је свака прошлост фиктивна). Оно што је једино реално, то је садашњост, а она се, развучена, протеже у бесконачно пустом времену, почетак и крај су једина тачка, време затвара круг, НА ПОЧЕТКУ СЕ ВЕЋ СВЕ СВРШИЛО. – Шејка Ђ

Био је понедеоник (рекох већ који, мада то одређење једва нешто значи, јер понедеоника толико има у историји, у биографијама, у кухињама, на улицама) ; иако млеко беше проврело, ја нисам пробудио децу да доручкују и пожуре у школу – то је било неразумно. Ја за то нисам имао неки посебан разлог, осим Недеље иза леђа. Недеља је говорила гласом Николаја Велимировића, гласом последњег претка и гробља наших отаца, гласом сомнабула, гласом онога који је видео да смо потонули на дно, који је знао да је Бог на издисају у нама. **ЈЕСАМ ЛИ МОЖДА СКУПЉАО СНАГУ ДА СЕ ОДАЗОВЕМ ГЛАСУ НЕДЕЉЕ?**

Јер Недеља нас је одувек тражила, и онда када смо били младићи, ученици гимназије, и када смо написали прве стихове, књиге, и п о с л е, увек, када смо се враћали на Понедеоник, на поновно гњурање и дављење, и тражење удављених. Повесма магле изнад басена Раковице, и Кошутњака, била су зов Недеље, оног што је било претходне ноћи, и многих претходних ноћи (у кревету конкубине, или за радним столом, док сам читао Сајфертов **СТУБ КУГЕ** у препеву А. Илића), или претходних дана, или пре девет

година на Бежанијском гробљу – све је то звало, као што зову
фатаморгане најнејаснијих успомена.

И ја сам се **одазивао**, сетивши се Сајфертових стихова о младој циганки,
која је судбину погађала из длана, тачно предвидевши Халасу да ће
доживети ни педесет година, Артуру Черњику да ће преживети
педесету, али мало, а Сајферту: **ЖИВЕЋЕШ ДУГО.**
ТО ЈЕ ЗАЗВУЧАЛО КАО ПРЕТЊА.

ЖИВЕЋУ ДУГО! Живећу дуго!

Онолико дуго колико би Шејки и Марији било довољно да проживе оно
што није било Игра Жмурки, што није било прештимавањегли
тарелеонида и Данила.

(Не умем да свирам на гитари, али да певам умем, додуше, не онако
како певају руски попови на литургијама, већ као пастири своје
тугованке.

Почевши песму од времена када сам се играо Жмурки са мојом старијом
сестром од стрица, од ходника

старекуће, срушене шездесетих, од пода патосаног препеченим
циглама, од огњишта и верига, низ која су се зими спуштали анђели и
кошава, од гостинске собе прекривене ћилимовима, од помрчине,
тавана, нечистих духова, мишева, вампира и чангрљања.)

Певаћу песму (нисам ли је већ започео оне ноћи када ме је тресла
дрхтавица, док сам читао старе

стихове?), такву песму чији ритмови имају енергију кошаве, која
сече и разгрће дебеле слојеве пепела у огњишту којег више нема.

Певаћу **Недељну песму** о жару кућног огњишта и љубави – не оне
љубави која је у мутној вези са конкубином од синоћ, или од прексиноћ,
или од вајкада, већ о оној другој, скоро неизрецивој, невероватној, о
љубави и за гроба, преко гроба.

Певаћу, као што сам и започео, о љубави која се храни бехаром
трешања, пеном проврелог млека и поносом – даром богова:

БЕСМРТНОСТ ПОЧИЊЕ ИСТИНСКИМ ПОНОСОМ...

НАПОМЕНА АУТОРА УЗ ОВО ИЗДАЊЕ

Основ за израду овог издања мојих одабраних песама била је незаобилазна обимна књига: РАЈСКА СВЕЋА (Заветине, Београд, 1998).

РАЈСКА СВЕЋА је била одвећ опсежна, преобимна књига песама, можда, за нашу књижевну јавност. Овде су одабране оне песме преко којих, евентуални читалац, лакше може ући, можда, у оно што представља песнички опус Мирослава Лукића.

Овде нису нашле места песме из мојих најновијих књига: ВРАТА ЗВИЈУДА (Заветине, Београд, 1999), РУСАЉ (Саецтио Цесареа, Париз, 1999), као ни песме из романа - УЈКИН ДОМ, Земља Недођија (БИГЗ, Београд, 1993), јер би у том случају, књига била преопсежна, опет.

У овој књизи, одабране песме, нашле су се у новом распореду и констелацији, који је и песника помало изненадио. Постоје две врсте читалаца, они дволични, које је Бодлер оловљавао "брата", и они искрени. Верујем да ће и једни и други препознати међу стотинак и нешто песама између корица ове књиге - Целину и извор најдубљега реда, и златни пресек, из којих све навире...

Београд, Уочи Ускрса 2000. године

М. Л.

Уместо Поговора - првом издању Лукићевих Одабраних песама

1.

Последња одбрана линије прскања - ванредне линије синтезе на самом крају 20. века, дефинитивно

Мирослав Лукић је искључива, а можда и јединствена манифестација србовлашког или старобалканског духа. Шта то значи? Пред сам почетак Другог светског рата, Винавер објављује ванредан есеј *Одбрана песничтва*, а Мирослав Лукић, само пет деценија после тога, стоји - како пише С. И. Митровић - "на вечном бранику ПОСЛЕДЊЕ ОДБРАНЕ, себе негујући и горећи на сопственој ватри, суделујући у култу аскезе - како сам вели у једној од изврсних песама УМЕСТО ПОГОВОРА - претварајући се у Диониса да би био рашчерен, да би будан ступио преко прага смрти како би се почистио и добио своје вечно обличје".

Лукић је увидео разлику између југословенског и српског официјализма и српских основних народних снага. Од свог песничког оглашавања, призивао је плодносног плускове. Овај вишеструко обдарен човек, професор, издавач и писац, већ педесетогодишњак, имао је један од најпожељнијих стваралачких развоја у српској књижевности. Стасавао је у дубоком окриљу тишине и самоће, изван владајућих књижевних токова и мода, као храст - запис. Његова књига РАЈСКА СВЕЋА, која садржи његов песнички опус, 1968 - 1998 (скоро двадесетак хиљада стихова!), представља датум српске лирике. То издање настало уз пожељну сарадњу аутора и потписника ових редова, запљуснуло је српску лирику хиљадугодишњим плусковима у временима када је дугогодишња суша претила помором.

Лукићев песнички опус никао је и ниче (чезнући за књижевним подвизима трајнијега уметничкога дејства) из извора уметничкога стваралаштва у широким слојевима народа, дубоких и неисцрпних, из живе традиције, потискиване на разне начине, богатих ризница - чудесних. Нико, чини нам се, у XX веку, у српској књижевности, и као песник, и као романописац и есејист, није схватио тако дубоко подстицајне изазове духа старобалканског наслеђа, као Лукић.

То су међу првима у нашој књижевности и критици (поред потписника ових редова, најагилнијег издавача рукописа Мирослава Лукића) схватила у прво време два пожељна читаоца: *С. Иг. Митровић* (1939), и *В. Јагличић* (1960); због тога су њихови текстови укључени иза ових напомена Приређивача. Нимало случајно: песници се просејавају на финим ситима генерација које долазе, потоњих генерација. Мирослав Лукић је, као песник, аутор једног сложеног и болног писма: *писма упућеног преко девет мора, гора, магли, можда немогућем и далеком читаоцу*. Похвале овом песнику нису дошле из бастиона официјелне критике и литературе, већ од пасионираних и префињених читалаца поезије.

Зашто ? Јер Лукић не долази из региона и бастиона споменутих.

Као критичар, песник Лукић се побунио против мистификација и игноранција доминатних у савременој српској књижевности. Имао је право, јер спада у оне ауторе који су читав свој живот и судбину

жртвовали стваралаштву. А и зато што је умео да веже најлепша и најстарија места Вишњића, Његоша и Бранка, Растка Петровића и неостварене чежње Црњанског са немогућим сликама Звизда и Хомоља, Балкана, подземне изворе модерне и светске поезије са елеусинским мистеријама, огромну судбину 14. и 15. века са судбином српском у XX веку. Лукић је на добром путу да српској лирици удахне тајанствену моћ, коју имају лирике источних народа.

”Догодило се једно од најлепших чуда у српској књижевности на измаку последњег миленијума: пре повратка Богу, претходио је песников повратак самоме себи, свему - АПСОЛУТНОМ, поезији - аскези / самопрегора и херојства”...

Ето, у овој оцени је аргумент и најбоља потврда оне тврдње са почетка да је Мирослав Лукић искључива, а можда и јединствена манифестација србовлашког или старобалканског духа.

”Циљ овог писца је, као песника, романописца, есејисте, али и као човека - ”доспети до / личности УНИВЕРЗАЛНОГ ЧОВЕКА и успостављања изворног поретка ствари”...

Књига ОДАБРАНИХ ПЕСАМА Мирослава Лукића, представља један сјајан извод из његовог опуса; она се отела из ”запта” бастиона официјелне литературе и најбоља мера поређења за ову књигу налази се не на неком другом месту, већ у њој самој...

Александар Лукић

2.

(Линија прскања - ванредна линија синтезе)

(...)

Рећи ћу овде понешто од свега онога, што се чинило да сам пропустио (пре неколико месеци, пишући поговор Новом, другом допуњеном и проширеном издању АРХИВА...).

Сада, када је РАЈСКА СВЕЋА објављена - најраскошнија и најозбиљнија књига поезије на српском језику у 20. веку - мора - мора и треба да се каже, да је мени, превасходно као читаоцу, и пре њеног објављивања било јасно о каквом је песнику и књизи реч. Нисам ушао у анализу, мени доступних и необелодањених рукописа МОАРЕ

ПАРАСИТЕ и ЦАДИСА, зато што нису биле доступне најширој публици.

РАЈСКУ СВЕЋУ је створио и објавио истински песник, песник искона и енергије какву ћемо реће срести и код песника које је већ књижевна критика прогласила "великима", "бардима".

Објавио ју је човек који је осећао неодољиву потребу да брзо, као да стоји пред одласком или преким крајем, каже искрено нешто од оног што га је испуњавало свега и нагонило да говори. Лукић је песник, српски колико и балкански и европски ; мислио је на све што ниче и живи у васионским пределима под влашћу Сунца и Месеца и сталној смени дана и ноћи, и годишњих доба.

Шта је то што је хтео да каже, кратко и задихано, брзо, коме било, па ма и глувој земљи и високом небу?

То су неколико речи, неколико песама, можда, али таквих које су сачувале и даље пренеле песникову несигурну и живу мисао и ону људску топлину и веру што је са много напора пренео кроз живот. То је песник који говори без увода и објашњења, без закључака и сврхе. Без наде? Не.

У Лукићевом ванредном опусу, поред огромних сумња и ужаса и очаја, кроз које је прошао у младости, постоји Нада и Вера и Љубав. Трагизам љубави. Овај песник је написао изузетно једноставне и потресне љубавне песме, и можда захваљујући њима РАЈСКА СВЕЋА ће, у прво време, стећи признање и изазиваће код многих људи и читалаца дивљење и поштовање. Али код једног броја савремених песника и критичара изазиваће и супротна осећања и неочекиване реакције. Књига песама, када се објави, чак и кад је рукотворена (а Лукићева је баш таква!), није музејски експонат који је "забрањено дирати". Свако објављено дело, па и она најбоља, "стоји као воћка поред пута, као споменик без чувара, а на њему исписују своја имена и остављају свакојак трагове докони и ограничени пролазници". Објављено дело је изложено туђим, непознатим мозговима, туђим устима и перима да га тумаче према својим нагонима и интересима и схватањима. Не треба бити нешто много паметан па предвидети да ће РАЈСКА СВЕЋА бити предмет на којем ће покушати да искале своје нагоне иконокласти и манијаци, и завидници. Није тешко предвидети да ће временом победити поштоваоци Лукићевог опуса. Поштоваоци ће га бранити, али врло често и онако како песник не жели и како не воли. РАЈСКА СВЕЋА ће се кроз време најбоље бранити сама...

Лукић поседује изразиту, делатну и срећну уобразиљу, без које нема велике поезије.

Лукић је песник који је далеко одмакао - "До чудесне праоснове наше..." (в. песму Николаја Кљујева Да запахну руже из стихова..., у књ. ЗАДУШНИЦЕ: Антологија песника руске искони XX века, КК "Катарина Богдановић" - Призма, Крагујевац, 1998, стр. 55), пошао је и иде, али не слепим колосецима, већ посматрајући плес предела, дрвећа,

планине - природе. То је песник који зна да на дну свих светова, мора, полутара, још живи бајка, предање, мит, жива традиција:

"талисман свевишњег који је он, тмином, / изгубио, наднет над Древном Дубином" (Кљујев).

Лукић је одрастао у девичанској природи Хомоља и Звижда, на имањима својих прадедова и дедова покрај Пека, на речним острвима која су нестала, усред непрегледних ракета, које су јецале (као у поезији, код нас недовољно познатог песника Н. Кљујева), "за рајем / где лишћа дијамант познаје вечност смрти".

То је песник Старе Европе (хеленског чаробног брега), сачуваног у оријашким обредима Русаља (дубочких краљица и краљева), искона српског и балканског. Ти зачеци "младих васељена", налазе се и у оним Лукићевим књигама, које су више од четврт века одлежале у песниковим фиокама: Судбина раба Мирослава и Бршљан око гимназије, као и у књигама Свеска ХОМОЉСКИ МОТИВИ и ЗЛАТНИ РАСУДЕНАЦ.

У споменутих књигама, најважнији је зачетак, повезан нераскидивим нитима са оним што се зове искон, жива традиција - у којој живе дуси и неразговетне гласине, које овај песник покушава да преведе и учини разговетним. Лукић је песник који зна да споји у строфама бубице и бобице, облаке и планине, сјај тихи народног бола и кликтање орла кликташа, грактање гавранова и дрхтаве спрудове речне, сирене и русаље, краљице и краљеве, збиљу и мистерије. То је песник душиног лавиринта и храма, где тече нерђајуће злато живота. То је песник пролазности, времена и Свевремена.

Иво Андрић је, за живота, често шетајући Доњим градом, у близини славолука принца Евгенија, пратио са узбуђењем ископавање археолога. Андрић је са чуђењем посматрао "до половине откопану капију из келтског времена, која је некада водила људе некуд, затварала им или отварала пролаз", и која се налазила "под земљом, два и по метра испод површине путева којима се ми данас крећемо". Андрићева мисао се није могла зауставити, и он је, не једном, "видео људе и нараштаје који ће се, после хиљаду година, исто овако чили или клонули, тужни или радосни, кретати новом површином која ће бити два или три метра изнад ове наше садашње".

Лукић има једну занимљиву песму Први пут успех да шчепам дивно привиђење (в. у књ. ЗМИЈА ЧУВАРКУБА), у којој песник силази у, непознато читаоцу, "подземље / резиденцијалне палате неког великодостојника / претхришћанске ере. Каквих / још мора имати, затрпаних / земљом у Подунављу..." Пред тај улаз није га довео, како сам каже, "Бирократа / овог времена, ни песник Кавафи", већ - претпостављамо - његов немир, Свемисао.

Лукићева мисао не може се зауставити. Лукића није опио оптимизам, којег је свуда била око њега у његовој младости. На време се овај песник окренуо езотерији и алхемији, алхемији - превасходно: зато што

је алхемијски процес феномен духовног прочишћења. Човек постаје слободнији и посебнији што више зна...

За овог песника је, у ствари, важна једино "врста обузетости / која је урезала бразду у духу". Лукић је нашао срећу према духу и он, као и Пол Валери, не тражи од среће "ништа до физичке и хемијске услове слободе духа - благост, свежину, мир, простор, време, покрет - према потреби". Славину коју је отворио или коју је управо затворио, и из које тече самоћа или сновиђење, брегови или поток, река или лепотица.

Овог песника раскош не привлачи. Јер он као и Валери, не воли "лепе ствари". Привлачи га да их прави, замишља, остварује. (...) То је песник који претвара неред у ред. Али чим се створи ред његова је улога завршена...

Саватије Иг. Митровић

(Одломак из поговора књ. **РАЈСКА СВЕЋА**, "ПЕСНИК МИРОСЛАВ ЛУКИЋ. Свака рана је извор", стр. 367 - 369)

3.

М. ЛУКИЋУ

Никад до краја прочитати,
никад до краја дописати
историју дечачких сати
која те, још, у стопу, прати.

Фантом прошлости кад крв начне,
вену суђаје кад прогризу,
значи, песниче мисли тачне,

да је смрт близу, близу, близу!

И ближе него што слутисмо,
(своје смо раке преровали).
Препознах, давно, твоје писмо:
исти смо вирус боловали!

Ко мува коју склепта паук,
ко мрави које штикле ниште:
прогутан су нам песме јаук,
из лепог сна не пробудиш се.

И стаје време. Да л по нашки?
Или је друга, већ, судија?
Само песнички и монашки
опстаће мисли старудија.

Кренеш - а лестве ваздушасте,
а руке - нити, ноге - трине.
Под стопалима лете ласте,
посвуда - слике иконине.

А горе - јасно читаш име:
тај и тај. Језик: српски. Песник.
И глас из таме невидиме.
"Приђи!" Зове те сам Небесник.

И анђео те гурка, док се
нећкав, уз облак пењеш, ћутке.
"Ступи, слободно. Знај да Бог се
сажалио на твоје муке."

"Имаш ли сушто оправдање?
Шта је твој разлог: Христос? Змија?"
Стихови, реци. И, не мање,
крст, породица. И Србија.

И дочекаће својгу преци:
(за тај је сусрет срце тукло!),
док наше песме поју свеци,
а свуд око нас - небо пукло.

Па сачекајмо самосвојни
посвећенима тренут знан,
кад ће устати сви достојни:
на заказани Онај дан!

Владимир Јагличић

(НЕПОВРАТНО.

Крагујевац, Погледи, 1998, стр. 67 - 68)

БИО-БИБЛИОГРАФСКИ ПОДАЦИ

Мирослав Лукић рођен је 1950. године у Мишљеновцу код Пожаревца. Дипломирао је на Филолошком факултету у Београду (Група за југословенске и општу књижевност).

Пише стихове, приповетке, романе, есеје, студије и драме.

Објавио је књиге песама: *Хомољски мотиви* (Одбор за организацију Хомољских мотива, Кучево, 1969), *Земља Недођија* (БИГЗ, Београд, 1993), *Флора де ла мунђе* (Заветине, Београд, 1993, прештампана као последње поглавље романа *Ујкин дом*, 1997), *Свеска ХОМОЉСКИ МОТИВИ* (1996) и *Златни Расуденац* (1996, Годишњак Заветина, 1–2, Београд, 1996; ново друго проширено издање под насловом *Архив у оснивању*, 1 - 2, Заветине, Београд, 1998), *Рајска свећа* (Заветине, Београд, 1998), *Врата Звижда* (Заветине, Београд, 1999), *РУСАЉ. Увертира за Десету симфонију* (Едитион *Сецитио Цаесареа*, Парис, 1999).

Драму: *Замка за птице* (Алманах за живу традицију, књижевност и алхемију, 1, 1998).

Романе: *Дневник за Сенковића* (Посебна породична заветина, Београд, 1983), *Литургија* (Годишњак Заветина, Београд, 4 / 1997), *Ујкин дом* (Апостроф, Београд, 1997), *Емили Џонс: Огњене жабе* (Алманах за живу традицију, књижевност и алхемију, 1/ 1998), *Трговци светлости* (ВЕРЗА.Пресс, Београд, 1998), *Кућа светих ратова* (ВЕРЗА.Пресс, 1990/ 2000), *Месечева свадба* (Заветине, Београд, 1999).

Есеји: *Музеј Немогућег ратара* (Годишњак Заветина, 3, Београд, 1996 ; ново, друго, измењено и проширено издање, Београд, 1998), *Метафизика у белом оделу* (1998), *Ин континуо*, 1, *Духови*, 1 (

1998, Алманах за живу традицију, књижевност и алхемију, I / 1998), Религија поезије (*Заветине...* Београд, 1999).

Студије: Стара и нова Европа и Александар Лукић (1998), Регистар ИВ: несебичан музеј (Антологија ФЕНИКС) (Алманах за живу традицију, књижевност и алхемију, Београд, I / 1998).

Антологије: НЕСЕБИЧАН МУЗЕЈ (1999) и АНТОЛОГИЈА ФЕНИКС (Заветине, Београд, 1999).

Крајем 1999. године припремељене су за штампу 25 књига Мирослава Лукића Опус № I: **УМЕТНОСТ МАХАГОНИЈА**, а почетком 2000. године излазе прве књиге из овог респективног Опуса: **Усамљено дрво I**, и **Музеј Немогућег Ратара** (треће, допуњено и коначно издање)...

*

БИБЛИОГРАФИЈА ОБЈАВЉЕНИХ РАДОВА О МИРОСЛАВУ ЛУКИЋУ

(селективна)

1. П. М.: Они који долазе, Београд, Просветни преглед, април 1969.
2. Вулић, Љубиша: Мирко Лукић – "вечито жедни Тантал" поезије, в. у књ. Мирко Лукић: Хомољски мотиви, Кучево, Одбор за организацију "Хомољских мотива", 1969, стр. 5 - 7
3. Иконић, Мирко: Трагање за смислом живота, Прибојске новине, бр. 173, 23. март 1984.
4. Живковић, Живан: Дневник или поетски роман, ВЕНАЦ, бр. 3 / 1984, стр. 13 - 14
5. Јагличић, Владимир: Ево су чим!, ПОГЛЕДИ, Крагујевац, бр. 168 / 16 - 30. јануар 1995, стр. 43.
6. Лукић, Александар: Напомене Уредника уз ово издање, в. у књ. Мирослав Лукић: АРХИВ У ОСНИВАЊУ, 1 - 2, Београд, Заветине, 1996, стр. 96 - 97.
7. Јагличић, Владимир: Један богат архив, Крагујевац, Погледи, бр. 195, 13. - 27. I. 1997, стр. 19
8. Јагличић, Владимир: Мирославу Лукићу, Београд, Књижевне новине, бр. 964 / 1997, 15. 9. а 97, стр. 9
9. Јагличић, Владимир: *Предговор*, књ. КАД БУДЕМ ТРАВА: антологија новијег српског песништва, Врбас, Слово, 1998, стр. 7 - 8
10. Ристић, Сениша: Царство подземних духова или о Земљи Недођији, в. у књ. Четврта димензија песме, Београд, Апостроф, стр. 41 - 44.

11. Тодоровић, Мирослав: Време и судбине, БОРБА, Свет књиге, 13. новембар 1997.
12. Ускоковић, Мирјана Митровић: Стварност је сан који се догађа, САВРЕМЕНИК плус, 50 - 52 / 1997
13. Лукић, Александар: Био - библиографска белешка о Мирославу Лукићу, к. ЛИТУРГИЈА, Заветине, Београд, 1997, стр. 225 - 227
14. Ускоковић, Мирјана Митровић: У контрапункту, САВРЕМЕНИК плус, 55 - 57 / 1998, стр. 129 - 131
15. Митровић, Саватије Иг.: Лет крупних ждралова, Политика, Божићни број 1998 (редакцијски скраћена верзија)
16. Митровић, Саватије Иг.: Лет крупних ждралова, САВРЕМЕНИК плус, бр. 55 - 57 / 1998, стр. 131 - 134 (потпуна верзија)
17. Гароња, Славица: Књижевни "случај" Мирослава Лукића, Београд, САВРЕМЕНИК плус, бр. 55 - 57 / 1998, стр. 96 - 101
18. Церовић, Батрић: Образложење: роман - литургија, САВРЕМЕНИК плус, 55 - 57 / 1998, стр. 101 - 112
19. Митровић, Саватије Иг.: ПЕСНИК МИРОСЛАВ ЛУКИЋ. Свака рана је извор, објављено као поговор књ. М. Лукића РАЈСКА СВЕЋА, Београд, Заветине, 1998, стр. 345 - 378
20. Митровић, Саватије Иг.: МИРОСЛАВ ЛУКИЋ. Хронологија, објављено на крају књиге М. Лукић, РАЈСКА СВЕЋА, Београд, Заветине, 1998, стр. 379 - 383
21. Лукић, Александар: НАПОМЕНА ИЗДАВАЧА И УРЕДНИКА (у другом, проширеном и допуњеном издању АРХИВА У ОСНИВАЊУ, 1 - 2, у трећем, Београд, Заветине, 1998, стр. 1 - 2 ; у књизи РАЈСКА СВЕЋА, Заветине Београд, 1998, стр. 1 - 3)
22. Павловић, Миодраг: Писмо ПОВЕЉИ, Повеља, октобар, 3 / 1998, *Неуочене (и запостављене) књижевне вредности*, стр. 59 - 60 ; 60.
23. В. П. М.: ПОУЗДАНО ЧУЛО ЗА ПОЕТСКО И ЕСТЕТСКО, ДАНАС, Београд, бр. 612 / петак, 12. март 1999, стр. 12
24. Гароња - Радованац, мр Славица: БАЛКАНСКА БАЈКА, Школски час, Београд, 2 / 1999, стр. 100 - 103
25. Мандић, Зоран М.: АНТОЛОГИЈА АНТОЛОГИЈА, Дневник, Нови Сад, 25. август 1999, стр. 15
26. Тодоровић, Мирослав: РОМАН НАШИХ ДАНА (Месечева свадба, Заветине, 1999), Борба, Свет књиге, 27. јануар 2000.

27. Гароња - Радованац, мр Славица: ДВЕ АНТОЛОГИЈЕ СРПСКОГ РЕЛИГИОЗНОГ ПЕСНИШТВА (Мирослав Лукић: НЕСЕБИЧАН МУЗЕЈ: српско песništво 1938 - 1998, Заветине, Београд, 1999; Павле Зорић: Српско религијско песništво двадесетог века, Просвета, Београд, 1999), ШКОЛСКИ ЧАС, Београд, 2000., стр. 104 - 108...

28. Лукић, Александар; Митровић, Иг. Саватије; Церковић, Батрић:
НА ВЕТРУ, НА ЧИСТИНИ, НА ВИСИНИ.

Мит и метафора. Увод у **Опус Н (1: Уметност махагонија.**
Мирослава Лукића; *с т у д и ј а* (Едитион Сецтио Цаесареа, Париз -
Мобаров Институт пишчевих издања, Београд, 2000, око 280 стр.)

САДРЖАЈ

I

Дубоке песме немогуће љубави		
Заштитна повеља	5	
Елечкиње		12
Свеска ХОМОЉСКИ МОТИВИ		
1 (Изгреј месеце...)		14
2 (Ох, Мајко Божја...)		21
3 (Басма)		22
4 (Шумска чума)		23
5 (Балада о Јани)		27
6 (Недотерани фрагменти песама...)		28
7 (Дубока песма немогуће љубави)		33
Понор		40
Поново пронађен, извор	41	
Стихови о БЕЛОЈ ДЕВИ		43
Бршљан око гимназије	51	
Змија		54
Фрагмент отет од ветра	57	
Вече уз Радио – Слава		60
Последњи кинески цар		65
Одјек		67
Предговор таме и нестајању		74
Нобелова награда		75
Последња одбрана		78
ШУМСКА КРАЉЕВИНА		
Хомољски мотиви		
Свеска ВИИ		98
ПРЕОБРАЖЕЊЕ		
И ДРУГЕ ПЕСМЕ О КРАЉИЦИ МАБ		
Линија прскања		87
(А: Лето у Бадовинцима)	88	
(Б: Фрагмент из бележнице...)	88	
(В: Савски насип)		89
(Г: Повратак у варош на Пеку)	90	
(Д: Сећајући се једне девојке)		90
(Ђ: Опроштај на Гардошу...)		91
(Е: Друго путовање)		92
(Ж: Неколико година касније...)	92	
(З: На маргинама Шелијевих стихова о краљици Маб)		93
(И: РОМАН У СТИХОВИМА)		97
Мешавина		99
Девојка у аутобусу		102

Рудници чудесни. Одлагања		104
Јануар 1973.		105
Погледај дом свој, анђеле...		108
Змија младожења	109	
Дан касније		109
Свесловенске песме		114
Обасјани спрудови...		117
Увод у оно преко плотова	121	
Наставак: ДОКТОР ФАУСТ		123
Бабље лето: ДОКТОР ЖИВАГО	124	
Како се прави нови корак у уметности		125
Затим, према светлости	129	
Преко Пека		129
Анђео ћутања		130
Поводом једне фотографије	131	
Мајдан Пудино		133

II

Змија чуваркућа

Саобразност или Кореспонденција		137
Важније за оног...	140	
Шумска ћерка са чешљугаром	141	
Феноменални белутак		142
Будући Музеј Немогућег Ратара		143
Први пут успех да шчепам...		144
Мајстори мале магазе	145	
Змија бела као снег		145
Химере		148
Пишући Битни есеј		149
Крај године: чудесни блескови	151	
Причешће		153
Вештина уношења поља у Вечност	155	
Разговор уморнога од историје и живота са својом душом		157
Домаћи паук. 1- 7		159
Важне вести		161
Бруно Барили		162

Фатаморгане, 1		165
Учитељи пецања		167
Фатаморгане, 2		168
Месечина, 1- 3	169	
Академија Алхемије, 1 - 14		172
АРХИВ У ОСНИВАЊУ	179	
Дух Полуострва		184
Фантазмагорична историја		185
Никад неће бити		
оно што није сањано		188
БРОЈ (Кључ снова)	194	
КАМЕР. Месечева књига снова...	198	
Тумачење снова		200
Рапсодија једне бесане ноћи	204	
Покладни сватови (1 - 3)		206
Моара оцаска (1 - 13)		211
Моара парасита		218
Енглески пацијент (1 - 2)	222	
ОПРОШТАЈ		227
III		
SADIS. После свега		
ЛАВИРИНТ:		
ПЕДЕСЕТ ГОДИНА САМОЋЕ	231	
Пролазећи кроз анаморфозу		232
Увод у Лавиринт	234	
Коментар о краткоћи живота	236	
Стоноге		239
Савест		242
Бавећи се нумизматиком	249	
ТИТОНИК	251	
ЋУБРИШТЕ		255
ШКОЉКА И ПУЖ И		
ШУБАРАСТИ БРЕЖУЉАК		256
ЧУДЕСНО ОГЛЕДАЛО		261
СНОВИ И ПРИВИЂЕЊА	263	
Живот, љубав, слава	267	
Кроз копрену пљуска		271
Рајска свећа	272	

Напомена аутора уз ово издање 278

Уместо Поговора 279

Последња одбрана, дефинитивно
(Александар Лукић) 279

Линија прскања...
(Саватије Иг. Митровић) 281

М. Лукићу (Влад. Јагличић) 285

Био - библиографски подаци 287

Библиографија објављених радова
о Мирославу Лукићу (селективна) 288